

Duyarsızlığımız sorgulanacak

Müziyen ve firma sahibi Koçer'le, Kürt Müziği ve Unkapanı çarşısının müzik dünyası üzerindeki etkisi üzerine konuştuk. Koçer, "Çocuklarımız bir gün duyarsızlığımızı sorgulayacak" dedi.

S. 9'da

nû ROJİ

Pusu

Gecenin kiyısında durmuşlardı. Arka taraf, uçsuz bucaksız Arap eliydi; sağ yan mayın, şol yan cehennem... Önlerinde, zamanı belirsiz bir pusu! Gece dürbünlerinin sisli ışığında, bölünmüş bahtlarının kara yazısına bakıp ağladılar. S. 12'de

Türkiye'de ve ülkemizde 1996 yılı boyunca yaşanan can alıcı gelişmelerin kaynağında, halkımıza karşı yürütülen savaş olgusu vardı

96'nın sorunları 97'yi sarsacak

1996'DA SAVAŞ DAMGASI

Yeni bir yıla girdiğimiz şu günlerde tüm medya organları 1996'nın bilançosunu çıkartıyor. Dile getirilirse de, tüm bilançoların satır aralarında savaş var.

OLAYLARIN CAN ALICI KAYNAĞI

1996 yılında TC denilen coğrafyada gelişen önemli olayların düğümlendiği sorun, Kürt sorunu oldu. Takvim yaprakları adeta bu soruna endeksliydiler.

96'NIN GÜNDEMİ 97'YE SARKTI

Geride bıraktığımız yılda hükümet krizleri, çeteleşmiş devletin Susurluk yolundaki kazası ve ateşkesin fiilen sona ermesine eden olan devlet operasyonları, yılın gündemi oldu.

97'NİN DE YAKICI TALEBİ BARIŞ

1996 yılı tutsakların katli, düşüncenin yasaklanması ve devlet saldırıları ile geçti Halkların ortak özlemi ise 1997'de kirliliğin son bulması. 96 BİLANÇOSU S. 8'de

Çete'den Lice'ye koruculuk saldırısı

Devlet güçlerinden Lice'ye yeni bir saldırı daha. Koruculuğu reddeden ilçeye toplama kampı muamelesi

Halis Toprak'ın Lice'de yaptırdığı mermer fabrikasını 'korumak' için koruculuk dayatmasıyla yüzyüze kalan Liceliler geçtiğimiz martesi günü topluca gözaltına alındı. Toplama kampını andıran Lice 1993'teki yıkılmadan sonra yeni bir devlet saldırısına maruz kalırken, 104 Liceli'ye zorla silah verildiği bildirildi. Gözaltına alınan Liceliler'in 7'si kayıp.

Kendi celladını sevmek

Bir Kürt atasözü "ateş iyidir ve kül ondan meydana gelir" der. Sağlığın, temizliğin sembolü ateş zalimlerin elinde; bütün bir ülkeyi kasıp kavuruyor. Lice ateş çemberinde küçük bir yerleşim birimi. Liceliler kendi cellatlarını sevmeye zorlanıyor. S. 12'de

Geçtiğimiz Cumartesi akşamı Lice ilçe merkezine baskın düzenleyen devlet güçleri, koruculuğu kabul etmedikleri gerekçesiyle 500 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınanlardan şu ana kadar 384 kişinin serbest bırakıldığı bildirilirken, 7'si kayıp 116 kişi hala koruculuk dayatmasıyla gözaltında. İHD Diyarbakır Şube'sine başvuran Liceliler, kamuoyunun desteğini istediler. S. 3'te

Türkiye yüksek oranda acı çekiyor

NÜFUS KRİZİ
KOMİTESİ
ÜLKELERİ
ACI ÇEKME
ORANINA
GÖRE
SINIFLARA
AYIRDI

BM, Dünya Bankası, IMF ve ilgili ülkelerin resmi verilerini baz alarak 141 ülke halkının ne oranda acı çektiğini belirleyen Nüfus Krizi Komitesi, Türkiye'yi "yüksek oranda acı çekilen ülke" kategorisine koydu. Komite'nin değerlendirmesi sosyal, siyasal, ekonomik ve fiziksel çevreyi kapsayan 10 ölçek esas alınarak yapıldı ve ülkeler dört acı çekme oranına göre sınıflandırıldı. Türkiye, acı çekme konusunda Afrika ülkeleriyle aynı kategoride. S. 4'te

FREEDOM HOUSE DA NOTUNU VERDİ: S. 4'te

Türkiye'nin "acı çekme" oranını yükseltti konularını başında yasak ve cezalar yer aldı.

'96 çetelerin yılı oldu

Bir yılı daha geride bıraktık, acıları, sevinçleriyle mutluluklarıyla. 96'da Türkiye ve ülkemiz önemli değişim dönüşüm ve olaylara sahne oldu. 96'da da geleneksel şiddet politikasını terk etmeyen ve daha da yoğunlaşan devlet, oluşturduğu çeteler vasıtasıyla Kürt ulusal hareketine maddi ve fiili destek veren birimleri yoketmeye çalıştı. Dünya uyuturucu trafiğinin Türkiye ayağını da kontrollerine alan çeteler bununla yetinmeyip diğer kara para alanlarına da el attı ve Türkiye'deki kumarhaneler zincirini de ellerine almak istedi, bunu sağlamak için de yine canlara kıydı. Devlet yönetimi (çeteler) 96'nın sonlarına doğru rant kavgasına düştü ya da düşmüş gibi göründü. Yıl, bir nevi çeteler yılı oldu. Bu kavga sonucu çeteler de kamuoyunda açıkça ifade edilmeye başlandı. Ünlü Susurluk kazası'ndan sonra karanlık ilişkilerin bir kısmı gün yüzüne çıktı. Ekiplerin bir birini tasfiye girişim ve desifrasyonuyla karanlık ilişkileri ortaya çıkaran belgeler basında yer almaya başladı. Basın bütün bunları ortaya çıkarmış gibi görünürken özenle sorunun odağı durumundaki orduyu ve çetelerin kaynağı olan kirliliği savaşı görmezlikten geldi ve tartışmaların dışında tuttu. Bu ikizlülük, sorunların sebebiyle değil sonuçların bir kısmıyla uğraşmakta, oysa çeteler bataklığının etrafındaki sivrisineklerdi. Bataklık ise sömürgeci sistemin kendisi ve yürüttüğü kirliliği savaşı ama kimse bunları sorgulama cesaretini kendinde bulamıyordu, bunların sesi ise çılız çıkıyordu. Yıllardan beri söylediğimiz ve halen kanayan yara olan ulusal sorun çözümlenmez Türkiye'de demokratik bir işleyiş ve ortamın oluşamayacağı düşüncesi, bugün kendisini bir kez doğrulamıştır.

Ülkemizde ise bir yandan kirliliği savaş devam ederken Kürt sosyalistleri güçlerini gündemi belirlemek ve müdahale etmek için tek çatı altında birleşerek PYSK'yi oluşturdu. Halkımızın birlik umudunun bir parçasını gerçekleştiren sosyalistlerin, yılların dar grubu, siğ anlayışlarını bir kenara iterek birleşmeleri ulusal birliğin de gerçekleşebileceği umudunu yarattı. Yeterki grupsal çıkarlar ulusal çıkarların önüne çıkarılmadan, taktiksel değil stratejik olarak birlik istensin.

Kürt aydınları 'ulusal kimlikli yeni oluşum'u tartışıyor

A. Zeki Okçuoğlu, Yılmaz Çamlibel, Kasım Ergün ve Z. Abidin Kızılyaprak sorularımızı yanıtladı

"Ulusal kimlikli yeni bir legal oluşuma ihtiyaç var" başlıklı haberimizdeki yankı uyandırdı. Geçen sayımızda yer alan haberle ilgili olarak görüşlerine başvurduğumuz Kürt aydınları konuya ilişkin düşüncelerini gazetemize anlattılar. S. 5'te

SIYASETA VEKİRİ Ü TEMSİLA NETEWA KURD

R. 5

YENİ POLİTİK GÜNDEM

S. 5

MASAYA GELECEK

Güney'de harita üzerinde ateşkes

Güney Kürdistan'da ateşkes hattını belirleme çalışmalarının sonuçlandırıldığı bildirildi. Harita yeni yılın ilk haftasında Ankara'da masaya konulacak. S. 11'de

Elazığ Cezaevi, işkence evi!

Elazığ E Tipi Cezaevi'nde tutsaklara yönelik baskılar sürüyor. Baskılar idare, itirafçı ve ülkücü gardiyanlar üçlüsü yürütüyor. S. 3'te

Devlet Planlama Teşkilatı'nın itirafı:

Kürt ile Türk eşit değil!

Kürt bölgeleri ile Türk kentleri arasındaki eşitsizlik, uzun yıllar sonrası TC'nin resmi rakamları ile de ortaya kondu. Her beş yılda bir Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından yapılan "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması" bu yıl yeniden gerçekleştirildi. Araştırma en son 1991 yılında yapılmış ve sonuçları gizlenmişti. S. 11'de

'YEKBÛN davası' sonuçlandı

HABER MERKEZİ- "YEKBÛN operasyonu" bahanesiyle 2 Haziran 1995 günü İstanbul'da gözaltına alınan ve daha sonra tutuklanan çok sayıda kişiyi kapsayan dava dosyası geçtiğimiz hafta sonuçlandı. 25 Aralık Çarşamba günü İstanbul 2 Nolu DGM'de yapılan karar duruşmasında aralarında aralarında Medya Günesi dergisinin eski Yazı İşleri Müdürü Salih Bal'ın da bulunduğu üç kişi, komplo kokan suçlamalarla ağır hapis cezalarına mahkûm edildi. Karar duruşmasında Salih Bal ile Çayan Alp'e 12 yıl 5 ay hapis, Başar Hazer'e ise 3 yıl 9 ay ağır hapis cezası verildi. Melek Bal, Rifat Yükekaya ve zela Boğa'nın ise hatta atıldığı dava dosyasına, mahkûmiyetler nedeniyle sanık avukatlarının Yargıtay'da itiraz edecekleri öğrenildi.

Kolonyal kafalı bir entel üzerine

M.KİPER

Cumhuriyet gazetesi de-nince, aklıma gelen ilk yazar İlhan Selçuk'tur. Bu belki de benim lise yıllarımda Cumhuriyet gazetesi-nin okumandan kaynaklanan bir özelliğidir.

Benim gibi binlerce genç aydın, devrimci, yurtsever dünya sorunlarına yıllarca İlhan Selçuk'un "penceresinden" bakmışlardır. Kimilerimiz bu "pencer"nin ufkundan olayları, yurt ve dünya sorunlarını irdeleme ve değerlendirmeye devam ederek sonuçlar çıkarmaya çalışırken; kimileri ise bu "pencer"nin dar ufkundan yurt ve dünya sorunlarını irdeleme ve giderek ondan sonuçlar çıkarmaya yetmediğini görüp, daha başka siyasal değerler ve perspektiflerle hareket etmeye çalışmıştır.

Ama sonuçta ne olursa olsun, her düşünen aydın, yurtsever ve devrimci; yaşamının bir kesitinde, uzun veya kısa bir dönem bile olsa İlhan Selçuk'un ve Cumhuriyet gazetesi-nin "solcu"luğunun etkisinde farkında olmadan kalmıştır. Öyle inaniyorum ki bugün de, bu etki kimi aydın ve "sol" çevrelerde halen sürmektedir.

Fakat yine bu etki Kürt devrimci ve yurtseveri üzerinde uzun ömürlü bir etki olmuyor, olamıyor. Çünkü; er veya geç, Kürt devrimci ve yurtseverleri "anti emperyalizm" söylemi ile kamufle edilen İlhan Selçuk'un Kemalistliği ile yoğrulmuş Türk milliyetçiliğini keşfetmede geç kalmazlar. O, yurt ve dünya sorunlarını tahlil ederken çifte standartlıdır, bu nedenle de kendini ele vermede gecikmez. Zulümden, sömürden, işçi sınıfından ve emekten sık sık bahseder; ezilenlerin savaşını desteklediğini vurgulamakta tereddüt etmez. Ama tüm bu "istemler" Kürtler için de talep edilmiştir. İşte o zaman işler değişir. O emekten yana, sömürüye karşı olan "anti emperyalist" ve "devrimci" yazar İlhan Selçuk, milliyetçi ve şoven olur. Bu tutum sadece Türkiye Kürdistanı söz konusu olduğunda tezahür etse yine de üstünde fazla duramayabilir. Ama gel gör ki o, Kürdistan'ın her dört parçasında küllü mücadelede karşı tavır alarak bu mücadeleyi karalamaya yeltenir.

Heri sürdürükleri kamılamak için çarpici bir örnek vereceğim; tam yirmi yıl önce 28 Ocak 1976 yılında Cumhuriyet gazetesinde "Barzani ve Türkçeş" adlı bir makale yazdı. Bu makalesinde İlhan Selçuk,

Kürdistan'ı bir Cezayir veya Vietnam gibi değerlendiren aydınlar, devletin ilhakçı ve işgalci politikasına alet olmak istemeyen, yürütülen kırıli savaşın vebaline ortak olmak istemeyen onurlu aydınlardır. Onlar, İlhan Selçuk gibi sol jargonla, Kürtlere bir de "sol"dan saldırmıyorlar.

Barzani ile Türkçeş arasında paralellik kurarak Barzani'yi ırkçılık yapmakla suçladı.

Oysa Mustafa Barzani, Baas diktatörlüğüne karşı, Kürt halkının ulusal demokratik talepleri için savaş veriyordu. Barzani yanlışları ve doğruları ile ezilen, tüm ulusal haklardan yoksun bir halkın haklı talepleri ve özlemleri için savaşıyordu. Ulusal bir mücadeleyi karalamak ve onun önderini bile bile ırkçılık yapmakla itham ederek Türkçeş'le aynı kefarete koymak, olsa olsa ırkçılığın işi olabirdir.

Gözü milliyetçi, şoven duygular ile karartılmış İlhan Selçuk, o gün de bugün gibi Kürt ulusal mücadelesine saldırarak, mücadelemizi karartmak için sapla samanı birbirine karıştırıyor.

Bugün daha farklı yöntemler seçiyor, sapla samanı daha ince bir biçimde karıştırıyor. Artık davalarına sahip çıkan, İlhan Selçuk gibi milliyetçi-şovenlerin saldırıları karşısında sessiz kalmayan bir Kürt kamuoyunun oluştuğunu bildiği için saldırı ve karalamalarında çala kalem yazmıyor.

Ama ne yapıyor? 13 Aralık 1996'daki "pencer"inde "Barış İçin El Ele" adlı makalesinde, sözü evirip çevirerek şöyle diyor; "Oysa hepimiz barış istiyoruz; aş, iş, eğitim, sağlık istiyoruz; hele İstanbul'daki entellerimizin barış özlendirmeleriyle yüklü sesleri göğün dokuzuncu katına tırmanıyor..."

"Ama bizim enteller, barışı hep devletten istiyorlar. Niçin PKK'yı uyarmıyorlar?..." diye soruyor. Bilindiği gibi, "Barış için bir milyon imza kampanyası" çok kısa bir dönem önce, Eşber Yağmurdereli öncülüğünde başlamıştı. Eşber Yağmurdereli'nin her iki gözü geçirdiği bir hastalıktan ötürü görmüyor. Onun gibi bir entellektüel İstanbul'da oturup oturmaması, onun açısından fazla birsey farkedeceğini pek sanmıyorum. Ama şayet İstanbul'da oturmak, bir aydın açısından bir eksiklikse bunu İlhan Selçuk zaten yıllardan beri yapıyor. "Barış" konusunda entellektüeller PKK'yı da elbetteki uyuyorlar, ama öyle görünüyor ki İlhan Selçuk gözlemlerinde özürü olduğu için bu çabaları Eşber Yağmurdereli kadar bile görmüyor.

Kürt halkının ulusal hakla-

rını gasp eden devlettir. Barışı bu nedenle aydınlar elbetteki devletten bekliyor. PKK devletin politikasının bir sonucu. Kürt ve Kürdistan sorunu, bugün peyda olan bir mesele değil. Bu kanayan yara Cumhuriyetin kuruluşundan beri sürüp gelmektedir. ulusal hakların elde edilmesi konusunda, Kürtler bir çok kez silahlı direşme başvurmuş zorunda kalmışlardır. Devlet, PKK'nın bitmesini kendini endekslemeyen,

İlhan Selçuk yine "entel" dediği aydınları kasteder; "Kürtlerin demokratik hakları için silaha başvurmanın kötü, yanlış, insanlık dışı, başışlanamaz bir yöntem ve çıkmaz bir yol olduğunu açıkça dile getirmekten neden yarıcıyor? Barışçılığı, Kürt yurttaşların davalarını savunurken de benimsemek gerekmez mi?..." diye soruyor.

Kürt sorununun çözümünde gerekli adımları atabilse, atmak istese, işte o zaman entellektüellerin tutumunu göreceğiz!.. Ama devlet, Kürtlere boyun eğmeyi ve köleliği dayatıyor. İlhan Selçuk, devletin bu köleci politikasını onaylayıp savunuyor, bu tutumu onaylamayan aydınları da küçük görerek "enteller" diye alay etmeye yelteniyor.

"Oysa, 'devlet'in varlığı -sebebi-i hikmeti-silahlı kalkışmaya karşı savaşmakla eşanlamalıdır; silahlı eline alıp başkaldırın teröriste barış yapabilir mi devlet?..." diye soruyor İlhan Selçuk. Bu sorulara verecek yanıt pek çoktur. Eğer devlet, PKK ile, barış yapmak istemiyorsa ve gerçekten barış yapacak muhatap arıyorsa, bu muhatap bulunabilir.

Bu muhatap bizzat Kürt halkının kendisidir. Değişik sınıf ve katmanlardan oluşan Kürt toplumunda, bu kesimlerin talep ve istemlerinin mücadelesini veren siyasal yapılar, böyleleri bir muhatabın ortaya çıkması konusunda bir konsensüse varabilirler. Yeter ki böyle bir muhatap bulma istemini dile getiren devlet, barış yanlısı ise, halkımızın ulusal taleplerini karşılasın, Halkımızın, kendi coğrafyasında barış ve huzur içinde yaşamalarını koşullarını yaratsın. O zaman barış ortamı sağlanabilir. Unutulmasın ki, silahlı mücadele Türkiye Kürdistan'ında sekiz yılın başlarından itibaren peyda olan bir olgudur.

Ama devletin yetmiş yılı aşkın politikası, Kürdistan'da bugünden pek farklı olmamıştır.

Devletin işgalci ve ilhakçı politikasına karşı verilen savaşlar kan ve göz yaşları ile bastırılmıştır. 1960'lardan itibaren dallanıp budaklanan ulusal mücadeleye karşı, devlet terörü tırmamıştır. Kürdistan'da terör estiren, insanları yerinden yurtdından eden devlet olmuştur. Tüm bunları İlhan Selçuk bilmez mi? Elbette

bilir. İkincisi; onun da birçokları gibi rıyakar, ikiyüzlü, gerçekleri çarpıtılabileceğini zanneden bir demagog kabul edebilir!.. İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

ki bilir. Ama o gerçekleri tersyüz etmekle ilhakçı ve işgalci politikayı savunmakla kendini yükümlü görüyor. Devletin bu kırıli politikasına "sol"dan o-muz vererek bu politikayı ma-sum göstermeye çalışıyor.

Son Susurluk olayları da gösterdi ki, devlet gayri meşru zeminlerde, Mafya, Ülkücü ve katil zanlıları ile kol kola, karanlı ilişkiler içindedir. Çetelerle işbirliği ederek, bir dizi faili belli cinayetlerin sorumlusudur. İlhan Selçuk'un dev-

let böylelerine şaibeler altındadır. Birçok aydın, yurtsever ve devrimcinin katil zanlısıdır!

İlhan Selçuk yine "entel" dediği aydınları kasteder; "Kürtlerin demokratik hakları için silaha başvurmanın kötü, yanlış, insanlık dışı, başışlanamaz bir yöntem ve çıkmaz bir yol olduğunu açıkça dile getirmekten neden yarıcıyor? Barışçılığı, Kürt yurttaşların davalarını savunurken de benimsemek gerekmez mi?..." diye soruyor. Bu satırları okurken aklıma gelen iki ihtimal var. Birincisi; ya İlhan Selçuk bu ülkede yaşamıyor, dolayısıyla Türkiye'nin acı gerçeklerini görmüyor, göremediği içinde bazı olguları kavramakta zorluk çekiyor, diye insan düşü-

labilir. İkincisi; onun da birçokları gibi rıyakar, ikiyüzlü, gerçekleri çarpıtılabileceğini zanneden bir demagog kabul edebilir!..

İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

ki bilir. İkincisi; onun da birçokları gibi rıyakar, ikiyüzlü, gerçekleri çarpıtılabileceğini zanneden bir demagog kabul edebilir!.. İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

ki bilir. İkincisi; onun da birçokları gibi rıyakar, ikiyüzlü, gerçekleri çarpıtılabileceğini zanneden bir demagog kabul edebilir!..

İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

ki bilir. İkincisi; onun da birçokları gibi rıyakar, ikiyüzlü, gerçekleri çarpıtılabileceğini zanneden bir demagog kabul edebilir!.. İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

ki bilir. İkincisi; onun da birçokları gibi rıyakar, ikiyüzlü, gerçekleri çarpıtılabileceğini zanneden bir demagog kabul edebilir!.. İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

labilir. İkincisi; onun da birçokları gibi rıyakar, ikiyüzlü, gerçekleri çarpıtılabileceğini zanneden bir demagog kabul edebilir!..

İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

İlhan Selçuk bilmez mi, Kürt yurttaşlar, kendi kimlikleri ile bir demok bile Türkiye'de kuramıyorlar. Demokratik hakları savunmak için, hiç olmazsa demokratik kurum ve kuruluşlara sahip olunması gerekmektedir? Buna da İlhan Selçuk'un devletin müsaade etmediği belli değil mi? HA-DEP'li yöneticiler neden ayarlardan beri içeride tutuluyor? İlhan Selçuk bu insanların özgürlüklerine kavuşmaları için acaba kaç makale yazdı? Türkiye'de bir dizi siyasi parti "bölücülük" yaptıkları gerekçesi ile kapatılmadılar mı? İlhan Selçuk, devletten istemediklerini Kürtlerden talep ediyor? Kürtlerin demokratik koşullarda mücadele etmeleri için, Kürtlerin bu araçlara özgür bir şekilde sahip olması mücadelesini neden desteklemiyor? Tüm Kürt siyasi partilerinin kimlikleri ne olursa olsun, siyasal mücadelede yer almaları için devleti neden zorlamıyor? Kürtlerin ulusal iradelerini özgür ve demokratik bir biçimde tezahür etmesi için neden çaba sarfetmiyor? Üstelik İlhan Selçuk bir gerçekçi daha biliyor; tüm Kürt siyasi hareketlerinin silahlı savaş vermediği gibi buna karşı olan, böyleleri bir mücadele yöntemini benimsemeyerek red eden Kürt çevreleri de vardır. İlhan Selçuk ve devletin onlara ilişkin tutumu dostça

Tam di wê roja ku wê doza HADEPê li Enqerê berdewam bike de, angê di roja 18.12.1996an de, di rojnameya Milliye-tê de rapora weşartî ya Konseya Ewlekariya Netewî(MGK) hat çapkirin. Rapor bi serê xwe ji bo Kurdan fermanek gellek girîng e. Bêguman di roja doza HADEPê de çapkirina wê jî manîdar bû. Bi kêmanî fermana girîng, cezayirîn û belçiqandina HADEPê bi aşkerayî dihat dayîn.

Di roja ku ev nûçe di Milliye-tê de çap bû MGK dicivîya û xwedênegravî wê di civînê de li ser wê raporê bihata rawestan. Di raporê de HADEP û PKK yek tê dîtîn û ev yekîti bî vî awayî tê ziman: "Di warê siyasî de ji bo rêxistinê dîtina mîltanan di nav welat de bi destê HADEPê çêdibe. Potansiyela dengên(rayên) HADEPê yên hîlbijartina dawî bal dikişîne. Vê partiya ku legal xuya dike, eynî

MGK û Doxîna Kurdan

Felat DILGEŞ

wek teşkilata PKKê ya leşkerî rayîkirinê dixebite. Nema xebe-tên wê partiyê yê li Dîyarbekir, ji beyanên terorîstên ku bi birîndarî li herêmê bi dest hatine xistin, hatiye fêmkirin."

Di raporê de Komela Mafên Mirovî û xebe-tên wê jî hedef tê nîşandan û bi gihandina sempozyanê PKKê tê şûdarkirin. Herweha komelên din ên legal jî nayên jîbirkirin û ew jî di raporê de cihê xwe distînin.

Bi giranî rapor li ser HADEPê û xebe-tên wê ye. Piştî ku xeteriya HADEPê tê destnîşankirin, hingê li ser erîşên ku wê li dijî partiyê bî li darxistinê tê rawestîn. Planên erîşê bî vî awayî di raporê de cih distînin: "Ji ber wê yekê, ji bo pasîfîzekirina çalakiyên HADEPê, divê partî jî alî devletê ve bê kontrol û şopan-dîn û girêdanên wê yê derve bî birîn. Di-vê ku li ser HADEPê, bi destê civata sîvilî, dewlet, universîte û medyayê tedaya vekirî û weşartî bê kirin û hergav bi hemû rîyan ev te-da bê berdewamkirin."

"Divê wê xesara ku PKK û dirêjahiya wê HADEP, bi firotana esrar û çekan di-de Tirkiyê û Ewropa hergav bê ziman. Divê ew avahiyên derveyî hukûmetê yê ku di pîrsa mafên mirovî de li dijî hukûmetê kar dikin bîn şopadin û astengirin. Divê li tevhiya welat, pêwîstiya tekoşîna li hember terorê wek dersek zarûrî bê xwendin."

Konseya Ewlekariya Netewî bi vî awayî fer-mana HADEPê û Kurdan derdixe. Lê hilma xwe bigirin, ew rapora gewr li vir naqede. Ji bo dawî li Kurdan anîhê hin rê û çareyên din nîşan di-de. Tiştê girîng nûfûsa Kurdan e. Divê çareyek esasî jî wê yekê re bê dîtîn. Madem Kurd bi kuştinê naqedin û çiqas tîk kuştin ewqas zêde dibin û bi nûfûsa xwe hebûna dewleta Tirk tehdit dikin, wê gavê divê rê li ber zêdebûna Kurdan bê girtin.

Tirs û sawa ji nûfûsa Kurdan weha di fer-manê de tê dayîn: "Li herêmê (armanc Kur-distan e- FD) para zayînê(bûyînê) li gor herê-mên din pîr zêdetir e. Bi vî zêdebûnê re, ga-va ku neteweprestiya Kurdî li derve û li hundir giyandar bimîne û nîrxên nûfûsî biguhe-rin, ev yek dikare di dema bê de wek tehdit derkeve pêş. Li gor lêkolînan wê para nûfûsa Kurd di sala 2010an de bibe ji %40ê tevahiya nûfûsê û di sala 2025an de ji %50yî derbas bibe."

"Bi vî zêdebûnê re, wexta ku netewepres-tiya Kurd jî derkeve pêş û li gor wê nûfûsê Kurd parlamenter dexin, wê ev yek di pêş de encamên nebaş bi xwe re bîne. Li herêmê se-ferbegiya plankirina nûfûsê zarûrî ye. Tedbî-rên esasî yê wê jî zarûkên hindik re pîr, ji zarûkên pîr re bac pêwîst in."

MGK bi vî awayî dest di-aveyê doxîna Kur-dan jî.

Ev ferman wusa bi aşkerayî hatiye nivîsîn ku şîrovekirina wê ne hecwe ye. Ez ne bawer im ku Hitler û Mussolini jî fermanên xwe bi vî awayî aşkere derxistibin.

Tenê hesabek MGKê çewt e; ew jî hesabê nûfûsa Kurdan. Ez jî bi qasî MGKê nûfûsa Kurdan meraq dikim û ji zû ve ye serê xwe li zer wê yekê diêşin. Ez dikarim wê bibêjim ku tenê nûfûsa Kurdan ya li Tirkiyê jî ya Tirkan pirrêr e. Çimkî Kurd ne bi mêvanî ji Asya Na-vîn û ne jî dereke din hatin; ew her û her li se-er axa welatê xwe bûn. İcar li vî welatê ku nu-fûsa Çerkez, Laz, Gurcî, Erebi û koçberên Bal-kanî û Qafqasî bi milyon tê îfadekirin û wa-rê gelên Rûm, Ermenî, Suryanî û bi dehan hindikaniyê n din e; Kurd bi nûfûsa xwe jî Tir-kan bêtir in.

Hema îro ew Kurdnîjadên ku di li parle-mentoya Tirkiyê ne, "bêbab" nebûna û berpir-siyarên gelê Kurd ên rastîn bûna, dîsa jî rewş weha nedibû.

Devlet içinde hesaplaşma mı var?

M.MERDO

Görüntüde, bu yazının başlığın-a uygun gelişmeler olmuyor değil. Kırılılık o düzeye ulaşmış ki, sisteminde açılan yarıdan irin oluk oluk akıyor.

"Susurluk" olayı sonrasında açığa çıkanlar, devletin her yönüyle işin içine karıştığını ayan-beyan ortaya koymasına rağmen, devletin has güçleri olan ordu vb. kurumlar aklanmaya çalışılıyor.

Deniyor ki; ordu kendi eliyle organize ettiği Özel Tim ve Korumculuk sistemini, ateşe elini uzatmayıp maşa olarak kullandı. Şimdi de bütün "suç" onlara (ya da bir kısmına) yıkarak, aradan sınırlanmaya çalışıyor.

Doğrudur, ordu aynı rolü yıllardır oynuyor. Türkiye'de ordudan habersiz kuş uçmazken, ilk akla gelenlerden- Maraş olaylarında, Gazi Mahallesi olaylarında ve şimdi de "Susurluk" sonrası ortaya çıkan gelişmelerde, ordu yine "sütten çıkmış kasık" rolünde.

Susurluk'tan sonra devlet içinde ciddi bir hesaplaşma olur mu? Yani savaş unsurları bertaraf edilip, soruna daha demokratik yollardan yaklaşımın önü

açılabilir mi?

Ama işte esas sorun da burada. Çünkü savaşın tarafı sadece Özel Tim ve Korumculuk değil ki! Savaşın esas tarafı ordunun ta kendisi, diğerleri onun uzantısı ve emir-komuta zincirinin halkaları durumunda.

Öyleyse bu gelişmeler neyin nesini?

Bu noktada iki olasılık var; **Birincisi;** Ordu, kendi eliyle kurduğu Özel Tim ve Korumculuk sisteminin denetimini dışına çıkarmaya başladığını göremek, dizginlerini kırmaya, dışındaki silahlı bir gücün gelişip-serpilmelerini önlemeye çalışıyor. Bu nedenle de medyanın olayın üzerine gitmesine sessiz kalıyor. Sesini ancak ordu da bu "pisliğe" buluşturduğunda çıkarıyor.

İkincisi; yıllardır devam eden savaşın, sürekli bir çatışma haliyle süremeyeceğinin ordu tarafından da anlaşılması ve bu süreçten sonra, yine "aklanmış bir ordu" ile sorunun demokratik yollarla çözülmesinin önünün açılması hedefleniyor. Yani; ordu burada yine başrolde ve sanki akan bu kaddar kanın müsebbibi o değil!

Burası Türkiye, her iki olasılı-

ğın da önü açık. Her iki olasılık da birbirini besler. Fakat şimdiki birincisi olasılık ağır basıyor. Genelkurmay Başkanının 24 Aralık'ta yaptığı açıklamaya rağmen, Karadayı; "Sadece güvenilir önelemleri yetmez, ekonomik, sosyal vb. önlemler de gerekir" diyor. Zamanlama ilginç.

Elbette burada sözü edilen, onurlu bir barış ve gerçekten de demokratik bir açılım değildir. Halk hareketi ve kitle katılımının yoğunlukta olduğu mücadelenin; esas olarak devletin terörü ve devrim güçlerinin yanlış ve yetersiz politikalarıyla aşağıya çekildiği bir döneme denk düşen bu gelişmelerin ortaya çıkaracağı "çözüm" de kendisine benzeyecektir. Yani, ucube ve sözde bir "çözüm".

"Susurluk'tan sonra elbette herşey eskisi gibi olmayacak. Ama derinlikli bir çözüm de olmayacak. Çünkü sorunun kaynağı ve esas sorgulanması gereken ordu" ile sorunun demokratik yollarla çözülmeden, şöyle veya böyle belli kırılmadan "adil bür çözümü" maalesef mümkün değildir.

"Susurluk'tan çok fazla medet umanların dikkatine!

Sera 1997 Miletê mar û gelê cîhaner zaf weş û xeyr bo, ma wazenê ser newî semed Kurdan aşitî û, azadî biyaro!

Bi hêvîya ku sala 1997 ji gelê me û hemû gelên cîhanê re aşitî azadî û dilxweşîyê bîne, sersala we pîroz dikin û serfiraziya we dixwazin

Civata Kurd li Almanya

1997 yılı ülkemizin özgürlük ve barış istemine kavuşacağı yıl olması dileğiyle bütün okuyurlarımızın yeni yılını kutlarız

Nûroj

ANMA

Leyla İleri 1952 - 1991

Ölümünün 5. yılında saygıyla anıyoruz Tercan ATILGAN

Devlet, koruculuğu reddeden Lice'yi 'toplama kampı'na çevirdi. İlçe yeni bir resmi saldırının pençesinde

Çete'den Lice'ye koruculuk saldırısı

Lice yine devlet güçlerinin saldırısıyla karşı karşıya. Halis Toprak'ın fabrikasını korumak için koruculuğa zorlanan Liceliler bunu reddedince, hemen hemen tüm ilçe gözetim altına alındı.

DIYARBAKIR- Halis Toprak'ın Lice'de yaptırdığı mermer fabrikasını 'korumak' için koruculuk dayatmasıyla yüz yüze kalan Liceliler topluca gözetim altına alındı. Toplama kampını andıran Lice 1993'teki yıkılıp yıkılmadan sonra yeni bir devlet saldırısına maruz kalırken, 104 Liceli'ye zorla silah verildiği bildirildi.

Geçtiğimiz Cumartesi akşamı Lice ilçe merkezine baskın düzenleyen devlet güçleri, koruculuğu kabul etmedikleri gerekçeyle 500 kişiyi gözetim altına aldı. Almanlardan şu ana kadar 384 kişinin serbest bırakıldığı bildirilirken, kalan 116 kişiden 7'sinin kayıp olduğu belirtiliyor. İHD Diyarbakır Şube'sine başvuran Liceliler, soruna çözüm bulması için kamuoyu desteğini beklerken, baskıların son bulması için Bölge Valisi'yle de görüşmek istediklerini belirttiler.

HADEP Diyarbakır İl Örgütü ile İHD Diyarbakır Şube Başkanı Mahmut Şakar ise ilçedeki gelişmelerle ilgili ayrı ayrı yaptıkları basın açıklamalarında, Devletin Lice halkı üzerindeki baskıları kinanarak kamuoyuna duyurdu. Çünkü gücümüz yok."

'Muhtarlar ve Belediye Başkanı için içinde'
Kendilerine baskı yapılması için Lice Belediye Başkanı ve muhtarların devleti harekete geçirdiğini ileri süren Liceliler, sözkonusu kişilerin Lice'deki fabrikasının güvenliği için yüz korucu karşılığında işadama Halis Toprak'tan rüşvet aldıklarını belirterek şöyle dediler: "Fabrikamızın güvenliği devlet sağlasın. Korucu olmaları için gözetim altına alınmaları çoğu köylerinden göç etmiş, aileleri için zar zor nafaka temin edebilenlerdir. Her biri aşağı yukarı yirmi nüfusa bakmaktadır. Mağduriyetimizin giderilmesi için herkesi duyarlı olmaya çağırıyoruz. Üzerimizdeki baskıların kaldırılması için Bölge Valisi'yle de görüşeceğiz. Ya devlet bize bir yer bulsun göç edelim, ya da üzerimizdeki baskıları durdursun. Tekrar ediyoruz, gücümüz yok, kesinlikle koruculuk yapmayacağız."

Yedi kişi kayıp
Gözetimdekilerin bir an önce mahkemeye çıkarılmalarını isteyen Liceliler, Almanlardan Mehmet Gökde, Mesur Kocakaya, Ramazan Kasap, M.Şirin Şanlı, Kadri Kumral, Hanifi Kovan ve soyadı öğrenilmeyen Akif adlı bir vatandaşın gözetim altına alındıklarını kabul etmediklerini söylediler.

Bu arada Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) Diyarbakır İl Örgütü de geçtiğimiz Pazartesi günü Lice'deki son gelişmelerle ilgili yaptığı basın açıklamasında, 20.12.1996 tarihinde, saat 16.00 sularında devlet güçleri tarafından ilçenin ablukaya alındığını hatırlattı, evlerin tek tek arandığını ve eli silah tutan erkeklerin hemen hemen hepsinin Tabur Komutanlığı'na gözetim altına alındığını belirtti.

Gözetim altına alınan korucu olmaları yönünde baskı uygulandığı bildirilen açıklamada, yaşları 50'den yukarı olanlar serbest bırakıldı, 100 kişinin ise halen Tabur Komutanlığı'nda tutuldukları aktarıldı.

Daha önce tehdit edilmişlerdi
Tüm anti-demokratik uygulamalara karşı kamuoyunun duyarlı olmaya çağırıldığı açıklama daha sonra şöyle sürdü: "HADEP olarak başta Kürt sorununu olmak üzere, Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarının çıkar yolunun kirli savaşın son bulmasını istiyoruz."

Devlet güçlerinin saldırı öncesi tehditleri 17. sayımızda manşetten verilmişti.

Devlet güçlerinin saldırı öncesi tehditleri 17. sayımızda manşetten verilmişti.

Açıklamada gözetim operasyonu esnasında, gözetim alanlarının tutuldukları yerde işkence ve her türlü insanlık dışı baskıya maruz kaldıkları ifade edilerek, Lice Belediye Başkanı Behçet Tektaş'ın da gözetim altına alınarak korucu olmaları yönünde baskılarda bulunduğu ifade edildi. Gözetim alanlarından 6 kişinin gördükleri ağır işkenceler sonucunda, Lice Devlet Hastanesi'ne kaldırıldıkları bildirilen açıklamada şu görüşlere yer verildi: "Rafah-Yol hükümetinin Rafah kanadı zaman zaman kamuoyuna yaptığı açıklamalarda Kürt sorununun çözümünden bahsederken, pratik uygulamalarında söylemlerinin tam aksine bir çerçeveye çizmektedir. Bu da gösteriyor ki, hükümetin mevcut politikası şiddetten yanadır. Görüldüğü gibi uygulanan politikalar çözüm değil, çözümsüzlüğü derinleştirmektedir."

Askerli yetkililerin muhtar toplantısında halkın koruculuğu kabul etmemesi halinde ilçeyi yakmakla tehdit ettiklerini de bildiren Şakar, özeti şöyle söyledi: "Demegimizde başvuruda bulunan Liceliler'den aldığımız bilgilere göre, Lice Jandarma Komutanlığı'na bağlı askerler, 20.12.1996 tarihinde ilçeye geniş kapsamlı bir operasyon düzenlediler. Yaşları 15 ile 70 arasında bulunanların tümü Jandarma Karakolu'na ait bir araziye toplandı. Bir askeri yetkilinin tarafından topluluğa hitaben yapılan konuşmada, Halis Toprak'ın açacağı Mermer Fabrikası için aralarından yüz korucu seçileceği açıklandı. Yetkilinin konuşmasından sonra Lice Belediye Başkanı ile itirafçı Ergin Karadağ'da gruba korucu olmaları yönünde telkinler bulunur. Ardından yaşlılar ve devlet memurları serbest bırakılır. Geriye kalan 110 kişinin önüne silah bırakılır. Kimse almayınca bir grup asker, konu-

Liceliler yeni yıla eski militarist baskılara yüzüze giriyor.

şan askeri yetkilinin talimatıyla silahlara mermi sürerek kitleye doğrultur ve silahlı almazlar taranacakları tehditinde bulunurlar. Gruptan 7 kişi tüfeklerle dövülerek götürüldü. Bunların akıbeti halen belli değildir."

Lice halkına karşı sürdürülen hukuk dışı haksız uygulamalara son verilmesini isteyen Şakar, toplama kampına dönüşürken Lice için kamuoyuna duyarlı olma çağrısında bulundu.

Bu arada Eğitim-Sen Diyarbakır Şube Başkanı Haydar Kılıçoğlu da yaptığı açıklamada, Lice'deki gelişmelerin kaygı verici olduğunu bildirirken, DBP Diyarbakır İl Başkanı Edip Samancı ise, her türlü koruculuğun yeniden ısıtmaya çalışıldığına dikkat çekerek, devlet tarafından Liceliler'e yapılan koruculuk dayatmasının kabul edilemez olduğunu söyledi.

Öte yandan İstanbul İHD'de kontıyla ilgili bir basın açıklaması yapan Lice Kültür ve Dayanışma Vakfı Başkanı Tahsin Ekinci suç duyurusunda bulunacaklarını açıkladı. Toplantıda konuşan Lice eski belediye Başkanı Nazmi Baltaş ise koruculuk dayatmasının yeni Belediye Başkanı Behçet Tektaş'ın da etkili rol oynadığını ifade etti. HADEP İstanbul İl Örgütü'nce yapılan açıklamada da Lice'ye saldırı ve koruculuk dayatması kinandı.

DIYARBAKIR:

Çete özgür, emekçiler esir

DIYARBAKIR- Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) Diyarbakır yöneticilerinin Türkiye'deki son gelişmelerle ilgili yaptığı basın açıklamasında, yayımlanan son MGK raporu eleştirilerek, KESK ve diğer demokratik kitle örgütleri üzerindeki devlet baskısı kinandı.

Geçtiğimiz Cuma günü KESK adına Diyarbakır'da açıklama yapan İnsan Hakları ve Çevre Sekreteri Tayfun İşçi, çete ürlü gizli devlet ilişkilerinin her gün biraz daha açığa çıktığı bir dönemden geçildiğini belirtti ve Kürt sorununda yaşanan savaşın tüm ülkeyi derinden etkilediğini söyledi.

İşçi, bölgede 300'e yakın kamu emekçisinin bu ilişkiler içinde yaşamını yitirdiğini ve bölge insanının halen potansiyel suçlu gördüğünü söyledi. İşçi, açıklanan son Milli Güvenlik Kurulu Kararı'nın ülke insanının bir kısmını ayırma tabii tutulduğunu ifade etti.

Tayfun İşçi, son dönemde Diyarbakır'da kamu emekçileri ve sendika yöneticilerine yönelik baskıların yoğunlaştırıldığını da belirterek, sendika üye ve yöneticisi 25 kişinin gözetim altına alınması, işkencelerden geçirildikten sonra tutuklanarak cezaevlerine atıldıklarını ifade etti.

Geçtiğimiz cuma günü beraat eden KESK GYK üyesi Enrullah Cın ve SES Diyarbakır Şube Sekreteri Zülfi Atıl hakkında öne sürülen suçlamaların anlaşılır olmadığını dile getiren İşçi, Diyarbakır'da yargılanan sendikacıların 20'sinin beraat etmesine rağmen, sendikacılar üzerindeki baskıların artarak sürdüğünü açıkladı. En son olarak 16.12.1996 tarihinde Diyarbakır Mimarlar Odası Başkanı Ahmet Cingöz'ün keyfi olarak gözetim altına alındığını aktaran İşçi, "Bu uygulamaların ardındaki güçler, Susurluk olayında olduğu gibi hala yargılanamazken; emekçileri suçlu ilan edip bizleri susturabileceklerini düşünmeler büyük bir yanlış içindedirler. KESK olarak üyelerimize, işçi sendikalarına ve demokratik kitle örgütlerine uygulanan baskıları kınıyoruz" dedi.

Diyarbakır Demokrasi Platformu ise konuyla ilgili olarak yaptığı basın açıklamasında, Diyarbakır kent merkezinde demokratik kitle örgütleri, üye ve yöneticilerine yönelik gözetim ve tutuklamaların tekrar yapılmasını istediklerini dikkat çekerek, Diyarbakır Mimarlar Odası Başkanı Ahmet Cingöz'ün gözetim altına alınmasını kinandı ve kamuoyuna baskılar karşısında duyarlı olma çağrısında bulundu.

Elazığ Cezaevi'nin işkence evinden farkı yok!

ELAZIĞ- Elazığ E Tipi Cezaevi'nde yatmakta olan tutsaklara yönelik baskılar sürüyor. Baskıların idare, itirafçı ve ülkücü gardiyan kadrosu tarafından sistemli bir şekilde yapıldığı ve tutukluların itirafçılığa zorlandığı belirtiliyor. Tutuklu yakınları da götürdükleri yiyeceklerin kullanılmaması hale getirildikten sonra içeriye alındığını söylüyorlar. Konuyla ilgili olarak tu-

Elazığ Cezaevi'ndeki tutsaklar ağır saldırılara tabi tutuluyor. İtirafçılığa zorlanan tutsaklar gardiyan ve askerlerce dövülüyor.

tu yakınlarından aldığımız bilgiye göre, tutukluların diğer koşullarda bulunan arkadaşlarıyla konuşmaları yasak. En ufak bir konuşmada 15-20 gardiyan tarafından dövülüyorlar. Ayrıca kendilerini 15 günde bir sistemli işkence yapıyor. İtirafçı olmak için bağımsız koşullara alınan 3 kişinin ise fekrar siyasal koşullara alınmaları için 45 günden beri açlık grevinde oldukları-

ın aktaran tutuklu yakınları, bu üç tutuklunun talepleri kabul edilmediği takdirde diğer tutukluların da açlık grevine gireceklerini söylediler. Askerler tarafından tutsaklara mahkemeye gidici işlemlerde dayak atılıp hakaretlerde bulunduğunu bildiren tutuklu yakınları, en son gördükleri gittiklerinde de bu dayakların izlerine tanık olduklarını anlattılar. Provakasyona getirmek için arasıra itirafçıların da tutukluların üzerine saldırıldığını aktaran tutuklu aileleri şöyle konuştular: "İçeriye götürdüğümüz yiyeceklerden patates, salça, çay ve soğan gibi malzemeler içeriyi almıyoruz. Alınan yiyecekler ise birbirine karıştırılıp yenilemeyecek duruma getiriliyor. Çocuklarımızın durumuna yardımı olmaları için kamuoyunun desteğini bekliyoruz."

Mardin İHD kongresi yapıldı

MARDIN- İnsan Hakları Derneği (İHD) Mardin Şubesi'nin 1.Olağan Kongresi yapıldı. Geçtiğimiz Pazartesi günü Mardin Belediye Salonu'nda yapılan kongreye İHD Genel Başkanı Akın Birdal, Genel Başkan Yardımcısı Mahmut Şakar, KESK İnsan Hakları İzleme Sekreteri Tayfun İşçi ile Mardin'deki demokratik kitle örgütleri, siyasi parti temsilcileri ve çok sayıda vatandaş katıldı. İHD Genel Başkanı Akın Birdal kongrede yaptığı konuşmada Türkiye'de ortaya çıkarılan çetelerin asıl adının kontrgerilla olduğunu belirterek, eski İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın

dokunulmazlığının kaldırılarak yargılanmasını istedi. İHD Diyarbakır Şube Başkanı ve Genel Başkan Yardımcısı Mahmut Şakar ise yaptığı konuşmada, bölgede İHD'ye yönelik yürütülen baskılara karşı mücadelelerini sürdüreceklerini ve bölgede kapalı bulunan tüm İHD şubelerini açacaklarını söyledi. Tek liste ile gidilen kongreye yönetim kurulu üyelerine Cemil Aydoğan, Veysi Parlı, A.Vahap Bakış, Aslan Başboğa, Mahmut Aydoğan, Nevat Çokan ve Şükrü Dursun seçildiler.

Her gün yeni bir gelişmeyle alevlenen devlet ve çete tartışmasının ağırlıklı bir boyutu da çözüme ilişkindir. Pekki çözüm nerede? Ne yapmak gerek? İlgili geniş çevrelerde bu konuda değişik düşünceler dillendiriliyor. Sorunun canalıcı noktasını görmekten uzak ve şu veya bu biçimde çeteleşmeye bulmuş veya haberdar olmasına rağmen sessiz kalmış kimi kesimlerin çözüme ilişkin tutumları bir yana; pekki geri kalan kesimlerin, yani özünde çeteleşmeye karşı ve bunun bedelini de ödemiş olan kesimlerin tutumu nasıl? Ya "devletler yapar" anlayışından hareketle bir nevi kaderci tutum takınanlara ne demeli?

Koskoca bir buzdağının görünen küçüçük bir kısmı olan ve Susurluk'taki "kaza" ile ortaya çıkan ilişkiler zinciri dahil, her türden kirli işe girişebilecek bir devlet ve

"Devlettir, Yapar" Deyip Geçilebilir mi?

Osman AYTAZ

hükümet anlayışına karşı yapabilecek çok güncel işin olduğu inancını taşıyanlardanım. Hele "çeteyle karşı çete" diyerek, çok mütevazı ve anlamlı olan süpürge eylemini küçümsemek veya güncel yapılabilecekleri gözmezlikten gelecek herşeyi "köklü dönüşümler"e havale etmek doğru tutum olmasa gerek. Çünkü hareket noktası ne olursa olsun, yaşananları "kaçınılmaz" görebek farkında olunsun veya olunmasın, güncel yakalayamamak, pislikleri örtbas etmek isteyenlere dolaylı da olsa zaman kazandırabilir; mücadelede yaratıcılık ve inisiyatif öldürülebilir veya kötürümleştirilebilir diye düşünüyorum.

Şu önemli; özellikle devletin Kürt sorununda yürüttüğü politikaların bir parçası olarak oluşturulan ve yörelerin değişik özelliklerine göre çeşitli biçimler alan polis-özel tim-korucu-itirafçılık üçlü ittifakının, daha doğrusu ittifaklarının yeni olmadığı bilinmektedir. Kürdistan'da defalarca benzeri olaylar yaşandı ve halen de yaşanmaktadır. Bu anlamda benzeri her kombinasyon için "devlettir, yapabilir" denilebilir. Ama bu benzeri olayları birer "kader" haline sokabilecek tutumların kaçınmak gerek.

Ayrıca başından beri çeteleşmeyi bir anlayış olarak benimseyen bir devlet anlayışı herşeye mütevellit olabilir mi? Veya istediği herşeyi yapabilir mi? Bunun böyle olmadığına ilişkin verilebilecek bir yığın örnek var. Zaten böyle olsa idi, devlet, her zaman açıkça savunamayacağı çeteleri hiç de kolay kolay "mütedir" olamadığı durumlarda kullanma ihtiyacını duymazdı.

Son gelişmeler de bunun açık bir örneği. Türk genel kurmayını veya esas olarak devleti bu işten "uzak tutma" çabaları da, giderek geniş kamuoyu nezdinde belirginleşen kirli tabloyu gözlerden uzak tutuyor. Belli-belli çevreler tarafından ilgilie beklenen son Çankaya zirvesi, her ne kadar beklentiler dışında olanların deyimiyile fare doğurduysa da, özellikle Erbakan'ın sunduğu iki dosya ile ilgili olarak basına yansıtılan bilgiler ve devlet bünyesinde 58 kişiden oluştuğu söylenen bir "gizli" örgütün varlığı; Çiller'in değişik amaçlarla da olsa Susurluk olayının üstüne gidenleri kast ederek "karanlık boğazın" tehditleri; Çatlı, öldürülen kumarhaneci Topal ve Kürdistan'da bir sürü "faali meçhul" alayda adı geçen Yeşil kod adlı kontrgerilla elemanının aynı dönemlere rast gelen Kıbrıs "gezi"leri; Topal olayına karıştığı söylenen ve daha sonra Sedat Bucak'a koruma olarak verilen polislerin bazı "itirafçı"; İstanbul'da havaalanında yüklü bir para ile yakalanan bir kuruyen dışarıya yansıyan sözleri, üzerinde çıkan yeşil pasaport ve emniyette "uzman" olduğuna dair belge dahil, her geçen gün ortaya çıkan yeni ilişkiler; mecbur kalındığında sorunu belli bazı kişilere ve bu arada ölü Çatlı'ya yükleyerek kapatma olasılığına -ki bu yönde güçlü işaretler var- rağmen, rejimin tüm bunlardan yararlanmadan sıyrılabilmesini güçleştiriyor.

Süreç yeni olanaklar sunuyor. Bu nedenle, savaşın sona erdirilerek Kürt sorununda demokratik ve kalıcı çözüm yolunun açılması ve Türkiye'de demokratikleşmenin sağlanması talebi; "vatan, millet, Sakarya" edebiyatıyla ısrarla sürdürülen imha ve inkar politikalarının ne tür bir bataklık yarattıkları konusunda her gün yeni bir pisliğin ortaya çıktığı bir süreçte, gerçekçi yaklaşımlarla her zamankinden daha çok taraf tutulabilir. Çünkü bakıyoruz, en iğrenç bağlantılar bile Kürdistan'da üstlenilen bazı roller nedeniyle rahatlıkla savunulabiliyor; Kürt sorunu olmazsa esasında hiç bir özelliği olmayan insanlar "kahraman" ilan edilebiliyor.

Çözümü kişilerden çıkararak, her türlü keyfiyet ve kirliliğe meydan veren koşulları görmek ve bunları ortadan kaldırmaya çalışmakla, uzun vadeli hedefleri gözden kaçırmadan güncel yakalayabilmek, batakçılığın kurutma sürecinde bunun başarılabileceğini düşünüyorum. Bu nedenle başlarda ÖDP'nin ve daha sonra HADEP'in başlattığı kampanyaları çok anlamlı buluyorum. Bunları desteklemek, olanakları varsa yenilerinin katılımıyla geliştirilip güçlendirilmek gerek.

Köşe başlarını tutmuş kimi basın-yayın organlarının; Mesut Yılmaz, Deniz Baykal ve diğer kesimlerin söylemlerinde de olsa çeteleşme karşıtı ve "temiz toplum" yanlı tutumları da, tüm tek taraflılıklarına rağmen, kirli savaşın aygıtlarını deşifre etmeye katkıda buldukları sürece, olası yanıltmaları da dikkate alarak elin tersiyle itilmemeli, küçümsenmemeli. Buyrun gibidilleri kadar gitsinler, söyledikleri yönde gittikleri kadar da kirli savaş karşıtlarının yararı da var.

Türkiye'nin acı çekme oranı: YÜKSEK!

Ülkelerin 'acı çekme' haritasını çıkararak Nüfus Krizi Komitesi, "yüksek oranda acı çekilen ülke" notu verdiği Türkiye'yi Kongo, Yeni Gine, Bangladeş'le aynı kategoride değerlendirdi

Yüksek derecede acı çeken ülkeler kategorisindeki Türkiye, "yurttaşlık hakları"ndan yalnızca 2 puan aldı.

Merkezi Washington'da bulunan Nüfus Krizi Komitesi'nin yaptığı değerlendirmede: Türkiye, bazı Afrika ve Latin Amerika ülkeleriyle birlikte, üzerinde acuların en fazla yaşandığı bir coğrafya.

BM, Dünya Bankası, IMF ve ilgili ülkelerin resmi verilerini baz alarak 141 ülke hakkını ne oranda acı çektiğini belirleyen Nüfus Krizi Komitesi'nin (Population Crisis Committee) de-

ğerlendirmesinde sosyal, siyasal, ekonomik ve fiziksel çevreyi kapsayan 10 ölçüt esas alınarak yapıldı. Verilerin sonuçlarına göre araştırma konu olan 141 ülke "aşırı oranda acı çekenler", "yüksek oranda acı çekenler", "orta düzeyde acı çekenler" ve "minimum düzeyde acı çekenler" olmak üzere 4 kategoriye ayrıldı. Bu sınıflandırmaya göre yıllardır iç savaşın sürdüğü Ruanda, Somali gibi Afrika ülkeleriyle Afganistan'ın da

aralarında bulunduğu 27 ülke halkının aşırı ölçüde acı çektiği belirtildi. Türkiye ise Ajantin ve Şili dışında kalan Latin Amerika ülkeleri, çoğu Afrika ülkesi ve Güney Asya ülkeleriyle birlikte "yüksek oranda acı çeken" toplam 56 ülkenin bulunduğu kategoride yer aldı.

En büyük 'acı' hak ihallerinde

Araştırmada Yurttaşlık Hakları, Ortalama Ömür, Kişi Başına Düşen Milli

Gelir ve Günlük Kalori Miktarı, Siyasal Özgürlük, Temiz İçmesuyu, Orta Eğitime Katılım, Enflasyon ve Çocukların Aşılama Oranı ile İletişim Teknolojisi'nden oluşan 10 temel ölçüt kullanıldı. Hava kirliliği, işsizlik oranı, dış borç miktarı, gelir dağılımı gibi ölçütler de göz önünde tutuldu. Türkiye bu ölçütler arasında en düşük puanı 10 üzerinden 2 puanla "temel insan hakları" konusunda aldı. Türkiye'nin Kongo, El Salvador, Mozambik, Tunus gibi ülkelerin gerisinde kaldığı Yurttaşlık Hakları sıralamasında şu kıstaslar kullanıldı:

- Toplantı ve gösteri özgürlüğü
- Kanun önünde eşitlik (bağımsız ve ayırım yapmayan bir yargı ve güvenlik güçlerinin yurttaşlarına saygı göstermesi)
- Devlet ve devlet dışı örgütlerce siyasal terör ve işkenceye maruz kalmama, savaş veya isyan durumunun olmaması
- Kişisel ve sosyal özgürlükler
- Ağalara, büyük ailelere, işverenlere, sendika başkanlarına, bürokratlara bağımlı olmama, onlar tarafından istismar edilmeme ve meşru ekonomik kazançlarından pay alabilmeye içeren fırsat eşitliği.

Yurttaşlık hakları değer-

lendirmesinde esas alınan bu 5 ölçütten Türkiye, sadece toplantı ve gösteri özgürlüğü ile kişisel ve sosyal özgürlüklerden 10 üzerinden aldığı birer puanla toplam iki puana ulaştı.

Yurttaşlık haklarından Türkiye ile birlikte 2 puan alan ülkelere bazıları ise şunlar: Zaire, Somali, Kuveyt, Kenya, Hindistan, Guatemala.

Yurttaşlık haklarındaki duruma karşın, "siyasal haklar"la ilişkin sınıflamada Türkiye 10 üzerinden 8 puanla Batı Avrupa ülkeleri arasında yer aldı. Ancak ilgililer, araştırmaya 1992 yılı verilerinin dayanak yapıldığını hatırlatarak; o yıllarda DEP'in kapatılması ve millervekilerinin Meclis önünden yaka paça gözetilmesine alınmasının, o tarihten sonra düşüncelerinden ötürü hapse atılan aydınların sayısındaki artışın, gazeteci Metin Göktepe'nin gözetilmesine ötürülmesi gibi bilgilerin araştırmaya girmediğini belirtiyorlar.

Araştırmaya göre Danimarka bir olumsuz puanla en iyi durumda sayılıyor. İsveç, Finlandiya ve Batı Avrupa ülkeleri ile Japonya ve Avustralya yurttaşları da dünyanın azınlıkta kalan diğer 'şanslı insanları' olarak kaydediliyor.

(HABER MERKEZİ)

Acı çekme tablosu

AŞIRI DERECEDE ACI ÇEKEN ÜLKELER:

Mozambik, Somali, Afganistan, Haiti, Sudan, Zaire, Laos, Angola, Gine, Etiyopya, Uganda, Kamboçya, Sierra Leone, Çad, Gine-Bissau, Gana, Myanmar, Malawi, Kamerun, Moritanya, Ruanda, Vietnam, Liberya, Burundi, Kenya, Madagaskar, Yemen.

YÜKSEK DERECEDE ACI ÇEKEN ÜLKELER:

Fildişi Sahili, Bhutan, Burkina Faso, Orta Afrika, Tanzanya, Togo, Lesotho, Mali, Nijer, Nijerya, Guatemala, Nepal, Bangladeş, Bolivya, Zambiya, Pakistan, Nikaragua, Papua, Yeni Gine, Senegal, Svaziland, Zimbabve, Irak, Gambia, Kongo, El Salvador, Endonezya, Suriye, Komor, Hindistan, Paraguay, Peru, Benin, Honduras, Lübnan, Çin, Günyana, Güney Afrika, Mısır, Fas, Ekvador, Sri Lanka, Botswana, İran, Surinam, Cezayir, Tayland, Dominik, Meksika, Tunus, Türkiye, Libya, Kolombiya, Venezuela, Brezilya, Umman, Filipinler.

ORTA DERECEDE ACI ÇEKEN ÜLKELER:

Solomon Adaları, Arnavutluk, Vanuatu, Jamaika, Romanya, Suudi Arabistan, Seyşeller, Yugoslavya, Moğolistan, Ürdün, Malezya, Mauritius, Arjantin, Küba, Panama, Şili, Uruguay, Kuzey Kore, Kosta Rika, Güney Kore, Birleşik Arap Emirlikleri, Polonya, Bulgaristan, Macaristan, Katar, Rusya, Bahreyn, Hong-Kong, Trinidad, Tobago, Kuveyt, Singapur, Portekiz, Tayvan, Çek Cumhuriyeti.

EN AZ ACI ÇEKEN ÜLKELER:

İsrail, Yunanistan, İngiltere, İtalya, Barbados, İrlanda, İspanya, İsveç, Finlandiya, Yeni Zelanda, Fransa, Japonya, Lüksenburg, Avusturya, Almanya, ABD, Avustalya, Norveç, Kanada, İsviçre, Belçika, Hollanda, Danimarka.

Freedom House'un 1996'yı değerlendiren raporu açıklandı

'Türkiye Zambiya kadar özgür'

Washington'daki 'Özgürlük Evi'nin raporu, Türkiye'yi "yarı özgür" olarak niteledi.

HABER MERKEZİ- Uluslararası etkin kuruluşlardan Washington'daki 'Özgürlük Evi' (Freedom House) 1996 yılını kapsayan Ocak-Şubat 1997 raporunu yayınladı. Özgürlük Evi'nin "Dünyaya Özgürlük" araştırması 1972'den beri demokrasi ve insan haklarını esas alarak ülkeleri "özgür", "yarı özgür" ve "özgür değil" diye sınıflandırıyor. Özgürlük Evi'nin yeni raporunda Türkiye geçen yılki gibi "yarı özgür" kategorisinde yer aldı.

Özgürlük Evi'nin "Dünyadaki Özgürlük" araştırması hem politik hem de sivil özgürlükleri ölçüyor ve "en özgür"lere 1, "en az özgür"lere ise 7 veriyor. Geçen yılki sıralama-

da Türkiye 5.5 ile "yarı özgür"ler sınıfına konulmuştu. Bu yılki sıralamada ise politik alanda 4, sivil alanda ise tekrar 5 puan verildi. Toplam ortalama sonucu 4.5 puan ile Türkiye; Ermenistan, Burkina Faso, Etiyopya, Gabon, Haiti, Malezya, Pakistan, Siera Leon, Singapur ve Zambiya ile aynı sınıfa düşüyor.

Özgürlük Evi'nin Türkiye'den sorumlu yetkilisi, TC'deki en önemli sorunlar arasında basın özgürlüğünün kısıtlanması ve insan haklarının ihlalinin bulunduğunu açıkladı. Politik özgürlüklerin de çok kısıtlı olduğunu belirten yetkili, Kürt partilerinin politik alanda katılmalarının kısıtlanmasının da sırala-

mada önemli rol oynadığını belirtti. Araştırma bağımsız ülkelerin yanı sıra onlara bağlı bölgeleri de kapsıyor. Kıbrıs için ise iki sıralama uygulanıyor. Raporla, "bu bölünmüş adada iki hükümet oluştuğu için ikisini ayrı sıralamaya koyuyoruz. Fakat bu bizim Kıbrıs'ın bölünmesini desteklediğimiz anlamına gelmez" diyor.

Merkezi New York'ta olan Özgürlük Evi, 1941'de Eleanor Roosevelt ve Wendell Willkie tarafından kuruldu. Özgürlük Evi'nin amaçları arasında demokrasiyi yaymak ve seçimler sırasında denetleme yapmak da var.

Yurtçu'nun ödülü cezaevinde verildi

HABER MERKEZİ- Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü (RSF) ve Fransa Vakfı'nca "Yılın Gazetecisi" seçilen gazeteci Ocak Işık Yurtçu, ödülünü RSF Türkiye Temsilcisi Nadire Matter'den Sakarya Cezaevi'nde aldı.

Yeni yılı cezaevinde karşılamaya hazırlanan Yurtçu, iki ödül alırken kendisini görüntülemek isteyen meslektaşlarına "Aslında bu fotoğrafı ben çekmek isterdim. Çünkü demokrasi, barış ve özgürlük mücadelesinin simgesi haline gelen gerçek gazeteciler sizlersiniz. Bu herhalde benim kişiliğimde sizlere verilmiş ödüldür" dedi.

Özgür Gündem gazetesinin yazışmaları müdürlüğünü yaptığı dönemde hakkında açılan davalar sonucu 2009 yılına kadar cezaevinde yatacak olan Yurtçu, basına getirilmek istenen sansürlü de eleştirildi.

Bu arada Yurtçu, sansüre karşı çıkanların da önce kendilerinin uyguladığı sansüre bakmaları gerektiğini söyledi. Türkiye'de gerçek anlamda basın özgürlüğünün bulunmadığını belirten Yurtçu, şöyle konuştu: "Gazeteler toplanıyor, kapatılıyor, yazışmaları müdürleri cezaevlerine konuluyor. Çete-devlet-yargı düzeni sürdüğü sürece basın üzerindeki baskılar artacaktır."

CHP İzmir Milletvekili Ercan Karakaş'ın, cezaevindeki Haluk Gerger' ziyaretinde "Bu utancı en kısa zamanda üzerimizden atacağız" dediğini hatırlatan Yurtçu, "Aradan iki yıl geçti ancak bu utanç hala sürüyor" dedi.

Yurtçu, Susurluk'taki kazadan sonra ortaya çıkan gelişmeleri ise şöyle değerlendirdi: "Kontrgerilla 1970'lerde vardı. Özgür Ülke gazetesinin bombalanmasında ve Susurluk olayında da kontrgerilla var. Susurluk'ta kontrgerillanın varlığı, ilk defa mı keşfedildi? Basına o anlamda hayret ettim. Özgür Ülke gazetesinin bombalandığı sırada Mehmet Ağar, Emniyet Genel Müdürü'ydü. Necdet Menzir İstanbul Emniyet Müdürü'ydü. Menzir, Ağar'a 'Benim bölgeme adamını sokma' demişti. Operasyon Tansu Çiller'in gizli genelgesiyle olmuştur. O dönemde bunu yazan gazeteciler, marjinal oldukları düşünüldüğü için ciddiye alınmadılar. Ama şimdi ciddiye almak zorunda kaldılar."

Öte yandan, Yurtçu ABD'de bulunan Gazetecileri Koruma Cemiyeti'nin (CPJ) 6. Uluslararası Basın Özgürlüğü Ödülü de aldı. Ancak Yurtçu, bu ödülünü serbest kaldığında alabilecek.

Ödül töreninde Yurtçu'nun gazeteci dostları da vardı.

Siyanüre çıplak protesto

HABER MERKEZİ- Bergama halkı siyanürle altın arayışına karşı tepkilerini her geçen gün çeşitli biçimlerde ortaya koymaya devam ediyor. Bergama'da siyanürlü yöntemle altın üretiminin engellenmesi için çeşitli eylemler geliştiren Çevre Yürütme Kurulu üyeleri, geçtiğimiz hafta da soyunarak bildiri dağıttı.

İç çamaşırları dışında bütün giysilerini çıkaran Çevre Yürütme Kurulu üyeleri, Bergama ilçesindeki köylerin muhtarları, köylüler ile birlikte CHP Bergama İlçe Başkanı ve Çevre Yürütme Kurulu Sözcüsü Oktay Konyar, ÖDP İlçe Başkanı Birol Engel de yarı çıplak halde Bergama sokaklarında bildiri dağıttı.

CHP İlçe Başkanlığı binasında toplanan Çevre Yürütme Kurulu üyeleri, muhtarlar ve köylüler, üzerlerindeki giysileri burada çıkararak, yarı çıplak halde Bergama sokaklarında, yaklaşık yarım saat topluca yürüdüler. Sokaklarda bildiri dağıtan Bergamalılar, "Siyanürlü altına hayır", "Eurogold defol", "Bergama Afrika olmayacak" sloganları attılar.

Daha sonra Eurogold Madencilik A.Ş.'nin Bergama'daki bürosunun bulunduğu sokağa gelen yürüyüşçüler, büro önünde "defolun" diye bağırarak, alkışlı eylem yaptılar. Gruptakiler, daha sonra yeniden giyindiler.

Çevre Yürütme Kurulu Sözcüsü Oktay Konyar, eylem öncesi yaptığı açıklamada, protesto ve eylem kararlarının Çevre Yürütme Kurulu'nca yaşama geçirildiğini belirtti.

MGK'nın Kürt nüfusunun artışına ilişkin hazırladığı rapor yeni bir olay değildir. Türkiye'de nüfus artışı ve bunun doğurduğu sorunlar üzerine yapılan araştırmalarda 1970'li yıllar dönümü noktasıdır. Bu tarihten sonra demografik yapının aldığı ve aldığı şekiller üzerinde kafa yorulmaya ve deyim yerindeyse 'daha bilimsel' araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Planlama içinde birinci planda yer alan göbette Kürtler ve onların sosyal yapılarıdır. Diğer etnik azınlıklar fazla sorunlu olmasalar da yine de değerlendirilmelerde 'denek' rolü oynamışlardır. Bu

Bitmeyen Son Kürt Raporu...

Hasan YILDIZ

Yapılan 'aile planlaması'nın sosyal bir arayış ve çözüm üzerine kurulmadığı, kısa bir süre sonra açığa çıkmıştır. Ahlaki hiç bir değer tanımayan politik bir karardır bu.

Kürtlerin çok çocuklu aile yaşamının doğuracağı sorunların ekonomik ve ailesel boyutları bir yana bırakılarak, yaşadıkları coğrafya üzerindeki yoğunlaşmalarının doğuracağı politik sorunlar üzerinde dikkatler yoğunlaştırılmıştır. 1979 yılında yapılan bir MGK toplantısında sorun yine göbette getirilmiş ve bunun önlenmesi üzerine raporlar sunulmuştur.

Yaşam şartlarının giderek kötüleşmesine rağmen 1980'li yıllarda Kürdistan'daki doğum oranı Türkiye ortalamasının hala çok üzerindedir. Binde 28'e karşılık binde 37 ile Kürt nüfusu artmaya devam etmiştir. Her ne olursa olsun bu artışın önüne geçmek gerekliydi; savaş onlar için tam bir bahane yaratırdı. Binlerce insan yerinden edilerek göç zorlandı. Aile yaşamı ve sosyal yaşam paramparça edildi. Binlerce köy ve mezra haritada silindi. Özal döneminde bu göçlere ekonomik kıtlarla giydirilerek teşviklere yapılmaya çalışıldı. Başlangıçta onlar '500 bin' insanın Batı'ya göçmesi halinde sorunun yarısının çözüleceğini söylediler. O 500 binler milyonlara katlandı!... Anlaşıldı ki 500 bin aileden bahsediliyordu. Bu sayı hiç bitmedi ve devam ediyor...

Ekonomik ve stratejik açıdan önemli olan bölgelerde göçe zorlanan insanların ellerindeki toprakların satışında kolaylıklar sağlandı. Böylece bölgenin demografik yapısı üzerinde oynanarak diğer azınlıklarla belirli bir denge elde edilmeye çalışıldı. Belirli bölgelerde -Maraş örneğinde olduğu gibi- başarı da sağlandı.

Şimdi öğreniyoruz ki yıllardan beri süren sistemli baskılara rağmen Kürt anası hala doğurmaya devam ediyor. Hala MGK raporlarına konu oluyor ve elindeki en büyük münadele aracının ana rahmi olduğunu gösteriyor. Bu anılar yenileri mi?

Susurluk'ta tüm foyası açığa çıkan ve kendileriyle hesaplaşmaktan korkan şaibeli güçler, şimdi hedef şaşırtarak gündem değiştirilmeye çalışıyorlar. Ancak korsan devletlerde gördüğümüz çete-mafya ilişkisiyle devleti ayakta tutmaya çalışan bir zihniyet var olduğu sürece, Türkiye'de demokrasiden bahsedilemeyeceğini politik literatürde hiç olmayacak bir araç, basit bir kamyon çok sade bir dille, sadece Türkiye'ye değil tüm dünyaya anlattı. Bu zihniyet yıllardır süren savaşın nedenini onların doğurganlığına bağlayanlarla aynıdır.

Mafya çetelerini ve ne idiği belirsiz Hamidiye çapulcularını 'şereflili ve ulusal kahraman' ilan eden zihniyetle 'Bana milliyetçiler adam öldürüyor dedirtemezsiniz' diyen zihniyet aynıdır. O günden bugüne ifade tarzından başka bir şey değişmedi. Bugün her ikisi de yürütme ve yasama organlarını paylaşım durumdadırlar. Hatta birincisinin politik eksikliklerinden ötürü kullanıldığını ve bu sahneye yine birileri tarafından getirildiğini bile rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu kişi ve çevreleri bulduğumuz zaman, oynanan oyunların gerçek yüzünü daha iyi kavrayabiliriz.

Sabri DAŞ

Karanlık güçler tarafından katledilişinin 2. yılında saygıyla anıyoruz.

Abdül Hakim Daş, Kasım Ergün, Emin Baltaş

Kürt aydınları legal alanda ulusal kimlik ile örgütlenilmesi yolundaki tasarımlara ilişkin görüşlerini anlattılar

Legal örgütlenme ve Kürtler

Geçen sayımızda yer alan "ulusal kimlikli yeni bir legal oluşum" haberimizi, bu konudaki değişik düşünceleri yansıtarak derinleştiriyoruz. Bir başka deyişle, Kürtlerin legal örgütlenme hakkı ile ilgili olarak bir tartışma açmış bulunuyoruz. Daha sonraki sayılarımızda da devam edecek bu tartışmada sorularımıza verilen yanıtları, elimize ulaşma sırasına göre yayımlamaya başlıyoruz. Herkesin kendini kolaylıkla ifade edebileceği dili kullanması gerektiğine inandığımızdan, hem sorularımızı Kürtçe ve Türkçe olarak hazırladık, hem de yanıtları hangi dilden gelmişse o şekilde yayımlamayı kararlaştırdık.

Ahmet Zeki Okçuoğlu: Başkaları için hak olan Kürtler için de haktır

Kürtler'in hayatın her alanında kendi kimlikleriyle temsil edilmeleri, başka milletlerin sahip olduğu her şey onların da sahip olmayı istemeleri, en doğal haklarıdır. Kürtler'in bu haklarını kullanmaları, onları egemenlikleri altında bulunduranlarca engellenmekte, daha doğrusu engellenmeye çalışılmaktadır. Ancak ben bu konuda sorumluluğu bütünüyle egemenlere yüklemenin doğru olduğu düşüncesinde değilim. Kürtler'in herkes gibi kimlikleriyle temsil edilmelerinin esas engel kürtler'in kendilerinden

den kaynaklandığını düşünüyorum. Karşı karşıya buldukları baskıcı, asimilasyoncu mekanizma göz önünde bulundurulduğunda bu, sıradan bir Kürt için bir ölçüde anlaşılabilir olan bir durumdur. Şaşırtıcı olan, Kürtlük adına ortaya çıkan, sözde onların hakları uğruna mücadele ettiğini söyleyen, daha da öte Kürtlük için savaşılan Kürtlerin en temel hakları konusunda çifte standarda sahip olmalarıdır.

Legalite: "yasallık", bir diğer deyişle "meşruiyet" demektir. Kürtler'in diğer ulusların sahip

olduğu haklara sahip olmak istemelerinin hiçbir illegal, bir diğer deyişle yasadışı bir boyutu yoktur. Başkaları için hak olan Kürtler için de haktır. Egemenlerin etkisiyle Kürtlülüklerini meşru görmeyenler, zihinlerinde onu hirsizlik, adam öldürme benzeri suçlarla aynı kategoriyeye koyarlar, Kürtlerin meşru mücadelesini de illegal bir çerçevede algılamışlardır.

Bu nedenle sol terminolojide legalite yukarıda belirttikimiz, gerçek anlamından ayrı bir anlamı karşılamaktadır. Sol terminolojide "meşruiyet" kavramını "il-

legalite" kavramı karşılığında kullanılmaktadır. Tıpkı islamcıların yaptığı gibi solcular da bu konuda takiiye yaparak akillarınca burjuvaziyi aldattıklarını sanarak, bir takım aldatmacalara başvurmakta, bir yandan kendi meşruiyet anlayışları çerçevesinde illegal olarak "düşman" a karşı var olma yok olma mücadelesi verirken, diğer yandan tıpkı islamcıların yaptığı gibi, sureti

haktan görünürek (takiyye) sistemi yıkmak için "düşmanın" verdiği haklardan yararlanmayı, sol literatürdeki ifade biçimiyle legal alanda da mücadele etmektedirler. Bu siyasal cambazlık, Lenin-ci-Stalinçi geleneğin sola musalat ettiği bir anlayıştır. Bu anlayış çoğu zaman kimliği gizlemek boyutuna kadar varılmaktadır. Benim legalite anlayışım, yukarıda sözünü ettiğim gibi, çağdaş demokratik hukuk düzeninin dışında bir meşruiyet anlayışına yer vermemektedir. Bu anlamda yıllardır çoğu zaman yalnız başı-

ma ama kararlılıkla bu mücadelemizi sürdürdüm. Eğer bugün bir başkası da benimle aynı görüşleri paylaşıyor, aynı sözleri telaffuz ediyor ve bunlara uygun düşen biçimlerde mücadele yöntemlerini öneriyorsa, bu beni son derece sevindirir. Ancak bunun inandırıcı olması için geçmişte bugün arasına kalın bir çizgiyle sınır çizmek ve tabii ki ciddi bir reddi miras sürecinden geçmek gerekiyor. Aksi takdirde İslamcıların düştüğü duruma düşmek kaçınılmaz olacaktır.

BUNLARI SORDUK

● "Kürtler'in legal alanda ulusal kimlikleriyle örgütlenmesi gerektiği" yolundaki düşünce ve tasarımlara ilişkin değerlendirmeleriniz nelerdir?
● Benzer düşünceyi paylaşıyor ya da ilgili iseniz; sizce bu, nasıl bir örgüt modeli olmalıdır?
● Bu model hangi zemin veya zeminlere dayanmalı ve işlevi ne olmalıdır?

● Raman ü nırxandına we ya li ser nêrına "Divê Kurd di warê legal de bi nasnama xwe ya netewî rêxistinê xwe ava bikin" çî ye?
● Heke hûn xwedî nêrnek dirûvdar in û têkildari vê yekê ne; li gor we, divê modelê vê rêxistinê çî be?
● Divê ev model li ser kîjan bingehê û bingehan bê danîn û likariya wê çî be?

Kasım Ergün: Kürtler legal alanda kendi kimlikleriyle örgütlenmeli

Tüm alanlarda olduğu gibi, "Kürtlerin legal alanda da kendi kimlikleriyle örgütlenmesi" gerekir. Çünkü; 70 küsur yıllık Türkiye'nin Cumhuriyet tarihinde, gerçek anlamda meşru bir zemin olarak başyurumaları gereken yöntemlerden en önemlisidir.

Zira Türkiye'de yaşayan nüfusun yaklaşık olarak üçte biri Kürttür. TC de Kürtleri meşru haklarından yoksun bırakmak

inçin sürekli inkar ve imha politikalarıyla bilingli bir şekilde Kürt organizasyonlarını illegaliteye haps etmiştir.

Kimi zaman da Kürt siyasetçileri, ya bunu fark edememiş ya da bu politikalar (illegal) daha da kolaylanma gitmiş ki onlar da bu konuda ısrarcı olmuşlardır.

Özellikle şunu belirtmek gerekir ki; 77-80 arası ve 90'dan bu yana yani Kürt hareketinin

yağınlaştığı dönemlerde Kürtler legal alanda ulusal kimlikleriyle örgütlenmenin çok iyi olanaklarını yakalamışlardır. Bu süreç günümüzde de önemini koruyor.

Nasıl bir örgüt sorusuna gelince:

Türkiye'de, Kürt ulusunun ulusal haklarını temsil edecek, ancak kimlikle Türkiye Cumhuriyeti iktidarına alternatif olmayacak, sadece Türkiye'de

Kürt ulusal sorununun çözümü anahtar rolü oynayacak, kesinlikle sınıf partisi olmayacak, hayatın diğer alanlarında (legal, illegal, askeri) mücadele veren Kürt parti ve örgütlerine düşman gözüyle bakılmayacak, ancak hata ve yanlışları açık yüreklilikle eleştirecek, Türkiye'de Kürtlerin ulusal sorununu çözümlenmiş görüşlerinde net olacak, en azından evrensel hukukta yerini alan ulusların kendi

kaderlerini tayin etme hakkını savunacak, kısa ve uzun vadede ve yapmac istediğini açık bildirecek. Ulusal anlamda ortak çıkarları olan her kesim yer alacak, kimse dışlanmayacak, özellikle Kürdistanı bir parti olacak, Kuzey Kürdistan'da yaşayan diğer azınlıkların (Ermeni, Asuri, Arap vs.) haklarını savunacak, onlara da örgütlenme hakkı verecek.

Her ne kadar Türkiye iktida-

ma alternatif olmazsa bile, gerçek anlamda Kürt sorununun çözümünde alternatif olacak, geçici gözüyle bakılmayacak, örgütlenmeli, birleştirici, legalite mücadelesinde yürütecek. "Legal Ulusal Parti"ye ihtiyacı vardır. Böyle bir partide tüm olanaklarımız yer almalı. Bu konuda düşüncemize başvurdukların için Nüroj Gazetesi çalışanlarına teşekkür eder, başarılar dilerim.

Yılmaz Çamlıbel: Geçmiş iyi öğrenilmeli, ders alınmalı

Her insanın birden fazla kimliği vardır. Ama insanın toplum içindeki statüsünü belirleyen temel kimlikler ırk, cins, sınıf, renk, dini ve felsefi inanç kimlikleridir.

Günümüzde insanlar tüm bu kimliklerini gönlünce ve özgürce yaşamak istiyor. Hiç bir kimliğin diğerine kurban etmek istemiyor. İşte bu genel istem sonucundadır ki uluslararası hukukta insanların tüm kimlikleriyle ilgili istem ve beklentileri, devlet başta olmak üzere her tür saldırıyla karşı güvence altına alınmıştır.

Bir insanın ve toplumsal grubun kimliğini özgürce yaşamaya ve geliştirmeye vazgeçilmez, devredilmez temel insan haklarıdır.

İnsanlık ailesinin bir parçası olan Kürtler de şüphe yok ki bu evrensel hakların sahibidir. Ama ne yazık ki yaşadığımız ülkede Kürtler bu haklarını gönlünce ve özgürce kullanamıyor. Çünkü Türk hukuk sistemi Kürtlerin bu haklardan yararlanmasını önüne sayısız engeller koymuştur.

Türkiye iç hukukunu, altına imza attığı uluslararası hukuka uygun hale getirmiyor. Oysaki imzalanmış metinlerde böyle bir şart vardır. Ama devleti yöneten tüm eleştirelilere karşın bu adımları atmamakta direniyorlar.

Hayat zengin insanlar değişken ve toplumsal ilişkileri oldukça karmaşıktır. Bu zengin ve karmaşık ilişkilerde birbirinden farklı bir çok örgüt kurulabilir.

Zaman, zemin ve amaçlara göre kurulan örgütler hem birbirinden farklılıklar, hemde bazı benzerlikler içerir. Bu açıdan proto tipi bir örgüt modeli önermenin gerçekçi olmadığını düşünüyorum.

İnsanlar özlük, beklenti, amaç ve yöntem konusunda farklı bir konumdadır. Ayrıca insan, doğa ve toplumsal ilişkilerinin değişkenliği de belli bir organizasyon modelinin önerisini zorlaştırıyor.

Bu yüzden ki benzer amaçlara ulaşmak için insanların farklı örgütler kurduklarını görüyoruz. İnsanların kendini doğru, diğerlerini yanlış olarak nitelendirdiklerine çokça rastlıyoruz.

Belki bu konuda genel bir çerçeve çizilebilir. Toplumla kendi kendini sorumlu gören ve topluma hizmet etmeyi isteyen herkes önce geçmişini iyi öğrenmelidir. Önce anılan derslerle ve günlük yaşamla ve nesnel olarak bilimsel bir analize tabii tutulmalı. Olayı değişim ve gelişmeleri göz önüne alarak geleceğe yönelik gerçekçi, uygulanabilir, kalıcı kazanımlar elde edilen projeler üretmelidir.

Önce sonra bu projeleri yaşama geçirecek uygun bir örgütlenme modeli üzerinde düşünülmelidir. Bu da bilimsel akademik profesyonel bir araştırma gerektirir. Yoksa yan yana gelen bir kaç insan her an bir örgüt kurabilir.

Başarı kazanmamış sayısız örgütün kurulduğu günümüzde bu işin öyle kolay olmadığını ortadadır.

Zeynel Abidin Kızılyaprak: 'Gerekli' ile 'mümkün' ayrımını yapabilmeliyiz

Soruda açıkça ifade edilmedi de, sorunun kaynağına değinerek (Nüroj'un geçen sayısında) manşetten verilen habere atıfta bulunarak, yeni bir legal parti tasarımı gündemdedir ve bunun çalışmaları yürütülmektedir. Dolayısıyla, yanıtımızın verimli olabilmesi için konuya direkt bu noktadan bakmaya çalışacağız.

Eğer ilkelere söz edecek olursak; Kürtlerin yaşamın her alanında ve her boyutta, kendi kimlikleriyle örgütlenmelerini kurumsallaştırmaları yaratılmanın birer hak ve görev olduğunu belirtmek gerekir. Bunu legal parti olarak yapmaları ve ilkelere yan sıra biraz da yaşama ilişkin gerçekliklerden söz edecek olursak, şu kayıtları dikkate almalıyız.

Tüm ulus güçlerini bağdaştırarak bir partiye ihtiyaç var; bu, doğru. (HEP, DEP derken, gelinen noktada HADEP'in bu özelliğini "mümkün" notuyla yaklaşımlarına elverişli. Kısacası, şu anki koşullar, Kürt toplumunun değişim renklerini kendilerini ayrı ayrı ifade etmeye çalıştığı bir tabloyu önümüze koymaktadır.

Buyle bir parti olsun ya da olmasın; bunun dışında, ulusal değişik sınıf ve katmanların ayrı partiler kurması da gereklidir. Şu anki koşullar, böyle partilerin kurulmasını gerektirir. "mümkün" notuyla yaklaşımlarına elverişli. Kısacası, şu anki koşullar, Kürt toplumunun değişim renklerini kendilerini ayrı ayrı ifade etmeye çalıştığı bir tabloyu önümüze koymaktadır.

Konuya "Kürt sosyalistleri" (her ne kadar buna sosyal demokrasiyi çağırıyorlarsa da "Kürt komünistleri" demeyi/denilmesini terah etsem de...) açısından bakacak olursak, legal tablo da Kürt emek güçlerinin yerlerini hala

doldürmediğini görürüz. Yani, (şu anki politik iklimde "mümkün" olmayan ulusal birliğin yansıtıcısı bir parti gerekliliğini bir tarafa bırakırsak) şu anki ihtiyaç; hiç değilse emek olarak sosyalizmin propagandasını yapacak ve Kürt emek güçlerinin anti-sömürgeciğin yanı sıra anti-kapitalizmin bilincine de eğitilmesini ve -özellikle ulusal faktörlerle hareket etmelerini amaçlayacak bir legal parti (daha doğrusu Kürdistan) işlevi/emekçi partidir.

"Kürt sosyalistleri"nin enerjilerini buna vakfetmeleri gerektirir.

Bunun yerine, "aralarında Kürt iş adamlarının da bulunduğu" ifade edilen ve besbelli ki ulusal kapsayıcılık iddiasında olan girişimlerin, bu koşullarda sonuç vermesi mümkün görünmüyor. Dahası, "sınıfsal değil, ulusal" olması istenilen böyle bir oluşumun "sosyalistler" eliyle yürütülmesi de bana pek anlamlı gelmiyor; sonuçta kendilerini ve kendi etki çaplarıyla başbaşa olacaklarsa, bu niçin bir "kimlik erozyonu" pahasına olsun ki?..

Yeni gelişmiş ve tartışılan oluşumların niteliğine ışık tutması açısından, "ulusalsınıfsal" ayrımı üzerinde de bir parça düşünmek gerekiyor. Bu konuda, sınıfsal sınıfsızlaşmalarla ilgili uluslararası "ulusal olmayacağı" iddiasına veya yansımalarına dikkat çekmek istiyorum. Eğer "imkan" bir gün realize olur da Kürt işçi sınıfının politik arenasına bir de legal partisi olursa, kim bunun "aynı zamanda ulusal nitelikli" olduğunu inkar edebilecektir ki? Yani ulusunun eşareline son vermek tasarımı Kürt burjuva güçlerce ve burjuva sınıflar içerisinde dile getirildiğinde bu "sınıfsal darlık" ötesinde bir tutum, "ulusal ölçekte bakış" sayılacak; ancak aynı şeyi değişik sebe-

sonuç ilişkileri başka Kürt sınıf güçleri dile getirildiğinde "darlık" damgası yiecek! "Yeni Dünya Düzeni"nin "bizlere" hedyesinden biri de bu tür yansımalar olsa gerek... Aslında, "ulusal" diye nitelendirilmiş her kurum ve her diş, kesinlikle bir sınıfsal arka planın hegemonik ağırlığı üzerinde taşınmaktadır; bu, eşyanın tabiiatı gereği böyledir. Hal böyleyken, "sosyalistler" in, ulusallığı "esarete son vermek konusunda müttetik cephesini geniş tutmak ve kendi topraklarına duyarlılığını yitirmemek" ötesinde abartımların gerektirdiği de ortaya çıkar.

Sonuç olarak: "Kürt partisi"ni demediği için" değil (çünkü deyip dememesi çok da önemli değil) ulusal kapsayıcılığı artık bulunmadığı için, HADEP'in dışında ve/fakat HADEP'in de içinde yer alacağı "ulusal birliğin yansıtıcısı" bir legal parti ihtiyacı vardır, ancak bu ihtiyacın giderilmesi şu anda mümkün görülmemektedir ve bunun mümkün alanının şu anda legal alan olmadığı da bilinmektedir..

Oyleyse?.. Oyleyse "yeni bir legal parti" tartışmasını bu koşullarda Arapça kökenli ve "ayrım/ayrılık" anlamına gelen "parti" kavramının kökenindeki mesajla birlikte düşünmek bana daha gerçekçi görünüyor. Bu gerçeklikte, sadece "soruldüğünde Kürt olduğumu söylemesi" ile ya da "daha demokratik olacağına dair taahhütler" gibi spesifik ayrımlarla kurulacak bir partinin gerekten "yeni" olduğundan bile kuşku duyduğumu ifade etmek istiyorum, çünkü benzerleri birden fazla..

Son not: Bahse konu tasarımı içinde yer alması manı bu düşüncelerim, elbette ki bu tasarıma yürüten arkadaşlara başan dilememe engel değil..

S. KORKMAZ

Rewşa em tê de; ew serê çend sarla ye ku, em salê partiyekî ava dikin, yekî xerî!..

Bi henek, ji 91'î vir de HEP,DEP, ÖZDEP, HADEP,DDP, DBP ew partiyên ku ji aliye Kurda hatine avakirin. Ji vana neha dudo jê li hayatê, çar jê ji win xweş..

Ji xeynî vana hîn xebatên din ji hene (yek hevildana bîrez Şerefettîn Elçî "damezrandina KDPê ew du, pê le rojevê deye) û gelek xebatên, şalgavên nivcomayî..

Tişkekî xerîb tê ku, Kurd partiya avabikin. Bila pîr partiyê Kurda ji hebîn. Gazîjî vîya ji nayê kirin. Xwezîl partiyê Kurdayê netewî bi navê xwe,belê bi xwestin û programên xwe ji hev çûda çûda hebûna. Wêk partiyên lîberal

yên olî û sosyalîst ûwd. Madem Kurd civatekin, bila sermayedarên Kurda, Dîndarên Kurda, zahmetkeşên Kurda li gorî baverî û menfeatên xwe bi honin, partiya ava bikin. Belê bi eşkerayî bibên em "partiya lîberalê Kurd" in "partiya îslamî a Kurd" in ûwd.

Lê ewha nayê kirin siyaseta Kurda ya "eşkere" piçek dew-xwesta kodîk veşar e. Li Ewropa, li binerd-

ye û li nava Kurda bi awakî ne, Li Enqerê û li ber medyayê bi awakî din in yanî du awa û du alî ye Ji we jî heta nuha ew siyaset ne ji dêre re û ne ji mizgeftê re bûye.

Tişten herî xerîb û ku nayê famkirin ew partiyên ku li jor hatin bi navkirin, temamê wan jî teref Kurda hatine damezrandin, hîmdar û kadroya wa Kurd, serokên wan Kurd, fîhên li nav Kurda (ger li metropolaa, ger li Kurdistanê be) hate honandin, ji kurda pêve tu kes piştigiriyê lîva partiya nake dinya hemî van partiya wek partiyên Kurda (jê bi wê de wek partiyên "partiyê" Kurda) dizane. Belê serok û nûnerên van partiya derdikevin peşberî alemê zîkê xwe diqelêşin dibê "em partiyên Tirkiyeyê û em namzetin bibin İktîdar ku, pîrsên Tirkiye bi rîyekî demokratîk çareser bikin."

Ew ne raste, gelî dost! lîborîn, lê hun durîyê dikin. Ya rast hun jî nîzanan çî dikin. Hun partiyê Tirkiyeyê nînin û jî we zedeye ku li Enqerê bibin İktîdar, werin ser hukum. Çîma xwe di xapînin gavêmin. Ew yek rast jî nîne heqê Kurda tune ku li Enqerê bibin talîbê İktîdara Enqerê xelk wê bime bikene wê nebên "lawo tu evîl here devê dere xwe pakîj ke, bav û kalê te Sellahedîn Eyûbî lîdrîsê Bîlîsî,Mîreknê Bota ûhd jî vê politikayê çî bi dest xistin heta ku bighê wê". Na ne bes Kurd bûn

Siyaseta vekirî û temsîla netewa Kurd

"heska nav girara xelkê"

Serbixwe politîka meşandin, xwe bi xwe îdarekirin çîma layîkî Kurda nayê dîtin? Ev bi xwe ne baverî heta îro kîjan pîrsa kurda çareserî? Kurda gihand kirin encamê?

Ji we bî pîrsîrîn, ji Moxol' a heta Haçlî' ya û heta avakirina komara Tîrk, ew tev lî ser milê Kurda û bî xera Kurda pêkhatîye, heta ciyekî raste jî.Belê jî kurda re çî hanî? Ma Kurd fedayîyên xelkê ne? Kurd vê kîngê bibînjî bona xwe, lî xwe verqîlin, bo yekîtiya netewî, bo demokratî û aştiya navxwe bi mesûliyet bi fikîrîn bi honin û şer bikin?

Çî tê kirin û jî ku destpêkirî?

Belê, rewşa siyaseta vekirî û temsîla netewî wek ku lî jor hat analîzîrîn

zêde zelal û bî hevî nîne. Di vê manê de valahîyek mezin jî lî rastê-ye. Başê çî tê kirin?

Îmkanên maddî û rewşa kadroyan jî, nûha terî partiyek bi hêz nake.

Çîma evkas lî ser têgêha siyasetê radvestînt? Bê şîk emê Emrîka jî nuh ve kişî nekin. Belê rewşa siyaseta reel jî lî ortê ye. Siyaset lewtîyê û peşî xîtimîye. Îro reş û spî lî nava hev kefiye. Kes nîzan e kî çî dikê, jî bo kê dîke. Serê ben fillî ye.

Ya rast tu reçete yan neşterek şêrî di desdê kesi de nîn e ku bersîvek vekîrî bide. Vê rewşê jî, bi xwe re di jî siyasetê û siyasetyavan bêt îtimadî de bî ewlekari anî ye. Belê, dîsa go tîin heweyê, têkoşîn ferz e. Wêk hercar "bû çî" neyê serê Însanan.

Dîbê peşîya xebardîna heta dawîyê bê vekîrîn û çî di pêşê ke de hebe rast e rast valeke orta. Û ew pêvajoya heta jî dest bî fire û dirêj bî gîrtin.

Divê xusûsiyetê de tiştên nuha ew bibên ev in:

1-Bo yekîtiyek demokratîk û temsîla Kurd hewldan (girişim) şart

2-Hewldana Yekîtiya Demokratîk a Kurd pêwîste xwe ser be. Xwe bi xwe îdare bike û bî îradeyê azad dezgehên netewî ava bike. Bila lî jî bîr neyê kirin ku dezgehên netewî û demokratîk ancax bî dezgehên sîvil û vekîrî de tîn ava kirin.

E. Ev hewldan, dibê têgêha siyaseta Kurd kritik bike, hîn "tabû"ya bişkêne û hîn qedr-qîmetên nuh bîne siyaseta.

Em jî siyaseta vekirî, jî demokrasîyê, jî sîvilîzasyonê çî fam dikin? Fonksiyona bîxerîyê çî ye? Ideoloji bawerîyên muqaddesîn nayên rexne kirin en fikrî insanane û bî jîyana maddî ve grî-iyê ew jî tîne guhastînt? Di tevahîyê de têkoşînê çekdarî û bî taybetî encama şêrê PKK'ê çî hanîye û çî jî bîrîye hevceyê bî dengê bîniyê û rast bî nîrxandin.

Jî aliye din ve dibê felsefa Kurd a xwerû hebe. Di vê xusûsiyetê de pevîste jî nuh ve "bê îftaîyîya sîvil" a Gandî humanîzma "xîrîstîyanî"yê û bî taybetî felsefa Ahmedê Xanî nûh ve bî girovekirin û nîrxandin.

Siyaseta Kurda divê bi ehlaq û edelet be. Mumkun be "Qanûna Esasî" a rizgariya netewa Kurd bî amade kirin û siyaset pê bî gîrdan. Piştî şerê sar jî holê rabûna dusîstemîya dunyayê lî hember yekîtiya Ewropa hewcê ye tarîfa "dost" û dijîmîndî Kurda jî nûh ve bî kirin.

4-Tarîfa têkoşîna netewa Kurd heta îro xusûsiyetekî pîr heas û pîroz îhmal kirîye. Ev jî dest lênedana mafên mirovî yê en esafî ne. Heqê jîyan û azadiya fikrî jî bo her kesî ye û pîroz e. Di vê neşîvîn bînt tu bandorên hewldan û xebata nû pêwîste di vê meselê de pîr xesas be.

18 . yüzyıl büyük İngiliz filozofu Hume, bir gün bir çok kimsenin kafasından geçirdiği bir soruyu; neden bütün kadınların değil de sadece bir bölümünün güzel olduğu sorusunu çözmeye girişti. Sorunun tutar tarafı olmadığını görmede hiç zorlanmadı. Eğer bütün kadınlar en azından en güzelleri kadar güzel olsalardı, onları sıradan bulur, niteleyici yazgımızı ortak modelin dışında kılan azınlığı saklardık...

Oyle sanyorum ki, bizim yanit aradigimiz soruların tutar yanî öncelikli olmalı. Yeni politik gündemin oluşmasında, Kürtler açısın-

Yeni Politik Gündem

Ali F. IŞIK

devlet gibi temel bir politik birim üstüne inşa edildiği itirazını öne sürenler olabilirler, ama ben itiraz sahiplerine bir kez daha düşünmeleri gerektiğini hatırlatmakla yetiyim. Çünkü böyleleri bir politik birim içindeyken alınılabilecek koşulları hiç bir zaman için sahibi bir ihtiyaca dönüştürmedi. Yeni politik birimin belirlenmesine katkı bakımından iki il soruya cevap verilmesi gerekir diye düşünüyorum...

Birincisi; en güçlü ulus devletlerin bile, kendi kaderlerine hükmedemedikleri koşullarda doğru düzgün bir kendi kendini yönetim mümkün müdür? İkincisi; halkların kendi kültürel kaderlerini tayin etme arzularını ifade edebilmeleri için ne tür bir yerel otonomi ya da atemi merkeziyetçi güç (proje) tasarlanabilir..?

Daha iyi fikir edinilmesi bakımından iki temel sıkıntıya vurgu yapmayı gerekli varsayıyorum. 1- Kürtlerin kendi kendini yönetme özelliği tarihsel biçim planda ve tarihsel bir miras olarak somut gerçik veya biçimler alabildi mi, dolayısı ile niteleyici yazgımızı nereye yapacağız. 2- Buna bağlı olarak ulus olma (topluluk olma) bilincinin yetirilmesine duyulan genel hoşnutsuzluğa çözüm üretebildik mi?

Yeni politik gündem, yeni meşru alanlara oturmalı. Kamu sahası olarak ifade edebileceğimiz bu alanlar, ortak modelin çerçevesini ve sahibi karakterini belirlemeli. Benim kişisel inancım bu istikamettedir. Tam da bu noktada bir kişisel ön yargımdan söz etmeliyim. Ben Kürdistanlı politik güçlerin işgal ettikleri sahalara bakmıyordum - yukarıda sormaya çalıştığım sorulara yanıt verecek donanımaya sahip olmadıkları kanısını taşımaktayım. Bundan çıkardığım sonuç bütünü ile olumsuz değil. İkin ve daha çok bu önyargılı tespit, bana adam gibi tartışmamız gerektiğini hatırlatıyor. Çünkü tartışarak, tartışmayı bilerek, hem başlangıçlar için önemidirdi hem de kabul edilebilir sonuçların güvencesidir.

Türkiye'nin meşru egemenlik anlayışı, iki büyük dalga tarafından hem yukarıdan hem de aşağıdan aşındırılıyor. Artık Türkiye'de meşru egemenlik anlayışın kayıp olduğundan söz edebiliriz, bu mümkün... ağılayış ve bunu ifade eden anlayış silikleşti.. Bu durumdan çıkarılacak sonuç, inanılmaz boyutta yeni bir politik konjektüre doğru paha biçilemez politik imkanlarla karşı karşıya geliyor olmamızdır. Eğer yeni ve tarihsel bir politik firsattan söz etmek mümkünse bunun adı bugündür. Aşınma, kayıp ve hoşnutsuzluk gibi politik gündemin içeriğini belirleme gücüne sahip kavramlara, önermek, ikna etmek ve rıza üretmek karşılık veremiyoruz.

Türkiye'de hiç bir zaman, hiç bir durumda gündemi belirleme becerisini gösteremedik. Bu durum kapasitemiz açısından bize doğru fikirler veriyor. Gündemi hep başkaları belirledi. Deyim uygunsuz ya da ben öyle söyleyebilirim, işte (Kürtler) belirlenen gündemlerin 3.sınıf aktörleri olmanın başka bir rol kesemedik. Şimdi sorularımızı soralım, tartışalım ve bizi ifade edebileceğine inandığımız bir ortak modelde gündemi belirleyelim.

Ew hewldan û xebat divê raste rast xwe temsîla Kurda bibîne û eşkere bike, ev jî ter nake. Di rewşa xwe ya fillî hewldanek Kurdistanê jî bi sedî sed ew tevger li nav Kurden metre-polê bîngê bigre jî wexta ku li Kurdistanê lî gund û bajarên Kurda bi rêxistinî nîbe ew nabe temsîla netewî û demokratîk.

Nasnama netewî pêwîste bî Kurd û Kurdistan ve bî pejirandin. Tenê pejirandina Kurda meselê nivco dihele, lewra li Kurdistanê gelek qewm û kultîrên ku pêşeroja xwe di çareserîkîna pîrsa Kurdistanê de dibînin hene. Wexta doz têkeve çarçova mafên kulturî wê demê ew kulturên mayîn tîn berêdekirin.

3-Ew hewldan û xebat divê qon-sensusa netewî wek armanek hîmî bîde ber xwe nakokîyên nav partî û îdeolojiyan qad û çînan heta jê tî nerm bike. Bi xwe jî nakokîyên nû derxewe pêşîya civatê. Bitolêrân û xwedîtmî nêzî pîrsîrêkînan nav civatê û fraksiyonan bibe.

4-Tarîfa têkoşîna netewa Kurd heta îro xusûsiyetekî pîr heas û pîroz îhmal kirîye. Ev jî dest lênedana mafên mirovî yê en esafî ne. Heqê jîyan û azadiya fikrî jî bo her kesî ye û pîroz e. Di vê neşîvîn bînt tu bandorên hewldan û xebata nû pêwîste di vê meselê de pîr xesas be.

Kirli savaşın ateşi 1996'yı da yaktı

1996 yılının önemli gelişmelerine damgasını vuran, Kürt halkına karşı devletin yürüttüğü savaş gerçeği ve bunun sonuçları oldu. 96 yılında yaşanan hükümet krizlerinden Susurluk kazasına kadar can alıcı olayların düğümlendiği nokta, Kürt sorunu ve bu soruna karşı silah doğrultan devletin savaş politikalarıydı. Bu nedenle 96'nın iz bırakan gelişmelerini sunduğumuz tabloda coğrafya ayrımı yapmadık; çünkü nerede olursa olsun, önemli olayların ucu zaten Kürt coğrafyasına dönüktü.

1996 yılının sonlarına doğru meydana gelen Susurluk kazası konuşulmaya devam edilecek.

TC GÜMRÜK BİRLİĞİNDE (1 OCAK)

Türkiye ile 15 Avrupa ülkesi arasındaki gümrük duvarı 1 Ocak 1996'dan itibaren resmen kalktı. Konuyla ilgili mevzuat, Resmi Gazete'de yayınlandı.

UMRANIYE CEZAEVİNDE KATLİAM (5 OCAK)

13 Aralık 1995 tarihinde de saldırıya maruz kalan Ümraniye Cezaevi'nde yeniden katliam: 67 tutsak yaralandı, 3 tutsak öldürüldü.

CEZAEVLERİ AYAKTA (6 OCAK)

İzmir Buca, Yozgat E Tipi, Bayrampaşa ve Ankara Kapalı Cezaevleri Ümraniye katliamını protesto etti. Buca'daki tutsaklar 3 müdür yardımcısı ve 15 gardiyani geçici olarak alkoydu. Bayrampaşa'da da cezaevi 1. müdürü ile 14 gardiyani rehin alındı.

TABUTLUK YENİDEN AÇILDI (9 OCAK)

Adalet Bakanlığı Müsteşarı Yusuf Kenan Doğan, Ümraniye Cezaevi'nde görevli savcı ile 1. müdürün başka yere atandıkları açıklarken, tutsakların 'tabutluk' olarak nitelendiği Eskişehir Cezaevi'nin de yeniden açıldığını duyurdu.

METİN GÖKTEPE KATLEDİLDİ (10 OCAK)

Ümraniye Cezaevi'nde öldürülenler içinde cezaevinde gözaltına alınan Evrensel Gazetesi muhabiri Metin Göktepe, polisler tarafından dövülerek öldürüldü.

SABANCI ÖLDÜRÜLDÜ (12 OCAK)

Özdemir Sabancı, Toyotasa Genel Müdürü Haluk Görğün ve Sabancı'nın sekreteri Nilgün Hasefe Sabancı Demirel'in öldürüldü. Eylem DHKP-C üstlendi.

GÜÇLÜKONAK VAHŞETİ (16 OCAK)

Şırnak'ın Güçlükönak köyü yakınlarında faali meçhul güçlerce durdurulan bir minibüste 11 kişi önce kurşuna dizildi, sonra da minibüsle birlikte cesetleri yakıldı. Devlet güçlerinin PKK'ye yüklenmeye çalıştığı olayı PKK üstlenmezken, aydınlar konunun araştırılmasını istedi. Devlet ise sonraki günlerde bu aydınlardan Şanar Yurdatapan'ı tutuklamayı tercih etti.

AVRASYA FERİBOTU KAÇIRILDI (17 OCAK)

Trabzon'dan Soçi'ye sefer yapan Avrasya Feribotu'nun giren Çeçen eylemciler, feribota el koydu ve 180 yolcu ve 45 mürettebatı rehin aldı.

SİLAH YÜKLÜ MEÇHUL TIR'LAR (17 OCAK)

Bir orduyu donatacak kadar

Erbakan'ın Libya ziyaretinde Kaddafi'nin gerçekleri dile getirmesi TC'yi sarstı.

mermi ve patlayıcıyı İran'dan yükleyip Suriye'ye götürmek isteyen üç Türk TIR'ı Hatay'ın Civegözü sınır kapısında ele geçirildi.

Silah ve patlayıcıların Hizbullah'la ilgili olduğu bildirildi.

ÖDP KURULDU (23 OCAK)

Türkiye sosyalistlerinin önemli bir bölümünün birleşmesiyle Özgürlük ve Dayanışma Partisi kuruldu.

KARDAK KAYALIKLARINDA SOVENİZM (29 OCAK)

Bir Türk şilebi Ege denizinde küçük bir kayaya çarptı. Geminin kimin kurtaracağı konusunda Türk-Yunan diplomatik ilişkilerinde gerginlik yaşandı. Geminin karaya oturduğu yer Kardak Kayalıkları idi. Yunanistan da, Türkiye de buranın kendisine ait olduğunu idda etti. Anlaşmazlık kısa sürede Türkiye ve Yunanistan arasında büyük bir gerginliğe dönüştü.

HARÇLARI PROTİSTODA POLİS DAYAĞI (6 ŞUBAT)

Üniversiteli harçlarına gelen yüzde 350'lik zammı protesto eden öğrenciler Ankara Kızılay Meydanı'ndan Milli Eğitim Bakanlığı'na kadar yürüyüş yaptılar. Üç saat olaysız geçen yürüyüş polislerin sonradan müdahalesi sonucu bir çok öğrenci yaralanırken, çok sayıda öğrenci de gözaltına alındı.

MEDYA HAKKARI'YI KEŞİTTİ (10 ŞUBAT)

Hakkari'de göç nedeniyle nüfusun 35 binden 80 bine çıkması sonrası yaşanan sefalet, "çöp-lükte yemek arama" fotoğrafıyla medyanın ilgisini çekilmeli olarak çekti.

TBMM'DE HARC PROTESTOSU (1 MART)

12 Üniversite öğrencisi, TBMM dinleyici localarında "Öğrenci harçlarına hayır" pankartı açtı. Meclis Genel Kurulu'nda sloganlar atan öğrencilerin eylemi çok yarattı. Öte yandan İstanbul Üniversitesi'ni işgal eden yüzlerce öğrenci, harç yüzünden kayıtları yapılmayan arkadaşları için eylem yaptı.

HUKUK'TA HARC İŞGALI (2 MART)

Harçları protesto etmek için İstanbul Hukuk Fakültesi'ni işgal eden öğrenciler, aradan 30 saat geçtikten sonra eylemlerine son verdiler. Bu arada eyleme destek veren 400 kişilik gruba polis saldırdı, yüzün üzerinde kişi gözaltına alındı.

ANAYOL ANLAŞMASI (2 MART)

ANAP lideri Mesut Yılmaz ve DYP lideri Tansu Çiller, kurdukları koalisyonu üçüncü ortak almanmaya ve hükümet kurulumu için bir 'yıldırım plan' uygulamaya karar verdiler.

ANAYOL PROTOKOLÜ İMZALANDI (4 MART)

Çiller ve Yılmaz, beş yıl boyunca Türkiye'yi birlikte yönetmek iddiasıyla Anayol protokolünü imzaladılar.

YAŞAR KEMAL'E MAHKUMİYET (8 MART)

"Düşünce Özgürlüğü ve Türkiye" adlı kitapta yazısında, "bölücülük yaptığı" iddiasıyla yargılanan Yaşar Kemal, DGM'deki ilk duruşmada 1 yıl 8 ay hapse mahkum oldu.

YAŞAR KEMAL'E ÖDÜL (15 MART)

İspanya'nın Katalonya Bölgesi Hükümeti tarafından her yıl verilen İnsan Hakları Ödülü'nün bu yılki sahibi yazar Yaşar Kemal oldu.

NEWROZ'U NEVRUZLAŞTIR MA ÇABASI (21 MART)

Önceki yıllardaki gibi bu yıl da devlet, Newroz'u çarpıtmaya girişti. Cumhurbaşkanı Demirel "Ulusal Aras 1. Nevruz Koşusu"nu Ankara'da başlatırken, Başbakan Yılmaz da İğdır'daki "Nevruz kutlamaları"na katıldı. Kürt halkı ise Newroz'u bu yıl da coşkuyla kutladı.

ANKARA'DA ÖĞRENCİLERE POLİS SALDIRISI (24 MART)

Ankara'da rektörler Cumhur-

rar, hükümeti tartışılır hale getirdi.

ANAYOL FİLEN SONLANDI (26 MAYIS)

DYP lideri Tansu Çiller'in koalisyondan yarım çekilme kararı hükümet komedisine dönüştürken, Mesut Yılmaz "istifa etsinler" dedi.

HABİTAT 2 BAŞLADI (2 HAZİRAN)

Yirminci yüzyılın son büyük zirvesi HABİTAT II Kent Zirvesi 2 Haziran'da Açık hava Tiyatrosu'nda yapılan görkemli bir törenle açıldı.

HÜKÜMET TOPU ERBAKAN'DA (8 HAZİRAN)

Anayol'un bitişinden sonra, yeni hükümet kurulması için liderlerle görüşen Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, görevi RP lideri Necmettin Erbakan'a verdi.

HABİTAT VADİSİNDE POLİS COPU (9 HAZİRAN)

Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu'nun Beyoğlu'nda gerçekleştirmek istediği oturma eylemine polis saldırdı. Saldırı sırasında, sendikacılar, gazeteciler gözaltına alındı ve dayak HABİTAT dinlemedi.

SÖYLEMEZ ÇETESİ YAKALANDI (11 HAZİRAN)

Çek-senet mafyasının 4'ü mensur-

Ölüm orucu ve süresiz açlık grevinde 12 tutsak yaşamını yitirdi.

başkanı Demirel ile üniversite sorunları görüşürken, akademik haklarını meyanlarda arayan öğrencilere polis yine saldırdı. 100 öğrenci yaralandı, 127 öğrenci de gözaltına alındı.

YAŞAR KEMAL'E İKİNCİ ÖDÜL (4 NİSAN)

Yaşar Kemal, merkezi Fransa'da bulunan Centre Méditerranéen de Littérature (Akdeniz Edebiyat Merkezi) tarafından "Akdeniz Edebiyat Ödülü"ne değer görüldü.

PYSK KURULDU (1 MAYIS)

Çok sayıda Kürt sosyalist çevresinin birleşmesiyle Partiye Yekitiya Sosyalist a Kurdistanê (Kürtistan Sosyalist Birlik Partisi) kuruluşunu ilan etti.

EMEKCİ BAYRAMINA POLİS VE MEDYA SALDIRISI

İstanbul Kadıköy'deki 1 Mayıs kutlamalarında önce polis saldırdı, 3 kişi öldü, çok sayıda gösterici yaralandı. Daha sonra ise saldıranı protesto edenlere yönelik medyada yoğun saldırı başlatıldı. 354 kişi gözaltına alındı.

ÖRTÜLÜ ÖDENEK SKANDALI (11 MAYIS)

Her şey, RP'li Şevket Kazan'ın, Çiller'in örtülü ödeneğinden 500 milyar para çektiği iddiasını ortaya atmasıyla başladı. Diğer olaylar ise çorap sökülü gibi ardı ardına geldi. Çiller bu iddiayı önce yalanladı. Ardından Başbakanlığın 13 Şubat 1996 tarihli bir belgesine göre, 500 milyarın "Gizli hizmet giderleri" için kullanılması amacıyla, Başbakan Çiller adına Vakıflar Bankası Ankara Merkez Şubesi'ndeki 8 no'lu hesaba aktarıldığı ortaya çıktı. Çiller, "nereye harcandığını açıklarsam ülkeler birbirine girer" dedi.

ANAYOL'A HUKUKİ DARBE (15 MAYIS)

Anayasa Mahkemesi Refah Partisi'nin itirazını yerinde bularak, güven oylamasıyla birlikte Çekiç Güç ve ÖHAL oylamalarının da iptaline karar verdi. Ka-

vermemesi üzerine 1996 yazında ateşkesin fiilen sona ermesiyle birlikte PKK eylemleri artışı gösterdi.

1996 yılı da önceki yıllar gibi kirli savaşta oğullarını yitiren anaların gözyaşları ile ıslandı, onların haykırışıyla sarıladı.

İHD kara bilançosu sergiledi

HABER MERKEZİ- İnsan Hakları Derneği (İHD), 1996 hak ihalleri bilançosunu çıkardı. 1996 yılının ilk on ayını kapsayan ve verileri henüz toplanan Kasım-Aralık aylarını hariç tutan 1996 raporuna göre, 96 yılı, başta yaşama hakkı olmak üzere bir dizi hakın gasbıyla geçti. İHD raporuna göre Ocak-Ekim 1996 bilançosu şöyle:

Ölenler:

Çatışmalarda ölenler: 2395
Faali meçhul cinayetler: 59 ölü 46 yaralı
Yargısız infaz ve gözaltında ölüm: 1711
Bombalanan yer sayısı: 95
Sivilere yönelik eylemler: 109 ölü 119 yaralı

İşkence:

İşkence görülenler ve işkence iddiaları: 309
Gözaltında kayıp iddiaları: 191
Yakılan ve Boşaltılan köy sayısı: 67

Gözaltın ve Tutuklamalar:

Tutuklamalar: 1755
Gözaltına alınanlar: 17.604

Cezaevaleri:

Açlık grevi sonucu yaşamını yitirenler: 12
Saldırı sonucu yaşamını yitirenler: 21
Hastalık ve intihar sonucu yaşamını yitirenler: 5
Baskılan protesto için kendini yakan: 3
İhanet ettiği gerekçesiyle arkadaşlarınınca öldürülenler: 7

Çalışma Yaşamı:

İşten çıkarılanlar: 7890

Düşüncel-Basın ve Örgütlenme Özgürlüğü:
Cezaevalerinde bulunan düşünce suçlusu: 170
Güvenlik güçleri tarafından basılan Dernek-Sendika Basın-Yayın organı: 108
Kapatılan Dernek-Sendika-Basın Yayın organı: 97
Gözaltına alınan Basın emekçileri: 342
Toplatılan Gazete-Dergi sayısı: 167
Gazeteci-Yazarlara verilen hapis cezası: 164 yıl 10 ay
Gazeteci-yazarlara istene para cezası: 9.401.000.000.TL
Gazeteci-Yazarlara istenen hapis cezası: 8780 yıl 3 ay
Gazeteci-yazarlara istene para cezası: 4.250.000.000TL

BARZANİ SADDAM'LA (30 AĞUSTOS)

Irak ordusunun desteğini alan Barzani, Talabani'nin denetimindeki Erbil'i ele geçirdi. İran ordusu da Güney Kürdistan'a girdi. Talabani Erbil'i terketti.

DIYARBAKIR CEZAEVİNDE KATLİAM (24 EYLÜL)

Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ndeki Kürt tutsaklara özel tim, asker ve gardiyani saldırdı: 10 tutsak dövülerek öldürüldü. Katliam otopsi raporlarıyla da belgelenirken, TCye tüm dünyadan lanet yağdı. Saldırma yaşamlarını yitiren Kürt tutsaklar şunlardır: Rıdvan Bulut, Cemal Çam, Nihat Çakmak, Edip Dönkeçi, Erkan Perişan, Mehmet Sabri Gümüş, Hakkı Tekin, Ahmet Çelik, Mehmet Bauge ve Kadir Demir.

KADDAFI ŞOKU (7 EKİM)

Libya'ya giden Başbakan Erbakan, Kaddafi ile buluştu. Görüşmelerde, Kaddafi Kürt halkının acılarına dikkat çekti ve "Türkiye 1.Dünya savaşından sonra

(25 EKİM)

BARZANİ SADDAM'LA Adana'da gerçekleştirdi. Vücuduna sarıdığı bombalarla Çevik Kuvvet'in arasında dalaran Leyla Kaplan ile birlikte 3 polis öldü.

ÜÇÜNCÜ İNTİHAR EYLEMİ (29 EKİM)

PKK, Tunceli ve Adana'dan sonra Sivas'ta da intihar eylemi düzenledi. PKK militanı Güler Otacı ile arkadaşının yanı sıra 3 polis öldü.

DEVLET KAMYONA ÇARPTI (3 KASIM)

Susurluk yolunda bir kamyonu çarpan Mercedes'te bulunan İnterpol zanlı Abdullah Çatlı, polis şefi Hüseyin Kocadağ ve Gonca US isimli bir kadın öldü. Silahların ve sahte kimliklerin bulunduğu arabadan korucubası ve DYP milletvekili Sedat Bucak, yaralı çıktı. Bu kaza, 1997'ye de sarkan 'çeteleşmiş devlet' tartışmasına önemli bir ivme kattı. Kaza sonrası hemen her gün yeni bir 'bilgi' medyada yer alırken, olayın 'devletli temiz göstermek' ve kimi kanatları tasfiye etmek için kullanıldığı yorumları da yapıyor.

MİNİ SEÇİMDE DEVASA RÜŞVET (3 KASIM)

12 merkeзде 110 bin seçmenin katıldığı yerel ara seçimlerden trilyonluk vaatlerde bulunan iktidar partileri RP ve DYP karlı çıktı. İl yapılan Osmanlıye İle Burdur'un Bucak ilçesinde RP; yedi beldede DYP kazandı.

ÜNİVERSİTEDE FAŞİST SALDIRISI (4 KASIM)

Beyazıt'taki İstanbul Üniversitesi merkez binasında sivil faşistler ilerici öğrencilere bıçak ve sopalarla saldırdı; 4 kişi yaralandı.

YÖK PROTİSTOSUNA POLİS SALDIRISI (6 KASIM)

Üniversitelerin YÖK'ü protesto gösterisinde polislerin gaddarca saldırdı büyük tepki yarattı. Ankara ve İstanbul başta olmak üzere, bir çok ilde sürdürüldü. 650 öğrenci gözaltına alındı.

YILMAZ'A BUDAPEŞTE YUMURUGU (26 KASIM)

Mesut Yılmaz Budapeşte Hilton Oteli'nde Elazığ'lı eski ilktücü Veyssel Özerdem olduğu bildirilen bir kişinin yumruklu saldırısına uğradı. Özerdem'in Macaristan'da Çatlı'nın da ortığı olduğu bir tekstil firmasında çalıştığı belirlenirken, saldırıyla Susurluk olayı arasında bağ olduğu bildirildi.

Göktepe'nin katilleri hala bulunmadı.

kendi iradesini kaybetmiştir" dedi. Kaddafi'nin açıklaması Türkiye'de polemik konusu yapılmaya çalışıldı.

ESENLER KATLİAMI (20 EKİM)

İstanbul Esenler'de 20 Ekim gecesi, kendisini terkeden eşinin evini yanına iki arkadaşını alarak basan Abdullah Aydın, 10 kişiyi kalasnikoflarla tarayarak öldürdü.

KOÇ'UN CESEDİ KAÇIRILDI (24 EKİM)

Vehbi Koç'un cesedi Zincirlikuyu'daki kabirini açan kimliği belirsiz kişilerle kaçırıldı.

İKİNCİ İNTİHAR EYLEMİ

KIZILAY'IN KANI AIDS BULAŞTIRDI (16 AĞUSTOS)

Urfa'da Mayıs ayında sezaryenle anne olan Müzeyyen İskigöz'ün Kızılay'dan alınan kandan AIDS virüsü kapıldığı ortaya çıktı. İskigöz ailesi sağlığına suç duyurusunda bulundu ve Sağlık Bakanlığı ile Kızılay aleyhine 110 milyarlık tazminat davası

Kadın ve sendika

Zelal DERSİMİ

Sendikalar çalışanların koşullarını iyileştirmeye yönelik oluşturulan kurumlardır. Doğru ve basit tanımla, ekonomik-demokratik mücadele alanı olarak tanımlanabilir. Sendikalar doğal yapıları gereği farklılıkları bünyelerinde taşıyan demokratik kitlenin örgütleridir. Kadın ve erkek emekçilerden oluşan, farklı kültür, din, dil, ulus ve düşünceleri taşıyan üyelerden oluşmaktadır. Sağlıklı bir sendikal mücadelenin yürütülmesi; farklılıkların reddedilmeye-

ceği ve herkesin kendini özgürce ifade edebileceği ortamın yaratılması ile mümkündür. Yaratılacak ortak politikalar, sömürü sistemine karşı, eşitliği savunan ve kendi sınıfsal niteliğine uygunluğu içermelidir. Türkiye'deki sendikal örgütlenmelere baktığımızda, sınıfsal karakterin bilince çıkarılmadığı, farklılıkların (ulus, düşünce, kadın) reddedildiği, emekçi kadınların sendikal mücadeleye aktif katılımının gerçekleşmediğini görüyoruz. Kadınlar diğer toplumsal alanlardaki edilgenliği, sendika oluşumlarının yürütülmesi, farklılıkların reddedilmeye-

nin ücretli işgücüne katılım oranının düşüklüğü ile açıklanamaz. Kadınların eve iş verme sisteminin yaygın olduğu alanlarda çalışması, tarım kesiminde çalışan kadınların sendikal haklara sahip olmayışı, mevsimlik düşük ücret alanlarında çalışması vb. etkilidir. Kadın ve erkek çalışanlar arasındaki eşitsizlik ezen sınıf tarafından uygulanan ideolojik bir ayırımdır. Bu ayırımı sınıf gücünü bölme, toplumsal denetimi elinde tutmak, bölerek yönetip, ezilen sınıfın örgütlenmesini önüne engel yaratmaktadır. Kadın ve erkek arasında meslek statü, ücret ve fir-

mat eşitsizliği yaratılmıştır. Benzer şekilde işçi, memur, sözleşmeli, taşeron çalışanı olarak da ayırmaktadır. Sömürü sistemi kendi devamını ve yeniden üretimi sağlamak amacıyla tüm çalışanların ve özellikle kadınların emeği üzerinde sömürsünü renklendirmektedir.

Sendikaların kurulduğu, örgütlü gücün yaratıldığı kurumlarda kadınların aktif katılımı gerçekleşmiş değildir. KESK bünyesindeki sendikalarda çok net görebiliyoruz. Diğer konfederasyonlardaki durum da farksızdır. Kadın çalışanların yoğun olduğu Kamu İktisadi Teşebbüsleri'ndeki (KIT) iş kolu sendikalarında kadınların üye durumuna göre temsil yetileri yoktur. Çalışma yaşamı ile ilgili sorunlar dile getirilirken, kadın çalışanların özgün sorunları ele alınmamaktadır. Oluşan sendikal politikalar erkek egemen kültürün, çalışmaya ilişkin ve iyileştirme talepleri ölçütindedir. Tıpkı seversik okuduğumuz İnsan Hakları sözleşmesindeki Avrupalı, beyaz, erkek haklarını içerip, etnik köken, çocuk, kadın... haklarını içermediği gibi.

Sendikal mücadeleyi erkek işi olarak gören anlayışlar ezen sınıfın erkekleriyle işbirliği yapmaktadır. Bu durumun ezilen kadın aleyhine gelişmesi tüm sınıfın çıkarları açısından kötü sonuçtur. Aynı iş koşullarında çalışan eşler arasında bile, erkek sendikaya giderken, kadın yine evine dönüyor. Eko-

nomik bağımsızlık insan yaşamında büyük etken olmasına rağmen, kadınlar ücretli çalışsa bile yaşamlarındaki değişim, tüm ezilmişlikle beraber sınıfsal sömürüye doğrudan yaşamayı dayatmaktadır. Kadınların sömürüye karşı çıkmanın araçları diğer alanlarda olduğu gibi sendikalarda da yaratılmamıştır. Sendikaların yönetimlerinde göstermelik olanların dışında kadın yöneticileri bulmak mümkün değildir. Sendikalarda toplantılar yapıldığında erkekler kadınlara "siz aslı ev işinize dönüyorsunuz, biz sonra size anlatırız" anlayışı hakimdir. Bu deyim çoğunlukla çalışan iki eş arasında yaşanmaktadır. Bazı toplantılara kadınlar katılsa bile, deneyim ve birikim eksikliğinden "aslı" sorumluluklarını düşünmekten toplantılarda verimli olamıyorlar. Hatta toplantılarda çay servisi yapma görevi uygun görülüyor. Toplantılarda erkek atmosferinde kadınların kendi düşüncelerini açıklama olanağı da sınırlıdır. Toplantıya katılan kadının en çok eteği, makyajı dikkat çekiyor. Fikirleri ikinci planda kalıyor. Çünkü o erkekler gibi bağırarak yumruğunu masaya vuramıyor. Bu durumu sorgulayan kadınlara verilen yanıt genelde "e... biz size gelmeyin demiyoruz, buyrun gelin düşüncelerinizi açıklayın, aktif çalışın" deniliyor.

Sendikalarda kadın ve erkekler arasında gelişen eşitsiz koşullarda eşitliği yaratmanın araçları yaratılmadığı. Kadın-

ların yönetim ve karar alanlarında yer almaları öntedeki engeller kaldırılmalıdır. Eşit ücret, eşit fırsat olanağı sağlanmalıdır. Kadınlar açısından gelişen olumsuz durum, tüm ezilen sınıfların çıkarları açısından olumsuz etki yapmaktadır. Bunun için sendikalarda uygun çalışma programları gerçekleştirilmelidir. Kadınların tüm anlamıyla katılımı ve aktif çalışmaları yaşamın tüm alanlarındaki erkek egemenliğinin değişmesiyle mümkün olacaktır, ancak sendikalarda uygun araçların da yaratılması gerekir.

■ Kadın komiteleri oluşturulmalı;
■ Kadınların özgün çalışmalarının genel sendika mücadelesinde birleştirilmesi;
■ Kadınların yönetim ve karar organlarında yer alabilmeleri için kota uygulanmasına gidilmeli;
■ Politikanın, siyasetin, toplantıların, gösterilerin sadece erkeklerin işi olmadığı, kadın ve erkeklerin birlikte gerçekleştirebileceği bilincini edinmeli ve hayata geçirilmeli;
■ Kadınların toplantılara katılması için uygun koşullar yaratılmalı, düşünceleri açıklanmadığında, erkekler tarafından küçümseme gibi bilinçsiz tavırlar sergilenmemeli;
■ Kadın kurultayları, eğitim çalışmaları, sempozyum, forum gibi çalışmalar yapılmalı.

Başlık bazılarımızda değişik duyguları çağıracağı kuşkusuz. Acaba yanlışlık mı var gibisinden soru işaretlerinin kancalarını beynimize takmasına yol açacaktır.

Günümüzdeki nesnel ilişkiler o denli çarpışık ki, haklı olmak güçlü olmak için yeterli olmuyor. Haklı olmak güçsüz olmakla aynı anlama geliyor nerdeyse. En izbe ve aşağılanmış koşullarda yaşayanlar, kendi konumlarıyla uyumlu bir biçimde düşünüp davranmıyor. Tüm aşağılanmışlığına karşın, "saray" dakiler gibi düşünüyor. "Saray" dakilerin kendisini aşağılayan, sömüren tutumunu onayladığı gibi, iç ilişkilerine de egemen kılıyor. Bir başka deyişle; haklı

Haklıın Güçsüzlüğü

Şemê PELGÊ

Bunun en açık ve tartışmaz örneği, toplum kadın ilişkilerinin biçimlendiği alandır. O kadın ki toplumun yarısı, yaşamı yeniden üretmenin ve sürdürmenin ağır işçisi, tüm yükümlülükleri tekilsizce omuzlayan, yüksümeden yerine getiren toplumsal kesim. Buna rağmen, toplumsal ilişkiler bağlamında "hiç" sayılmaları, kendi cinsinin büyük çoğunluğunda da benimsenmesiyle yüzüye kalmış durumda. Toplumsal iş bölümü ve sorumluluk düzeyinde hak ettikleri yerde değiller. Çürümüşlüğe hizmet eden nesne durumundalar.

Ne yapılabileceğini, toplumsal öznenin yarısının nesneleştirilmesi sürecini tersine çevirmenin yöntem ve araçlarını neler olabileceğini ortaya koymak ve onu pratik ilişkilerle işlevli kılmak gerekiyor.

Öncelikle sağlıklı belirlemeler gerekiyor. Atılacak ilk adımda karşımıza çıkan gerçek, kadının bugünkü konumunun yakın tarihsel sürecin ürünü olmayıp, tarihsel gelişimin belli bir evresinden itibaren varolan-varetilen, günümüze dek güçlenerek kalıcılık kazanan bir ilişkinin sonucudur. Bu sürecin günümüze dek uzanan halkalarına baktığımızda; görünen kadının kendisini, kimliğini yeterince-hatta hemen hemen hiç tanımadığı gerçektir. Bu özellik, haklı olanın güçsüz olma konumunu güçlendiren, toplumsal dokunun, yaşamın çürümüşlüğüne tamam kendisi oluyor.

Bunu değiştirme ortam ve olanağı yok mu? Elbette var. Kuşkusuz bunu belirlemek yetmez. Bilinenlere günlük yaşam ve toplumsal ilişkiler alanında mevziler kazandırmak ve onun araçlarının yaratmak gerekir.

Bunun için, bu konudaki açılımlar ve tanımlamalar doğrudan kadınlar tarafından oluşturulmalı. Egemen anlayışın gölgesini üzerine düşürmekten kaçınan bir titizlik-özencilik, kadın tartışmalarının yeşelik siyasal söylemlen ve dilsel üsluptan uzak tutulmalı. Aksi tutumlar, egemen yaklaşımın verili mantığına sürekliliğine yol açmaktan başka bir işe yaramayacaktır.

Binyılların kalıcılığıyla güçlenen bir ilişki biçimi ha demde değişmeyecektir. Kürdistan gibi en insani istemleri bile kan ve vahşetle bastırılan sömürgeci egemenlik altındaki toplumlarda, kadının özgül alan açmasının yolu, önce ciddi bir bilinçlenme sürecini, ardından da siyasal bir edimle bütünleşmeye gereksinim duyar. Böyle bir girişim başlatılabilirse, (ki ufak gruplar halinde de olsa böylesi girişimler var) bu, yalnızca kadının özgürleşmesinde önemli bir kesime noktası olmakla kalmayacak, aynı zamanda Kürdistan'da yaşayan her insanın tüm boyutlarda özgürleşmesine en büyük katkı sunacaktır.

Gelgelelim bugüne kadarki bilinçlendirme ve siyasal örgütlenme biçimleriyle, bireysel çabalarla olacak şey değil bu. Çok daha yeni örgütlenme biçimleri, kültürel, vakıf, dernek, yayın vb. bir dizi kurum oluşturulması ve işlevli kılınmasıyla olanaklı olacaktır. Bunlar başlatıldığı oranda, kurtuluş yakınlaşacaktır.

Çünkü öncelikle bu kurumlara aracılığıyla çürümeye terk edilen toplumun yarısı, ki bu diğer yarısının da çürümüşünün nedenidir, çürümeyi durduracak, dirilişi başlatacağıdır. Haklı ama güçsüz olma konumunu, haklı ve güçlü olmaya dönüştürecektir.

Tecavüz ve cinsel şiddet

A. SU

Bedensel rahatsızlıkların yanı sıra psikolojik rahatsızlıklar had safhadadır. Kocası tarafından tecavüze uğrayan kadınlar, genelde yaşadıkları olayı içine atıp, dışarıya karşı ilişkilerinde uyumlu davranmaya çalışıyorlar. Giderek iç dünyalarına kapanıyorlar. Ya da bu olayı unutmak istemesine neşeli ve kendinden emin görünmeye çalışıyorlar... Bir yandan da evliliği ayakta tutmaya çalışanların sayısı da az değil.

Bir çok kadın cinselliği görev gibi yerine getiriyor. Duygudan, sevgiden uzak, çoğu zaman da sorun çıkmasını diye katlanıyorlar. Katlanıyorlar diyorum, çünkü toplumumuzda bu tür olayları yaşayan çok kadın var. Cinsellik erkek istediği zaman yaşanır, kuralı yazılı kanun olmasa da geçerliliğini korumaktadır. Hepimiz çok şahit olmuşuzdur gün boyu gülen, sen şakrak kadınlarımız akşam kocaları eve geleceği zaman kâbus yaşar gibi oluyorlar. Kadın kürtaj da olsa, doğum da yapsa, dokuz aylık hamile, ay hali, ağrısı sansıcısı da olsa erkeğin isteklerine boyun eğmek durumunda kalıyor. Direnen kadın yok mu? Elbette var, onlar da hakarete maruz kalıyorlar ya da dayak yiyorlar. Dayaktan sonra da kuzu kuzu teslim

oluyorlar. Bunun adı tecavüz değil de nedir? İşin kötü yanı, ülkemizde bir çok kadın bunun tecavüz olduğunun farkında, bilincinde değil. Tecavüzün yalnızca kocasının dışındaki bir erkek tarafından gerçekleştirildiğinin inancındalar.

Sonra toplumumuzda hala geçerliliğini koruyan yaygın bir düşünce de "kocası değil mi? sever de döver de." Bu yüzden boyun eğen, bütün aşağılamalara katlanan, cinsel ilişkiden sonra kendinden öğrenen, tiksinen, kusan az mı kadın var?

Evlilik içi tecavüz kurbanı kadınlar, evlilik dışı tecavüz yaşayan kadınlara oranla daha fazla bedensel ve ruhsal tahribata uğruyorlar. Ama yine de seslerini çıkaramıyorlar.

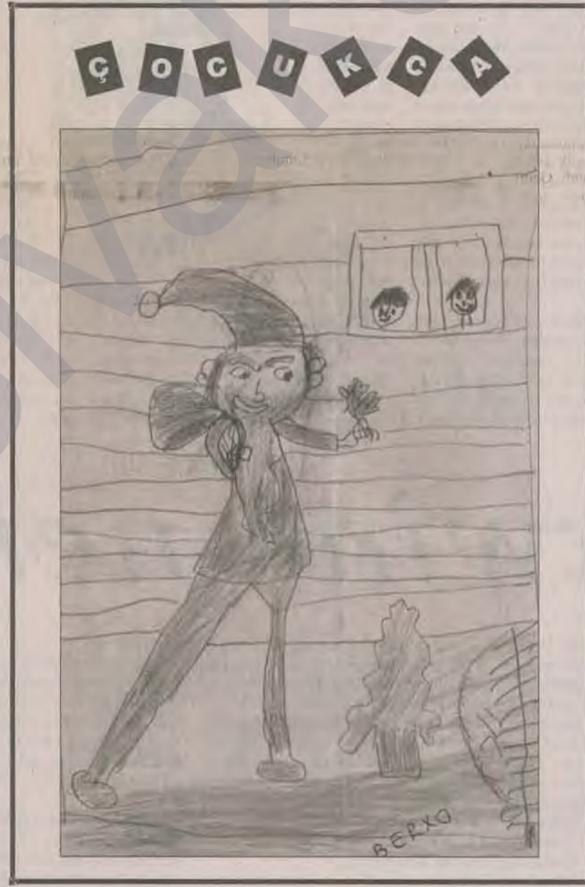
Erkek egemen sistem hakimiyetini koruduğu sürece, pek fazla bir şey değişmeyecektir. Tek başına erkeklerin -kısmi olarak- değişim ça-

balanı, kadınların özgürlük mücadelesi de kadın-erkek ilişkilerinde önemli bir dönüşüm yaratmayacağı inancındayım.

Toplumsal ilişkilerde, yönetici kadrolarda, çoğunluğu erkeklerin oluşturduğu ve yapıların ne kadar geleceği ve katı olduğunu düşündüğümde, sorunun sistem sorunu olduğu kanısına varıyorum. Yalnız erkek egemen ilişki biçiminin tarihe gömülmesi için de mücadeleyi elden bırakmamalıyız. Her ne kadar sistemle ilintiliyse de cinsler arası egemenlik ilişkisini temelden sarsacak radikal bir eşitlik politikasını da gündemimizden eksik etmeyelim.

Siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda önemli değişimler yaratılabilmek öncelikle kendimizi yetiştirelim. Biz kadınlar ne kadar çok yönetici kadrolarda yer alırsak, o kadar belirleyici olabiliriz.

Astında yazılacak, tartışılacak çok şey var, ama son söz olarak siz sevgili okurlara bir soru sorarak sıkıcılığımıza başlangıç noktası yapmak istiyorum. Hiç kocasına sistemli bir şekilde tecavüz eden bir kadın gördünüz mü? Görmek mümkün değil elbette, duyduunuz mu? Doğrusunu isterseniz ben duy-

Mutluluğa ilişkin değerlendirmeler

Nur YILMAZ

Mutluluğa ilişkin yorumlar gündeme geldiğinde, ilk aklıma gelen kişi Kant oluyor. Ahlak felsefesinde mutluluğu dışarda bırakan Kant, haklı temellendirmeler getiriyor. "Mutluluk anlayışı" kişiden kişiye değişime uğradığından, evrensel ahlak felsefesinin temellendirilmesi konusunda "mutluluk beklentisi" yetersiz kalacaktır. Bu da Kant'ın ahlak felsefesi çerçevesinde çok mantıklı ve tutarlı bir değerlendirmedir. Onun belirleyici kabul ettiği etik kavram ise "Ödev" kavramı oluyor. Kant, çok sevdiğim bir filozof ve üstelik de felsefe tarihi açısından önemli bir yere sahip. Ancak bu

olumlu ya da olumsuz eleştiri almasını engellemez. Ödev mantığını temele yerleştirirken şöyle bir öngörü getiriyor: "Çıkarısız, beklentisiz şekilde yapılması gereken ahlaklı eylemi gerçekleştirilmeli." Bu da gerçekten çok anlamlı, güzel bir öngörü ve ben buna da itenlikle katılıyorum. Ancak buna bir ufacık eklemek istiyorum; İnsan, bu ahlaklı eylemi yerine getirirken, mantığı seversik ve mutlulukla yerine getirirse işte o zaman bu anlayış bütünlüğe ulaşacaktır. Sevdiğim, zevkten mutluktan kopuk ödev anlayışı robot gibi, katı bir yapı sergileyeceğinden duru, doğal vicdana ait otonom tarzından da uzaklaşacaktır. Dolayısıyla insanın içinden gelecek sevgiyle

ve hatta haz duyarak gerçekleştirdiği iyi niyetli hareketle, robot gibi (gerçi aklın düşünme potansiyelini de gözönünde bulunduruyor) yapmam gerektiği için yapıyorum mantığıyla gerçekleştirilen ödevi karşılaştırmca birinci şık daha fazla önemsenir gibi bir sonuç çıkarıyorum.

Bana göre bir insan gerçekleştirdiği eylemleri sevgiyle yapıyorsa ve sonucunda da mutluluğa ulaşıyorsa, kişinin yaşamının bir anlamı var demektir. Bu konu ahlakal, toplumsal, evrensel, psikolojik, ekonomik, bilimsel her alan açısından geçerlidir. Buna bağlı olarak yorumlanması gereken bir eleştiriyi de gündeme getirmem önem kazanıyor;

ÇİZGİLERLE KADIN

Kürt sanatçısı Koçer ile Kürt Müziği üzerine konuştuğumuz Bir gün çocuklarımız duyarsızlığımızı sorgulayacak

Bana göre, Kürt Müziği'nin otantizminde rock, jazz, blues vb. tarzlar zaten mevcuttur. Buna bir örnek vermek gerekirse, Kürt Folklorunun govend yapma tarzında bile rock mevcuttur.

○ Biraz önce değindiğim furya vurgunundan sonra gelinen aşama ve varılan bilinç, bir sanatçı olarak beni umutlandırıyor. Çok iddialı yapıtlar yapıyor. Senfoni düzeyinde müzikler üretiliyor. Kürt Müziği geçmişten kopmadan güncel ulaşma yolunda, belki de güncelden evrensel ulaşma safhasında ileri bir aşamaya geldi. Bu güne ulaşmada Kürt sanatçılarının hiç bir çıkar ve maddi kazanç gözetmeden çalışmaları yapmasının önemi çok büyük. Bu çalışmaların ölkede ya da coğrafyamızın bu parçasında olduğu kadar, Avrupa'da da geliştiğini ve gün geçtikçe mükemmelleştiğini görmek, gerçekten Kürt insanına layık olduğu müziğin ulaşması açısından kıvanç verici.

○ Sayın Koçer, son olarak Nûroj okuyucularına vereceğiniz bir mesaj var mı?
○ Atalarımızın yüzyıllarca dengbejler aracılığıyla sevgilerini, aşklarını, kavgarlarını, başkaldırılarını, ihanetlerini ve insanlık hallerini bize aktardılar. Okumayazma bilmeyen bir çok insanımız Mem û Zîn'i, Siyamed'i dengbejlerden dinleyegeldiler hep. Biz buradan aldığımız izlenimlerle, duyularla müziği, kültürümüzü, destanlarımızı öğrendik. Belki kötü kasetlerle, belki kulaktan dolma bilgilerle. Ama biz; çocuklarımızı daha evrensel ve nitelikli bir altyapıya, bir kültüre, bir müzik dünyasına bırakmak zorundayız. Bu sadece sanatçıların değil, tüm halkın görevidir.

M.Sait ALPASLAN

Müziyen ve firma sahibi Koçer'le, Kürt Müziği ve Unkapanı çarşısının müzik dünyası üzerindeki etkisi üzerine konuştuk.

○ Müzik yaşantınızdan biraz bahsedebilir misiniz?

○ 1985 yılından beri müzikle içiçeyim. Profesyonel anlamda çalışmaya 1992'de yaptığım "Şina Wedat" adlı kasetle başladım. Çok istememe rağmen konservatuara giremedim. Sebeplerini biliyorsunuz. Torpil falan... Ben, Kürt Müziği'ni bilinçli ve akademik bir çalışmayla, evrensel boyutlara getirmek için müzik eğitimi almak gerektiğini inanıyorum. Bu nedenle Timur Selçuk'un dershanesinde 3 yıl boyunca piyano eğitimi aldım. Bunun yanı sıra bağlama eğitimi gördüm. Bağlama öğrenmek istemem tek nedeni, Kürt Halk Müziği'nin vazgeçilmez enstrümanı olması, otontizmini korumasıydı.

○ Tüm bu eğitim çalışmalarını sürerken yine kaset çalışmalarında bulundunuz mu?
○ Hayır, çünkü her eline saz alan ya da sesinin güzel olduğunu iddia eden kaset yapmaya başlamıştı. Yani

Kürt Dili ve Müziği üzerinden görece kalkan yasaklar, İMÇ'de bir Kürt Müziği furşası başlatmıştı. O günkü rakamlarla yapımcıların epeyi büyük para kazandığı söyleniyor. Böyle yoz bir ortamda kaset yapmanın mantığı, bençe sömürülmektir.

○ Peki, ortamın yozluğu nitelikli ürünler verilmesine engel miydi?

○ Ben, süregelen bir furşanın bitimine kadar kaset yapmamak gibi bir karar almıştım. Ayrıca görece serbestlik bir süre sonra, valilikler eliyle kaldırılmış, otontik kasetlerin bile yasaklanmasına başlanmıştı. Yani kaset ne denli iyi olursa olsun, yasaklar nedeniyle halka ulaşamadı mı, o kaseti yapmanın bir anlamı da kalmıyordu.

○ Peki, bütün bu duruma karşı, Kürt Müziği'nde ısrarınızın özel bir nedeni var mı?
○ Mutlaka... En önemlisi ben Kürdümdü. Kürt Dili'ni en azından sömürgecilerin dilinden daha iyi bildiğimi, onların müziğinden daha iyi duyduğumu biliyorum. Yüzyıllarca yasaklarla, baskılarla tükenmeye yüz tutmuş, sadece dengbej geleneğiyle yaşatılan bir müziği geliştirmek, evrenselleşirmek, herkesten önce bu halkın sanatçıların göre-

vidir. Bu dengbejlerin kasetlerinin bile dönem dönem yasaklandığını ve bu bölgenin bütün halk türüklerinin kendilerini bilmeyen, halka ve sanata saygıları olmayan ve maalesef yine Kürt Halkı'nın içinden gelen bilinç ve kişilik deformasyonuna uğramış, para, şöhret ve çıkar uğruna bu ulusun kültürünü, folklorunu heba eden Celal Güzelsesel, Burhan Çaçanlar, İbrahim Tatlıseslere ve hatta bu geleneğin yeni jenerasyonları olan K. Emrah, Mahsun Kırmızıgülere karşı mücadele vermek, Kürt Sanatçıların onur meselesidir. Tüm bu zıtlıklara karşı, yasaklara ve baskılara karşı en iyi mücadele aracı, yine müziği dilendirmekdir.

○ Kendinizi Kürt Müziği içinde hangi tarafa görüyorsunuz?

○ Ben, bir nevi protest ve folk-rock tarzında çalışmalar yapıyorum.

○ Neden folk-rock? Folk-Rock tarzının Kürt Müziği içindeki yeri nedir?

○ Bana göre, Kürt Müziği'nin otantizminde rock, jazz, blues vb. tarzlar zaten mevcuttur. Buna bir örnek vermek gerekirse, Kürt Folk-

lorunun govend yapma tarzında bile rock mevcuttur. Kürdistan'ın herhangi bir bölgesinde bu tarzlardan birine rastlamak son derece olağandır. Ben dengbejlerin 'klam' okuma tarzını (belki de bu enstrümanlı balad okuma tarzı dünyanın hiç bir yerinde yoktur) opera yapmakla özdeş buluyorum.

○ Bu arada kaset yapıcılığın başladığını, böyle bir kararı almaya neden gerek duyduğunuzu?

○ Yukarıda da belirttiğim gibi, Unkapanı'ndaki işportacıktan gelen, müziğin "m"sinden anlamayan, yapıcılığı sömürmekle eşdeğerde gören yapımcılara karşı, hem müziğimizi ve kültürümüzü, hem de benim gibi düşünen, müziğe saygısı olan yetenekli arkadaşları bu Unkapanı kapanından korumak için kaset yapıcılığına başladım. Gerçi bizden daha iyi çalışan ve daha verimli olan birkaç kurum ve kültür merkezi, buna karşı önlemler almaya vaatler, gerekse de sanatçı olmamın albenisi, maalesef insanların bu tür yapımcıların eline düşmesi önlenemiyor.

○ Bugüne dek hangi kasetlerin yapıcılığını üstlendiniz?

○ Kendi kasetimi, Fatma'nın ilk kasetini, Koma Govenda Kürdi, Koma Gulân Xerzan, Civata Dengbejan, Newroz, Şiyar ve Zilan'ın ilk kaseti yaptığımız çalışmalarından. Ayrıca benim ikinci kasetim olan "Min Çi Di", "Ateşte Semah Dönerler", Yusuf Zoro'nun ve Kürt Halkı'nın yakından tanıdığı iki ozanın şiir kasetlerini çok yakında piyasaya süreceğim. Yine yazılı olmayan, dilden dile gelen söylence, hikaye, tiyatro ve şiir konusunda çalışmalara da yapmayı düşünüyorum.

○ Kürt Otantik Müziği'ni kayıt ve bozuk kasetlerden alıp daha temiz bir şekilde yeniden halka ulaştırmak konusunda çalışmalarınızda bulundunuz mu? Eğer böyle bir çalışmanın var ise, meyveleri niye veremedi?

○ Aslında bu 5 yıldır benim yapmayı istediğim bir olaydı. Dengbejlerin bütün kasetlerini toplayıp ya da yaşayan dengbejleri stüdyoya alıp iyi bir ekip ve çalışmayla yeniden halka ulaştırmak istiyordum. Maalesef böyle bir yapımı gerçekleştirilemedi henüz. Sadece "Civata Dengbejan" adlı bir kaset yaptım. Ama bunu yaparken de adımı vermeyeceğim bir kurum bize

Gülüşi "Metin"

KÜLTÜR-SANAT- Bazen açılarımız, yaşamın ortak paydasında buluşur, birleşimimizin kaleminde ya da dillenden dışa vurur. O zaman yaşanan acılar hepimizin yüreğinde buluşur, acılar da ekmeğ gibi paylaşıyor sofralarımızda. Sanatçı Çiçek Ayyıldız, geçtiğimiz günlerde bir şiir kitabı çıkardı. Sanatçı kitabını, polisler tarafından öldürülen gazeteci Metin Göktepe'ye adanmış. Ayyıldız, Metin için yazdığı şiirin bir yerinde şunları söylüyor:

"Herliyor zaman, şafak yırıyor karanlığı
İşçiler uyandı, güneş doğacak birazdan
Gün yıkıyor karanlığın ellerini
Tüm sular okyanuslara akıyor
Metin'in güllüğü gibi duru"

Metin'i tanıyanlar hatırlar, sürekli bir tebessüm taşırdı dudaklarında. Zaten, dikkat edilirse basında kullanılan fotoğraflarında da güllüğü hiç eksik olmuyor. Çiçek, "gün yıkıyor karanlığın ellerini" diyor. Gerçekten de gün yıkıyorsa karanlığın ellerini, zaman biryerlerde niçin kamıyor? Ozan, aslında bu soruların cevaplarını dizelerinde irdeliyor. İrdelerken, çığlığın yanına bir de isyan ekliyor. Fakat, duygusalılık ve kızgınlık ağır basınca şiirlerde bir ikilem oluşuyor.

Kendini tanımladığını. Aslında Ayyıldız'ın şiirleri, otantik tanımlamanın devinimi içindedir. Şiirler, yer yer düz anlatımın kulvarına düşerken, yer yer de şarkı sözü görüntüsüne bürünüyor. Çiçek'in bu ilk denemesinde, ilk olmanın getirdiği eksiklikleri bir tarafa bırakırsak, samimi ve şiir açısından gelecek vadedilen bir söylem var. İşte şu dizeler ozanın kimliğini ele veriyor:

"Sekiz Ocak bin dokuzyüz doksan altı'da
Bir güllüğe girer
Eyip Stadyum'u na
Bin çığlık çıkar
Güllüğü "Metin"! Çiçek Ayyıldız! Ozan Yayıncılık

Kürt sorununu çözmek te yasak!

Avesta Yayınları tarafından yayımlanan "Kürt Sorunu ve Demokratik Çözüm Önerileri" adlı kitap, İstanbul 2 No'lu DGM tarafından toplandı. Kitapta, Kürt sorununun başarılı yöntemlerle nasıl çözüleceğine ilişkin tartışmaları içeren tebliğler yer alıyor. 4 Şubat 1996 tarihinde Kürt Estiüsü'nün düzenlediği sempozyum İstanbul'da, Hilton Oteli'nde gerçekleştirildi. Kitabın toplatılmasıyla ilgili Avesta Yayınları tarafından yapılan açıklamada, kitabın; Önsöz, İHD Başkanı Akın Birdal'ın "Sorunun adı konmalı", HADEP Genel Başkan Yardımcısı Osman Özçelik'in "Kürt sorunu ve demokratik çözüm", Kürt Enstitüsü Başkanı Şefik Beyaz'ın "Kürt sorunu Türkiye'nin sorunudur" başlıklı yazılarında "bölücülük propagandası" yapıldığı iddiasıyla toplatıldığı belirtiliyor. Kitabın toplatılmasıyla ilgili bir değerlendirmeye yapan Şefik Beyaz, "bu barış çabalarına bir darbedir" dedi. Toplatılan kitapta ayrıca Altan Tan, İsmail Nacar, Bahri Zengin, Kemal Daysal, Ragıp Duran, Doğu Ergil, Mahir Kaynak, Ercan Karakaş, Faysal Özçift'i'nin yanı sıra, Ankara Merkez Kapalı Cezaevinde tutuklu bulunan DEP Genel Başkanı Hatip Dicle, milletvekilleri Leyla Zana, Orhan Doğan ve Selim Sadak'ın sempozyuma gönderdikleri ortak metin de yer alıyor.

Almancada Kürt öyküleri antolojisi

Ali BİÇER

Kimileri yaptığı şeyleri gü-rültü ile yapar. Kendilerini geliştirmenin merkezine koyar. Altan alta kendisini büyük ilan eder. Bütün değerleri kendi etrafında döndürmeye çalışır. Şair ise onun üstünde şair, romancı ise onun üstünde romancı, türkücü ise onun üstünde türkücü yoktur. Ne yazık ki, bu tür tipleri her zaman parlatıp cilalayacak ve pazarlayacak birileri çıkar. Üstelik bunu halk adına, ülke adına yapar. Kimileri de, yeraltı nehirleri gibi sessiz ve derin akar ya da ipekböceği misali durmadan kozasını örer. Şişirilmeye, pohpohlanmaya ihtiyaç duymaz. O yaptığı işin bilincindedir. Birilerinin onu alkışlamasını beklemeyiz. O kulağın yüreğindeki

alkış vermiştir.

İlk gruba giren sanatçıların üzerinde şimdilik durmuyoruz. Şimdilik üzerinde durmak istediğimiz ikinci gruptaki sanatçılarıdır. Kuşkusuz bunların hepsini burada anmak olanaklı değil. Konumuz açısından da buna gerek yok. Konumuz; Almanca çevrilen bir Kürt öykü antolojisi. Ama kısaca ikinci gruba giren birkaç arkadaşın anacak olursak, bunlardan biri hiç kuşkusuz Firat Ceweri'dir. Ceweri, Kürt Edebiyatındaki yaratıcılığını yanı sıra, Dostoyevski, Steinback, Çehov, S. Becket vb. dünyaca tanınmış eserleri Kürtçeye kazandırmış biridir.

Bir diğer yaratıcı ise, Metin İncesu'dur. İncesu yıllardır büyük bir özveri ve çabayla "Kurdistan Heute" dergisini Almanca çıkarıyor. Kürt kültürü ile ilgili çeşitli makale, haber ve söyleşileri Alman kamuoyuna taşımaya çalışıyor. Bu yazımızda asıl üzerinde durmak istediğimiz kişi Yusuf

Yeşilöz'dür. Y. Yeşilöz, çevirmen ve Ararat Yayınevi'nin sahibidir. Ararat Yayınevi, Kürt kültürü ile ilgili Almancaya çevrilen kitapları çıkarır. Şimdiye kadar, Mehmed Uzun, Musa Anter, Yılmaz Erdoğan, N. Tamer, Kemal Astare, Ahmet Aras ve Haydar İşık gibi yazarların Almanca çevrilmis eserlerini yayınladı. Yayınevinin son çıkardığı çeviri kitabı ise, Kürt Öyküleri Antolojisi'dir. (Zehn Kurdische Erzähler/On Kürt Öykücüsü)

Adından da anlaşılacağı gibi antolojide on öykü ve on öykü var. Bu öykü ve öyküler eserlerini yayınladı. Yayınevinin son çıkardığı çeviri kitabı ise, Kürt Öyküleri Antolojisi'dir. (Zehn Kurdische Erzähler/On Kürt Öykücüsü)

Adından da anlaşılacağı gibi antolojide on öykü ve on öykü var. Bu öykü ve öyküler eserlerini yayınladı. Yayınevinin son çıkardığı çeviri kitabı ise, Kürt Öyküleri Antolojisi'dir. (Zehn Kurdische Erzähler/On Kürt Öykücüsü)

Adından da anlaşılacağı gibi antolojide on öykü ve on öykü var. Bu öykü ve öyküler eserlerini yayınladı. Yayınevinin son çıkardığı çeviri kitabı ise, Kürt Öyküleri Antolojisi'dir. (Zehn Kurdische Erzähler/On Kürt Öykücüsü)

Yeşilöz'dür. Y. Yeşilöz, çevirmen ve Ararat Yayınevi'nin sahibidir. Ararat Yayınevi, Kürt kültürü ile ilgili Almancaya çevrilen kitapları çıkarır. Şimdiye kadar, Mehmed Uzun, Musa Anter, Yılmaz Erdoğan, N. Tamer, Kemal Astare, Ahmet Aras ve Haydar İşık gibi yazarların Almanca çevrilmis eserlerini yayınladı. Yayınevinin son çıkardığı çeviri kitabı ise, Kürt Öyküleri Antolojisi'dir. (Zehn Kurdische Erzähler/On Kürt Öykücüsü)

"Hesir û Baran", F. Totani "Sifa Bi Xwedî.Ye", J. Nebez "Lolo Karim". Bilindiği gibi, seçilen bu on öyküde modern Kürt edebiyatının ürünleridir. Bu antolojide iki kuşak Kürt öykücülerin yazırlık serüvenini izlemek olanaklı. Antolojinin dikkati çeken diğer bir özelliği ise, Kürdistan'ın dört parçasındaki yazarlara yer vermesidir. Ayrıca "Soyvet" Kürt yazarları da antolojide yer almış. Her Kürdistan bölgesinde öykü almaya özel dikkat gösterilmiş olmalı. Antolojinin çevirmeni, Husen Düzen'in öykülerinde orijinal dilinin Kürtçeye olmasına dikkat ettiği de belli. Bu açıdan itibarlı davranıldığı söylenebilir. Böyle bir seçeneğin, Kürt yazılı edebiyatını teşvik niteliğini taşıyacağı bilinmeli. Bilindiği gibi (her ne kadar

ekonomik yetersizliklerin payı olsa da) Kürt yarıneviyi çıkardıkları kitapların basım estetiğine pek dikkat etmezler. Kitabın içeriği ya da yazının ismi ile durumu kurtarmaya çalışırlar. Oysa, bir kitabın kağıdı (kalitesi-deseni) en az içerik kadar okuyucu açısından önem taşır.

Kürt Öykü Antolojisi, öykü seçimindeki titizliği, baskıya da yansımış; birinci hamur kağıdı, bez cilt, albenili bir kapak. Y. Yeşilöz de büyük bir coşku ile "şimdiye kadar çıkardığımız en güzel kitap" diyor. "Ya bundan sonra" diye sormama karşılık da konuşmasına şöyle devam ediyor: "Ararat Yayınevi Kürt edebiyatını Almancaya çevirmeye ve yayınlamaya devam edecek.

PIRPIRİM

Pirpirim'in Bamtêlinden Nesim'i'ye Mektup

Pilsiz Qaldım!

Merheba Nesim!

ûmaram eyisan û gene lehmedün yiyisen. Wehidistan istixbarat teşkilatı başkanı Wehid Wehidovski'nin bahane ülaştırdığı xizli û gizli bi bilgiye göre, sebehten aşxama qedêr, gunde on doqiz sefer Abraham Dadlises'in lehmedünlarından yaymışsen. Bişê dêdiximîz yox lo, saqın yanış manış anlamıyasan ha... yê yê lo efiyet û şeker olsın, yê yê! sen de Seyda gibi burdaki "yê yê" diyuşme qafayı taxıp, yê yê demaxnan neyi qastêdi eceba?" diye çelişki torina duşip de aylarca külliklerde, qulık û piliklerde anti-böcek hikayelere bulaşıp, zavalıli hemam böceklerine sawaş açarax Diyerbekir sürlarına ismin yazdırmıyasan ha qurban olım. Seyda'nın ismini orada gördeşê, içimden hep cilet yêmax geli zatan! Beni sornana hêç gerek yox Nesimi, çunki benim sornlacax bi tarafim qaldım. Qaldım diyiyem, şundan dolayı; pilim bitti lo walla pil piil! "ê yaw ma pil sornin hallê" diyecaxsan. Benum pilim baqqalda çaqçaldı satılanlarday degil ki, hama virt û getir. Benim oraya gêtmax deveye pincar yêdirmaxtan daha rehettir lo. Hama welakin û melakin oraya gêtmax için de muhaqqaq şubat'ın girmi doqizni beklemem gerek. Aha işte butun mesele gidi gelliii... şubat'ın girmi doqizna dayanı. ê de walla benim bûnda bi sûcim yox. Bûni, Piliştan'a gêtmax için şubat'ın girmi doqiz'ı mecbûri-

yetini getiren Piliştan qraliçesi Piliştatın'a sormax gerek. Niye lê? Ma taqvimin şubat dışındaki aylardan herhangi birinin girmi doqiz olsa qıyamek mi qopar, Piliştan mı yixılır? Tabi ki bû sorıyı qraliçeyen soraxcasan Nesimi. Pilim olmadıx için, dolayısıyan sorma heqqim de yox-ur, anlisan degil? İşte bèle. Madem bile sen de ji bişê sêle ki qonşaxım biraz dilnensin lo. Lo diyiyem hema dilimi herkeete geçiren bëynim elektririk qablosi olmiş lo'min belasi. Lo'm bezhen isyan êdip bëynim elektririk qablosina saldıri. Saldırınca, bû sefer de çarpılı û yardım lâil diyip paant! diye yêre duşı. Sû tökiyem uzernne, ayıxınca da diyî, ciwatalarım uş!

Nenemim, "ûyş!" diye meşhûr bi heyret kelimesi wardi, köyde her zaman onı qıllandıri. Dedem de bûni her dıydıxdında, qıxıç alıp "wey senin o ûyş'ın sumkureyim Totê" diye diye ûyş'ın intihar etmesne sebeb oli. Şehre gidip yerleşitxen sonra nenem "wiş'i öğrenip taşralı çemişine bi tekmeğ ürarax waroşışleşmaxın mûlilixine eri. Nenem her "wiş'i" dedixinde, dedem de bûndan xoşlanıp "wey senin o wiş'ın heyran û qurban olım Totê!" diye diye şehitli wiş'ın şumarmasına sebeb oli. Zatan her ne olisa da ondan sonra oli ya! Wiş, aslında köyde intihar numarasına yatan ûyş'ın ta gendisidir. İntihar numarasiyan ordan qaçıp şehre yerleşti. Hama... sen qedere bax ki, nenem'nen dedem de, köyden göç êdip şehre yerleşince, orada tekrar qarışıla-

Yusuf Yeşilöz

MUSTAFA GAZİ

tûp butun sulelemin deşifrasına ûx-radixi tarihi bi bèleyeye dönşê. Nêrde qalmıştix lo? Haa... tamam pilden bahşêdix. Her dört senede bir, o da şubat'ın girmi doqizında Piliştan'a serbest olarax girebilëym. Niye hama? Bû sorinin cevabını bi ben biliyem û bi de Piliştan qraliçesi Piliştatın. Bû sorinin cevabını vêrmax qalxıştımın an axzim kitleni, gözlerim asitleni û hertarafim şeritleni. Bûnin sebebi, Piliştan qraliçesi tarafından efsûnlanmamdır. Yanê resmen û fotoxrafmen Piliştan qraliçesi ustme oxıyıp ufurdi û bû şekilde efsunlayıp, beni gendine baxımlı hale getali köye etsiz gêtmax zorında qali. Dedemim, nenem tarafından planlanarax taxtali köye etsiz gönderilmesinden sonra qriz geçitirp deliren û süratında qurmuş qurmuş çınbalan beleren wiş, çarşıda işsiz, güçsüz olaşmaxına olan û ismi de Killing olan bi kelmêş ilacına para vêrip, nenemi fişışleyip, dedemim qaldıxi taxtali köyden çox ûzaxta olan boxçalı köye postalama-sını isti. Killing, wiş'ın dêdixini yêr-nenem getirip, nenemi fişışlaşmax sürëltiyen boxçalı köye postali. Daha sonra wiş, soyismi Kele olan bi heyret imalatçısıyan evlenêrax, "wiş kele!" olup çolıxa çocıxa qarışti. "Yanê şimdi dîrnp dörrüken nenem, dedem û bi de ustne ustıx bû ûyş'ın wiş'da nêreden çixti?" diye soraxcasan. Qûsûrâ baxma qurban, walla istemedim oli. Gene birileri freqansına girip aha bèle şêre anlatılmax sebebiyet vêri. O birileri freqansından çixmaxsa, qorxaram ki bû mek-

nan anamı axlatıdi. Bi sefer yanına gelip iç geçirerax, "lê'sız qaldım lo, ma hele sêle ne yapım?" diyince, espi mahiyetinde, "hangi da buyuk-se gêt qafan ona ür!" diye cevap vêrdim. Cevabıma hêrslepim danılınca, "ox be!" dêdım gendi gendime, "sonında Ehmê Topê'nın manıtasal şarqî û kezebsel feryatlarından qurtıldım he walla!"

Ne yapım, hanqı quçeyê sapım lo? Sen de bişê sôlemisen ki! Senden bahnan xêr yox walla. Senden ne zaman xêr gördüm ki zatan! Yaw heqet aqlıma geldi. Wehidistanlıları diyiler ki, Nesimi Xêristan'a gidip orada iki ton xêr geturmiş. Ma hanê lo, Xêristan'dan geturdxın iki ton xêr nêrde hu?

Xêr û Xêristan bi tarafa. Nesimi.. Nesimi.. heqeten de pilim bitti, pilsiz qaldım lo! En eyisi ben bû mektûba bûndan son vêrmim. Son vêrmêzsem eger, freqansına girmiş olan birileri, deşifrasionistan pincarı yêdîre yêdîre beni pincar xestesi yapabilir. Gel ûla şubatın girmi doqiz, bekletme bişê, sôkme iflehtımızi! Bol lehmedünli günler dilegiyinen, xoşça qal Nesimi.

Anofêlêş gezegeninde taill yapmak için, Sineğis gezegeninden ayrılan bir grup Sineğistan vatandaşları sinek, uzayda geçirdiği trafik, pardon.. meteor kazası sonucu dünyaya düşüncü, sineklerin korkulu rüyası Cıxıxa Neco'yla karıştıyolarlar. "Sinekerin İntikamı", doksan yedi'nin ilk haftasında Pirpirim'da. Bekleyin!

Örtbas zirvesi

M.ÖNCÜ

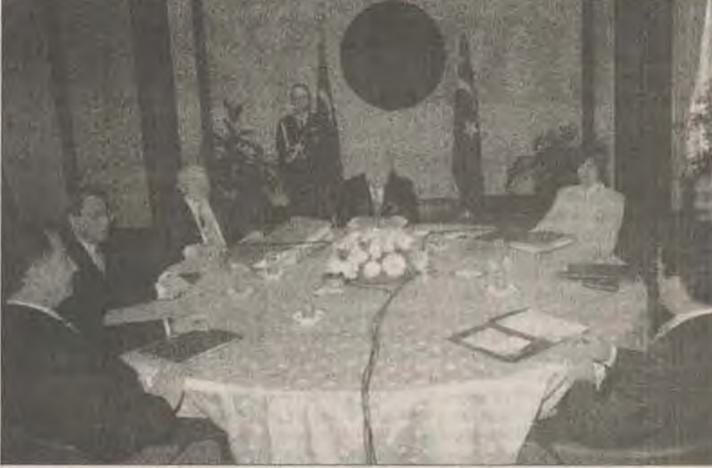
Susurluk'ta bir kaza sonucu ortaya çıkan, devletin kirli ilişkileri Türkiye'nin gündeminin üst sıralarında yer alamaya devam ediyor.

Hem olayın adlandırılması hem de Kürdistan'da sürdürülen savaşla ilişkilerinin atılması, Türk basınının Susurluk olayını gündeminden düşürme noktasındaki ısrarcı tutumuna gölge düşürüyor. Ancak, şurası açık ki, son dönemlerde devleti yakından ilgilendiren ve devlete güveni zedeleyebilecek hiç bir olay bu denli tartışılmadı.

Kaza ile birlikte, bir çeteler ve çetelerin devlete sızmaları tartışılmaya başlandı. Devletin ve hükümetin tüm örtbas çabalarına karşın, olayların açığa çıkması bu boyutu bile, ağır artık kirli işlere dayanmadığımız ve yitirdiğimiz kanıtı olarak görülmelidir.

Esasen bugün çete diye adlandırılan bu yapılar, devletin hiyerarşik yapısı içinde yerleri belli, altları, üstleri, organları ve ödenekleri olan devlet örgütleridir. Bu örgütler ya da çeteler 1992'de yapılan bir MGK toplantısında, "terörizmle mücadelede İsrail Yöntemi"nin benimsenmesiyle kuruldu. Bu kararın altında da Türkiye'nin Cumhurbaşkanı'nın, Başbakanı'nın, Genelkurmay Başkanı'nın, MİT Başkanı'nın, İçişleri Bakanı'nin imzası var.

JITEM'in Kürdistan'da sürdürülen savaşta bir örgüt olarak fiilen katılması, Özel Harp Dairesi'nin yeniden çok geniş yetkilerle donatılması, yine PKK itirazlarından, zaten her biri önceden katil olan ülküçülerden ölüm timlerinin oluşturul-

maya başlanması tam da MGK'nin bu toplantısı sonrasında rastlıyor. Sonrası ise biliniyor.

Bu feryat niye?

Türk basını ve çoğu Türk aydını kafayı iki aydır Susurluk olayına takmış, adeta feryat ediyor. Mafyanın, eski ülküçülerin çeteler kurduklarından ve kimi politikacı ve emniyet görevlileri vasıtasıyla devlete sızmalarından şikayet ediyor. Binlerce olay varken, yaşanmışken içerlerinden bir kaçını alıyor. Abdullah Çatlı'nın nasıl bir emniyetçi ve bir milletvekili ile birlikte olduğu, kumarhaneler kralının özel tim görevlilerince öldürüldüğünden söz ediyor.

Peki ama devletin söz konusu örgütleri son 5-6 yıldır aralarında Musa Anter, Mehmet Sincar, Vedat Aydın, Medet Serhat, Y.Ziya Ekinci gibi bir çok Kürt aydını ve politikacısını katletmediler mi? Kürt gazete-

te bina ve büroları bu örgüt timlerince bombalanmadı mı? Kürt köylüleri helikopterlerden atılmadılar mı? Kürt çobanları kurşuna dizilip "terörist" diye teşhir edilmediler mi? Özel Timciler kafa kesip kahramanlık pozları vermediler mi? İnsanların parmaklarından, kulaklarından tesbihler yapılmadı mı? JITEM kurucularından A.Cem Evsever ve bir çok mafya babası, başta Mehmet Ağar olmak üzere kimi üst düzey devlet memurunun eroin ticareti yaptıklarını açıklamadılar mı?

Bütün bu olup bitenler hepimizin gözleri önünde ceryan etti. Çiller bugün bir katili ya da katiller grubunu hangi gerekçelerle savunuyorsa, Türk basınının ezici çoğunluğu ve bugün feryat eden aydınları, aynı gerekçelerle bütün bu yapıları görmeyizlikten geldi. Hatta çoğu kez söylenenler yüce Kürt devline iftira olarak değerlendirildi.

Türkiye'de beş altı yıldır,

"devletin ve milletin bölünmez bütünlüğü"nin arkasına sığınarak olmadık işler yapıldı. Cinayetler, adam kaçırılmalar, köy yakmalar, fidyecilik, çetecilik ve ne kadar kirli-kanlı iş varsa hepsinin toplamı, Türk devletinin Kürt sorununu kendi yöntemleri ile çözmeye çalışırken terdidi. Bu daha baştan soruşturmanın önünü tıkamak, olayın dışında başka sorumlu bulun demektir.

Abdullah Çatlı ve Serhat Bucak'lar yıllardır bu devletin direktifleriyle kan döktüler. Çatlı en az 20-30 devrimcinin katilidir. Daha 80 öncesi M.Celal Bucak Kürt gençlerini patoslarda doğramadı mı? M.Ağar hatta Yazıcıoğlu "kelle koltukta" yürüttükleri mücadeleleriyle iftihar etmiyorlar mıydı? Bunlar bir gün tüm bu yapıların karşılığı olarak biraz imtiyaz, biraz ayrıcalık, devlete daha fazla yük olmak için

Demirel'in 1970'lerde, ülküçülerin hem de kişilerin neredeyse günah keçisi ilan edilen, A.Çatlı, A.Çakıcı, M.Yazıcıoğlu ve Başbuğ Türkiye'nin yönetiminde günde on-

de eroin ve kumarhanelerin denetimini istiyorlar o kadar. Yaptıklarına göz yumanların bu istemlere karşı çıkmaya hakkı var mı?

Suçlular suçluları açığa çıkaramaz

Bunca sessizlikten sonra Cumhurbaşkanı Demirel, Mecliste temsil edilen parti liderlerini Çankaya'ya çağırdı. Zirve sonrası kamuoyuna yapılan ilk açıklama bile, zirvenin olan bitenlerin nasıl örtbas edilebileceğinin ortak zemininin yaratılması amacını güttüğünü ortaya çıkardı.

Demirel, ortak tebliğ öneminde söz ediyor. Tebliğ'de öne çıkan "Olayların devlet ve rejime buluşturulması" gerektiriyor. Salt bu da yatma bile sonucunu ne olacağını şimdiden kestirmemize yetmemektedir. Bu daha baştan soruşturmanın önünü tıkamak, olayın dışında başka sorumlu bulun demektir.

Kaldı ki, Susurluk Zirvesi adeta bir suçlular zirvesidir. Zirveye katılanlar; Türkiye'yi son yıllarda Cumhurbaşkanı, Başbakan, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı olarak yöneten ve dolayısıyla bu ülkenin son yıllarından sorumlu devlet adamlarıdır. Bu konuda olmayan Ecevit, hem bu süreçte hükümetleri desteklemiş, hem de yapılanların büyük bir kısmını zaten devlete tavsiye etmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu da bu günlerde bütün suçlar üzerine yıkılmak istenen A.Çatlı'nın şefi, 1980 öncesi suç örgütünün Başkanı ve şimdiki Özel Harbin bir kılığidir.

Demirel'in 1970'lerde, ülküçülerin hem de kişilerin neredeyse günah keçisi ilan edilen, A.Çatlı, A.Çakıcı, M.Yazıcıoğlu ve Başbuğ Türkiye'nin yönetiminde günde on-

larca insan katlettikleri Başbakanlığı döneminde söylediği "bana milliyetçiler adam öldürüyor dedirtemezsiniz" sözleri ile Çiller'in "bu vatan için kurşun atan da, kurşunu yiyen de şereflidir" sözleri, aynı anlamları taşımaktadır.

Bugün ortaya çıkan tepki, Çiller kılığının ipleri ele geçirmesine ve bu çeteci örgütlerin siyasi yelpazede Çiller'e daha yakın durmalarından kaynaklanıyor. A.Çatlı'nın, M.Yılmaz'la tanıştığı ve Yılmaz'ın veda edemediği iddiaları var. Yüzlerce Kürt aydınının öldürülmesine sessiz kalan M.Yılmaz niye Lütfü Topal cinayeti ile bu kadar ilgileniyor? Ağzından "Yalı Çetesi" sözlerini düşürmemesine rağmen, Çiller'le koalisyona yollarını zorlamadı mı? Deniz Baykal, hükümete ortak olduğu dönemde yapılanların tümünden de sorumludur. Sıkça devletin "sarıldığından" söz ederken olup bitenlerden haberdar olduğunu itiraf etmiş olamaz mı?

Açık ki, suçluların, zanlıların ve ortakların hem savcı hem de hakim konumunda oldukları, olacakları bir mahkeme adil olmaz. Sonuç şimdiden bellidir; bir kaç memur kurban edilecek, böylelikle de devletin namusu temiz çıkarılacaktır.

Susurluk'un, çetelerin, cinayetlerin, mafya-devlet ilişkilerinin kısacası bütün kirli işlerin kaynağı, Kürtlere karşı yürütülen savaşta. Bu savaş neden, kime karşı ve nasıl sürdürülüyor? Bu savaş Türkiye'ye ne getirdi, ne götürüyor? Bir bütünlük içinde tartışılmadan bu haksız savaşın ve Kürtlerin hak gaspının sonuçları olan olaylar ve suçlular gerçek kimlikleriyle açığa çıkartılmayacak.

Türk basını ve aydınları buna var mı?

"İntihar eylemleri ve PYSK" başlığıyla Nüroj'un 17. sayısında görüşlerini dile getiren ve de eleştirilerini sunan M. Sakallı yoldaşa bir çok konuda katılmamak mümkün değil.

Ama, sormadan edemeyeceğim; "Biz PYSK'liler olarak en zor olanın üstesinden geleceğimize inanıyoruz" derken gerçekten inanıyor mu? Neden gerçekten diyorum, çünkü bir devrimci için kendi ülkesinde mücadele etmenin şartları her zaman vardır. Avrupa'ya gelmek, Avrupa'da olmak, işte şartlar elverişli değildir de onun için buradayız gibi gerekçelerle haklılık zeminine oturulamaz. Dahası, Kürdistanlı devrimciler için ülkenin diğer parçaları vardır. Şartlar ne kadar zor olursa olsun mücadele etmenin yolları, yöntemleri bulunur, bulunmak zorunda da. Zaman zaman taktik olarak geri çekilme olabilir. Ama bu geri çekilme onlarca

Platonik Bir Aşk Kürdistan Sevdası

RIZA MUNZUR

zordur. Bunun bilincindeyim. 80'den bu yana aşılama, ölenemeyen, 80 gibi büyük bir müteccileme var.

Avrupa'ya ilk geldiği günlerde "en kısa zamanda ülkeme dönmeye kararlıyım, halkıma sözüm var" diyen yoldaşların da en kısa zamanı onlarca yıl buldu... Yosun tutan taşlara döndük hepimiz... Kök saldı buralara, dallandı, budaklandı, çiçek açtı. Yakında burada ilk meyvelerimizi vereceğiz. Nasıl meyveler olacaksa, hep birlikte göreceğiz.

Uzaktan davulun sesi hoş geliyor. Bir çok meli mali... neden... ne zaman... gibi kavramlarla Avrupa'da kendimizi kandırıyor muyuz? Ya da bizden UKM'ne hayır gelmez diyecek yürekliliği de mi gösteremiyoruz? UKM'nde hayat bulacak binlerce eylem biçimi vardır.

Gerektiğinde gereklilikleri yerine getirilir. Yoksa her dönemde bahaneler bulmak kolaydır, mücadeleli bilinmeyen tarihlere ertelemek için... Sözde değil de özde hareketsizliği savunur konumunda değil midir PYSK? Bu süreçte müdahale etmek kesinlikle tarihsel bir görevdir. UKM için her parti, örgüt, çevre, birey üstüne düşen tarihsel görevlerini yerine getirme çabasına bir ivme kazandırmalıdır. Bu da mücadeleleşmekten vazgeçip, eyleme dönmele olur. Bunun savsaklanması, ertelenmesi, şartlar öne sürerek mevcut durumun savunulması hiç kimseyi bir yere götürmez. Bu görev yerine getirilmediği müddetçe hangi nedenin arkasına sığınırız sığınırız tarihin yarısından kurtulamayız... Müteccileme yalnız Avrupa'da olmuyor, ülkede de mücadeleleşme yaşanıyor mu sanki?

M. Kiper 17. sayıya şöyle diyor; "Düzen partileri ile kendisi arasında HADEP bir fark koymuyor ve koymayacaksa HADEP'in varlığı nedenleri tartışma konusu olur. Güven Özata siyasi bir partinin yöneticiliğini yapmaktadır. O koltuğa hasbel kader gelmemişse, bilinçli bir tercihte bulunmuşsa, kimi baskıları göğüslemek zorundadır.

Görüşlerinden dolayı savcılar yakasına yapışabilirler, hakkında dava açabilirler. Bunlar bilinmeyen şeyler değil. unutulması ki 95 Aralık genel seçimlerinde halkımızın %5'nin oyunu almıştı. Her oyda bir Kürt yurtseverinin umutları ve de hayalleri vardır. Bu kitlenin taleplerine sahip çıkılmayacaksa HADEP, kendisini farklı göstermeye de son vermelidir."

Arkadaşın eleştirilerine katılıyorum, ben de buradan yola çıkarak PYSK'den Kürt halkının beklentileri yok mudur? Ona umudunu bağlayan, her gün büyük bir azimle küçükük bir kıvılcım çıkarılacağına bekleyenler yok mudur? Bu beklentilerin taleplerine ne kadar sahip çıkabiliyor PYSK? Sahip çıkmıyorsa eğer kendisini farklı göstermeye son verecek yürekliliği de mi gösteriyor? Yoksa PYSK'lilerde mi hasbel kader biraraya geldiler demeye dilim varmıyor ama bugüne kadar icraatlarını da göremedik.

Yazılanlar, çizilenler, alınan kararlar hayata geçmedikten sonra Avrupa'nın rahat koltuklarından fetva verenler, ne derece inandırıcı olabilirler.

Elbette ki barışçı yollardan çözüm en güzeli. Ama ufukta barış görünmüyorsa neyi bekliyor PYSK? Ki onu oluşturan örgütlerin hepsi de silahlı eylemler konusunda tecrübeli hareketlerdi. (Hala öyle değil mi acaba?)

Tarihin mahkumları değil de, yapıcılar olmak istiyorlar, herkes sorumluluğunun bilincinde olmalıdır. Kürdistan'ın her parçasında boyutu ne olursa olsun yaşanan bir savaş vardır, bunda itici güç olunmalıdır. Gerek modern çağın teknoloji kullanımı, gerekse atalarından kalma eylem biçimlerini Kürdistan'da bugün hepsi geçerliliğini korumaktadır. Bunun gereklerini yerine getirelim.

"En kısa zamanda ülkeme dönmeye kararlıyım, halkıma sözüm var" diyen yoldaşların Kürt halkına karşı verdikleri sözleri ne pahasına olursa olsun yerine getireceklerinden kuşku duymak istemiyorum.

Gelin bunu hep beraber yerine getirelim. Kürdistan sevdasını, platonik bir aşk olmaktan kurtaralım.

Çete devleti

Sercan DİLOVAN

Solcuların ve Kürtlerin yıllardan beri bıkmadan, usanmadan dile getirdikleri, fakat her defasında inkar ve reddedilen iddia ve olgular, Susurluk'taki kaza ile herşey ortaya çıktı.

Ortaya çıkan devletin çelik çekirdeği olan yapının kendisiydi. Solcuların ve Kürtlerin bundan çok yakınmalarının temel sebebi bu yapının en çok kendilerine baskı ve zulüm yapması, kırmalar gerçekleştirmesidir.

3 Kasım 1996 gecesinde meydana gelen kaza, halkların bu organizasyona bariz bir şekilde tanınmasına ve giderek devletten soğumasına, iç yapısını öğrenmeye başladı.

Birarada olmaması gereken kişilerin aynı arabada olması taşların yerine oturmasını sağladı.

Kazada ölenlerin kimliği ve yaptıkları konusunda kamuoyu yeterince aydınlandı. Ancak bazı şeyleri bıkmadan, usanmadan vurgulamak ve asıl suçluyu gösterebilmek çok önemli.

Ortaya çıkan; son aylardaki diğer çetelerden daha farklı bir özelliğe sahiptir.

Bir yandan, özel timin kurucusu, yıllarca Kürdistan'da çok önemli görevler yüklenmiş, metropollerde onlarca devrimcinin kanına girmiş Hüseyin Kocadağ. Sözümona, Türkiye'nin her tarafında ve dünyada kırmızı bülten ile ananan (yedi TIP'linin Ankara Bahçelievler'de katledilmesi) bir katil ve Kocadağ tarafından yakalanması gereken bir faşist olan Abdullah Çatlı.

Üçüncüsü de; kontrolsüz, bugüne kadar 20'nin üstünde insanın kanına girmiş korucubayı Sedat Bucak.

sorumlusu gereken bunun münferit mi, yoksa devletin özünü mü oluşturduğudur. Bizansın oyun ve komploları geleneği, Osmanlı'ya oradan da Türkiye Cumhuriyeti'ne geçtiği aşkardır. TC'nin bu konuda yeterli örgütsel ve siyasal birikime sahip olduğunu teslim etmek gerekir.

Bu devletin kurucusu olanlar, Osmanlı'da bürokrat ve askeri yönetici-

dir. Ve büyük çoğunluğu da itihat ve terakki döneminde oluşturulan Teşkilat-ı Mahsusa yönetici ve üyesidir. Bunlar daha o dönemde, Türkiye Komünist fırkasının lider kadrolarını Karadeniz'in buzlu sularına gömerken, 1913 yılında çıkarılan bir kanunla, hapisteki katilleri serbest bıraktırmış, ellerine devletin verdiği silah ve kimlikle Ermeni kırmayı gerçekleştirmiş.

Topal Osman ve Yahya Kaptanlar; bu devletin öntünü açtıktan sonra aynı güçler tarafından ortadan kaldırıldılar. Bu çetecilik geleneği 4 Nisan 1952'de Türkiye'nin, NATO'ya girmesinden sonra, tüm NATO ülkelerinde olduğu gibi özel teşkilatlar kuruldu. Komünizme (Sovyetler) karşı seferberlik Tetkik Kurulur (STK) 1952-Bu organizasyonun adı daha sonra Özel Harp Dairesi (ÖHD) olarak değiştirilir.

Gayrinizami bir savaş yürütmek amacıyla kurulan ÖHD ordunun içinde ve MGK'ya bağlı olarak çalışmaktadır-Bu organizasyon en ücra yerlere k adar geniş bir örgütlenme, istihbarat, cinayet ve sabotajları at başı olarak yapacak/yapmaktadır.

Bunun ötesinde, devletin temelleri çetecilik üzerinde şekillenirken, tüm etkili ve yetkili kişilerin "devlet yıpratılmasın", "bu iş yapanlar temizlensin" sözleri toplumdaki galeyana törpülenmek, yok etmek için yaptıkları soyut açıklamalardır.

Dünün, İtihat Terakki Teşkilatı Mahsusa, Osmanlı Sivil-Askeri bürokratları ve kanun kaçakları-katilleri ile bugün Özel Harp Dairesi MGK, korucu-JITEM-Mit-faşist iş ve güç birliği devleti göstermiyor mu?

CIA tarafından eğitilen, en son teknolojilerle donatılan bu suç örgütleri halklara karşı kan kusturmaya devam ediyor.

Tansu Çiller, "İsteleri elimizde hesabını soracağız" dedikten sonra, başta Behçet Çantürk olmak üzere Kürt işadamları ve aydınları katledilmedi mi? Bunların asıl katili Çiller değil midir?

MGK kurulunun Diyarbakır'daki

toplantısından sonra, köylerin yakılıp-yıkılması, boşaltılması, faili meçhul cinayetlerin başlamasının sorumlusu bu devletin yapısını göstermiyor mu?

Kontrgerilla şeflerinden Mehmet Ağar, "Bin operasyon yaptık" diyor. Bu operasyonlar; Kürt halkına ve Türk emekçi hareketine açılan özel savaş ele veriyor. Bu operasyonlar sonucu 3000'nin üzerinde faili meçhul cinayet ve infazlar gerçekleştirilmiştir.

Rum-Ermeni ve Musevilere karşı 6-7-1955 Eylül olayları planlayıp-

ÖDP'den 1997 çete kartı.

yapan devlet değil mi? Azerbaycan'daki darbeyi Türk devleti yapmadı mı? Özal'ın ölümü hala sır değil mi? 1978'de Maraş kırmayı gerçekleştiren güç yine devlettir.

Eski Başbakan Bülent Ecevit'e sükkaat düzenleyen, devlet içindeki güçlerin ta kendisidir. Katillik mahkemelelerde temsil edilmiş faşist Türkiye'yi hala yıldızın parlatılması izleri devlete götürüyor.

Yılmaz'ın muhalefeti, devleti koruma-kollama olarak değerlendirilmelidir. Çünkü bu baskılar, infazlar, ope-

rasyonlar hem Özal'ın, hem de kendisinin yönetimde olduğu dönemlerde devam ediyordu.

Demirel, Evren, Karadayı bu ahtapotun merkezinde değiller mi? Mücadelenin yükselmesi, Kürdistan bağımsızlık mücadelesinin giderek boyutlanması, Türkiye'de emekçi hareketin kıpırdamaya başlaması devletteki çatlama ve ayrışıklan derinleştirir. Bunların hepsi suçta battıkları için birbirlerini yok etmekten ziyade, ekarte etmeye çalışmaktadırlar. Çünkü bunların asıl amacı; devletin künsallığının kit-

timlere para taşıdığı ortaya çıktı. Kumardan elde edilen paraların bir kısmı da bu kirli savaşın finansmanında kullanılmakta. Aksi takdirde onbeş günlük Kıbrıs çıkarması 50 yıl boyunca TC'nin belini bükmişti.

Çetenin sadece Susurluk'la sınırlı olmadığı ortaya çıkıyor. Bu tartışmaları yapıpırken, çete (devlet)nin Lice'de ve İstanbul Üniversitesi ile diğer okullarda boy gösterdiğini görmekteyiz.

Lice'yi iki kez yakıp yıkan, üç bin köylü haritada silinen, üç binin üzerinde faili meçhul cinayeti işleyen, Demirel'in köylerini yakıp, bombalayan güç devletin ta kendisidir.

Peki biz Kürdistanlı sosyalistler görev ve sorumluluklarımızı yerine getirebildik mi?

Bunun cevabının hayır olduğu açıktır. Türkiye ve Kürdistan sosyalist hareketi kendi ideolojik, örgütsel sorunlarını çözemediği için halk kitlelerine önderlik edemiyor. Devrimci insiyatif koymuyor.

Oysa devletin ipliğinin pazara çıktığı, halkların nezdinde prestij kaybına uğradığı bir dönemde, bundan yararlanamıyoruz. Yukarıda çete devletin hüsnına en çok halkımızın ve sosyalistlerin uğradığını yazmıştım. Buna en çok bizim karşı çıkmamız gerekiyor mu?

Bildiri dağıtmadan, iş bırakma eylemleri, mitinglerin düzenlenmesi ve giderek genel grev ve genel direnişin örgütlenmesi için nesnel durum her zamankinden daha uygundur. Devrimci insiyatif ortaya koymak durumundayız. Çünkü tarih ve halkların karşısında sorumluyuz.

Ulusal Demokratik güçlerin en geniş birliği ve Türk sosyalist hareketlerinin birlikte öreceği bir demokrasi cephesinin kurulması/iletilmesi çözüm anahtarı olacaktır. Çünkü bu yapıyı gerçekleştirecek tek güç halkların örgütülü gücüdür. Siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel gelişmelere duyarlı olmak, müdahale etmek gibi sorumluluğumuz vardır.

En son İstanbul'da havaalanında yakalanan Dilek ömek adlı kızın özel

2 Aylık Kürt Kadın Dergisi Çıktı

Kovara 2 milt ya Jihen Kurd Darket

İsteme adresi: İstiklal Cad. Terkoz Çıkmazı

Devlet Planlama Teşkilatı resmen açıkladı: Kürt ile Türk eşit değil!

Kürt bölgeleri ile Türk kentleri arasındaki eşitsizlik, uzun yıllar sonra TC'nin resmi rakamları ile ortaya kondu. Her beş yılda bir Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından yapılan "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" bu yıl yeniden gerçekleştirildi. En son 1991 yılında yapılan ve ortaya çıkan olumsuz sonuçları kamuoyundan gizlenen araştırmanın bu seneki sonuçları, eşitsizliği çarpıcı biçimde ortaya koydu.

Toplam 76 ildeki istihdam, sağlık, sanayi, tarım, inşaat, altyapı, mali ve demografi göstergelerinden oluşan 58 değişkenli endekse göre, en hızlı gelişmişlik düzeyini ancak İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli ve Bursa'dan oluşan beş il yakaladı.

DPT tarafından yapılan araştırmaya göre, Eskişehir, Antalya, İçel, Tekirdağ, Adana, İçel, Muğla, Aydın, Balıkesir, Kırklareli, Kayseri ve De-

nizli sosyo-ekonomik olarak ikinci derecede gelişmişlik seviyesini yakaladı.

Üçüncü derecede gelişmişlik düzeyini yakalayan 26 il içinde yer alan Bilecik, Edirne, Zonguldak, Çanakkale, Isparta, Manisa, Uşak, Konya, Gaziantep, Hatay, Sakarya, Bolu, Burdur, Kırkkale, Kütahya ve Nevşehir belli bir standartta gelişmeyi yakalarken, büyük bir çoğunluğu Kürt illerinden oluşan 44 ilin sosyo-ekonomik olarak gerilediği ortaya çıktı. Araştırma, 44 ilin hem insanı yaşam standartları hem de ekonomik olarak gerilediğini net olarak ortaya koyuyor.

Göç, köyleştiriyor

Araştırma, savaşın etkisiyle yoğun göç alan kimi Kürt kentlerinde ise, şehirlaşme bir yana, köyleşmenin yayıldığını ifade ediyor. DPT araştırmasına göre Kürt illerinin sosyal ve ekonomisine yönden gelişmişlikleri ile bu-

DPT, beş yıl önce kamuoyundan gizlenen araştırmasından sonra 1996 yılı için yeni bir "bölgeler arası dengesizlik" raporu hazırladı ve korkunç uçurumu rakamlarla itiraf etti. Rapor, Kürt insanının yaşamının "standart dışı" olduğunu belgeliyor.

yük şehirler arasındaki gelişmişlik düzeyi arasındaki uçurum da korkutucu boyutlarda. Rakamlar, Kürt bölgelerinin gelir, istihdam ve genel olarak refah bakımından Türkiye'nin çok altında yaşadığını vurguluyor.

Ortaya çıkan endekse göre, en yüksek gelişmişlik düzeyini yakalayan İstanbul'daki yaşam standardı endeksi 5'e yakınken, en geri kalan il olan Muş'un endeksi 1,24 olarak belirlen-

di.

Araştırmanın sonuç kısmında yapılan analize göre, Zonguldak ile Gaziantep arasında birleştirilen çiziminin batısında kalan birinci, ikinci ve kısmen de üçüncü derece gelişmişlik düzeyini yakalayan iller ile bu çizimin doğusunda kalan iller arasındaki gelişmişlik farkının yüksek olduğu belirtildi.

Kürdün yaşam standardı eksilerde

DPT'nin yaptığı "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması" araştırmasına bölgeler itibarı ile bakıldığında Kürt bölgelerinin bilerek geri bırakıldığı ortaya çıkıyor. Marmara Bölgesi 1.69 ile en yüksek gelişmişlik endeksinde sahip olduğunu gördüğü araştırmada "Doğu Anadolu" denilen Kürt bölgesinde bu oran -1.13 olarak tespit edildi.

Bu araştırmayla devlet, çoğu Kürt kenti olan 44 ilin, standartların altında yaşadığını uzun yıllardan sonra itiraf etmiş oldu.

(HABER MERKEZİ)

Temiz toplum mu, hedef şaşırtma mı?

Reşit BURHAN

Türk devleti bir kamyonu çarpıtı ve o günden beri bir "trafik kazası" Türkiye'nin gündemini işgal ediyor. Bu gündem gürültülü bir biçimde tartışılıyor. Ama takip edebildiğim kadarıyla, tartışılan ayrıntılar, nedenler değildir. Resmi Türk medyası, kavramları bilinçli bir biçimde çarpıtarak onların içeriğini boşaltarak, hedefi şaşırtarak ve kafaları da ha da bulandırarak, politik sistemlerini kurtarmaya çalışıyorlar.

"Temiz Toplum" kavramı en çok kullanılan kavram haline geldi, ama bu kavramın içeriğini bir açıklık getirmekten kaçınıyorlar. Sorunu ahlaki ve bireysel boyuta indiriyorlar. Kirli olan politik sistemlerdir, özellikle devletin yapısıdır ve onun resmi ideolojisidir. "Temiz Toplum" için bağırıp, çağırarak resmi medya, düzen partileri ve resmi ideolojinin savunucuları olan bazı aydınlar, Türk toplumu bir "trafik kazasıyla" kirlendi sonucuna varıyorlar. Yıllardır söylüyoruz, bu sistem çürümüştür, onu silah gücüyle yaşıyorlar, bu devlet bir çetedir, bu gibi doğrular söylediklerimiz için tutuklandık, işkence-lerden geçtik, sürgün olduk, katilleri "şereflili" ve "kahraman" ilan edilen ve katilleri belli olan cinayetlere kurban olduk; "temiz toplum" istiyoruz diye bağırıp çağırarak resmi medyaları tarafından bilizlere anarşist, terörist, vatan haini vs. suçlamalarda bulunuldu. Onlar mı "temiz" bir toplumu kuracaklar?

Onlar bir savcı arıyorlarmış, namuslu ve cesaretle bir savcıya ihtiyaçları varmış, İtalya gibi olmak istiyorlarmış. Açık söyleyeyim, Türkiye'nin bugünkü koşullarıyla İtalya gibi olmanın imkanı yoktur. Çünkü İtalya'nın bazı kirlili ve hukuk dışı olayları ortaya çıkarması, geniş halk yığınlarının çabasıyla oldu. Onlar hürsularına, katillerine ne "anne", "baba" dediler ne de onları "kahraman" ve "şereflili" ilan ettiler. Tam aksine hapishanelerin yolunu onlara gösterdiler, ya da bazıları yurtdışına kaçmak zorunda kaldılar. "Kutsal devlet" demagojisi arkasına sığınma ihtiyacı bulmadılar. Savcı yalnız bir semboldü. Nerde Türkiye'de o geniş halk yığınları? Türk halkı "kutsal devlet" in demagojisinin kuyruğuna takıldığı sürece, başlarında çeteler, hürsular ve katiller olacaktır. Aslında "Her halk liderine layıktır" deşişini söyleyeceklerdir. "Her halk çetesine layıktır."

Bir Amerika filmi seyretmişim. Filmin adı hatırlamıyorum, ama filmin özeti şöyleydi; Uzunca çalıştırmak ve savaşmak üzere, çok gelişkin ve düşünebilen robotlar üretildi, robotların üreticileri ve robotlar arasında anlaşmazlıklar ortaya çıktı. Robotlar sahiplerine saldırdılar, onlardan bir çoğunu öldürdüler, çevreyi yakıp yıktılar. Artık onlar sahiplerini dinlemiyorlardı, iktidarı ellerine almak istiyorlardı ve bunun için çarpışıyorlardı. Türkiye'deki Susurluk olayıyla gündeme giren süreç, özellediğim Amerika filmi, Türkiye politik sisteminin tipik bir benzeridir.

Devletin gizli ve açık kurumları, Kürt halkına karşı MİT'in ve ordunun yanında Kürt halkına karşı barbarca savaşmak üzere "Özel Hareket" ya da Latin Amerika ülkelerindeki gibi Ölümlü Mangalar, Köy Korucuları oluşturdu ya da yasallaştırdılar. Çünkü bu Ölümlü Mangalar, Konturgefilo'nun ayrı bir adıdır. Bu resmi olmayan devlet kurumları yıllardan beri vardır, Türk devleti hiçbir zaman "hukuk" devleti olmadı. Ölümlü Mangaların görevi, öldürmek, yakıp yıkmaktır. Onu yeniden şekillendirerek, devşirdikleri tabanda 1980'lerin Ülkü Ocakları taraftarları, katiller ve hayatında üretime katılmayan işsizlerdir. Bu Ölümlü Mangaları onbinlerce Kürdü katlettiler. Öldürmeyi, yakıp yıkmayı, kendi başına hareket etmeyi, haraç almayı, ırza geçmeyi ve eroin ve silah kaçakçılığı yapmayı öğrendiler, zaten bu gibi işler için eğitildiler. Onlar Kürdistan'da olmasa da aynı şeyleri yaparlar, çünkü bu gibi işler, onların zanaatı ve işidir. Onların kendi ülkelerinde yaptıkları basınlarında da arada bir de olsa yazıyor. İhtihar ediyorlar, hanımlarını, çocuklarını öldürüyorlar ya da dövüyorlar, haraç topluyorlar ve kendi aralarında çeteler kuruyorlar. Onları toplayan, örgütleyen, eğiten, finans eden ve ortaha salan devletin kendisidir, yani ordusudur, istihbaratıdır, konturgefilo'dur ve bürokrasisidir.

"Temiz Toplum" diyorlar. Kendileri temiz değildirler, nasıl temiz birşey isteyebilirler. Onlar değil mi ölümlü tugaylarını kuran, propagandasını yapan? Onlar değil mi mahkememiz infazlara alkış tutanlar? Onlar değil mi kan, intikam ve savaş çığırıklığı yapanlar? Bu çeteler kendiliğinden ortaya çıkmadı. Yukarıda özetlemeye çalıştığım Amerikan filmindeki robotlar gibi, bunlar bazı iktidar olanaklarını daha sunmuşca ellerine geçirmek ve onu kullanmak istiyorlar ve bundan dolayı kamuoyunun gündemine geliyorlar. Türkiye'nin resmi partileri, medyası ve üniversiteleri bu ölümlü robotlarının yaratıcılarını tartışacaklarına, onların bazı bireysel eylemlerini fokuşa yerleştirecek, devleti, onun yapısını ve resmi ideolojisini gözleyecek, onları korumaya çalışıyorlar.

Onlar "robotların insanlarından" korkmaya başladıkları devletin hürdası Susurluk'ta TV ekranlarına yansınca ve devletin yapısını tehlikeye gördükleri için, bugünkü yapıya dokunmadan, göstermelik suçları anıyorlar ve bazı piyonları suçlamak istiyorlar. Nasil ki Amerika filmindeki o robotlar sahiplerini öldürdükleri ve gevreye maddi zarar verdikleri gibi, devlet robotlarına da katlanmak zorundadır ve isteseler de artık kolay kolay o robotları kontrol altına alamazlar.

Asıl suçlu o robotlar değil, devletin temel kurumlarıdır. Eğer, gerçekten Türk demokratları, temizlemesi gereken bir yeri göstermek istiyorlarsa, o da meclis üstündeki o kurumu işaretlemeleri gerek. Dünyanın pisliği ordadır, asıl çeteler ordadır...

Not: Eğer bir Türk olsaydım ve ahlaki anlamda "temiz bir toplum" ve annemin dışında kendime bir anne araysaydım, ya da birine "anne" demek zorunda kalsaydım, devletin üst kademesinde oturan vergisini vermeyen, hürsuzlukla zengin olan ve zenginliğini ülkesinin dışına çıkaran o hanımı anne olarak tercih edeceğime, bin kerem memnuniyetle genel evleri çalıştıran ama vergisini veren ve parasını Amerika'ya kaçırmayan o hanıma "anne" derdim.

Çekiç'in adı 'Keşif' oldu

HABER MERKEZİ- Başbakan Necmettin Erbakan, "Çekiç Güç"ün yerini alacak gücün adını "Keşif Gücü" olarak ilan etti. Geçtiğimiz hafta RP Meclis Grubu'na konuyla ilgili bilgi veren Erbakan, bu gücün görevinin, "Irak'ın zehirli gaz üretip ürettiğini denetlemek" olduğunu söyledi. Erbakan, "Çekiç Güç"ün görevine son verilmiştir, Çekiç Güç artık tarihi olmuştur. Ancak, ABD, Irak'ın zehirli gaz üretip ürettiğini denetlemesi için havadan keşifte bulunmak için bizden bir talepte bulunmuştur. Biz de bunu, bu şartla kabul ettik" diyen Erbakan, "Bu güç, sadece havadan keşif yapacak, bir keşif gücü olacak" dedi.

Erbakan "ben yaptım" havalarda.

nusunda Türkiye ve ABD'nin anlaşması, Fransa ve İngiltere'nin de gözlemci olarak katıldığı görüşmelerde mutabakat sağlanmasının ardından, Refahiyet hükümetinin yeni düzenlemesi TBMM'de kabul edildi.

"Çekiç Güç"ü biz kaldırıyoruz" yanlısı yaratmak peşinde olan Refahiyet, Meclis'e önce "Çekiç Güç"ün görevinin sonlanması" tez-

keresi sundu. Hükümetin ikinci tezkeresinde ise "İlgili bütün BM Güvenlik Konseyi kararlarının denetimi için, müttefik uçaklarını Kuzey Irak üzerindeki uçuşlarını sürdürmesi istendi" ve bu tezkereler geçen haftaki oylamada tüm partilerin onayıyla kabul edildi.

Böylece, asıl olarak ABD'nin tasarladığı düzenleme kabul edilmiş ve "keşif uçuşu" şeklinde bir misyonu yüklenen "Huzur operasyonu"nun süresi için artık belli sürelerle TBMM'den onay almak zorunluluğu da kalkmış oldu. Yeni düzenlemeyle, "Keşif Gücü" haline geldiği açıklanan askeri konumlanmış için hükümet izni yetiyor.

Güney'de harita üzerinde ateşkes

ANKARA- Güney Kürdistan'da Celal Talabani ile Mesud Barzani güçleri arasındaki ateşkes hattını belirleme çalışmalarının sonuçları bildirildi. Ateşkes hattı için hazırlanan haritanın ortaya çıktığı ve yeni yılın ilk haftasında Ankara'da toplanacak olan "Barış İzleme Denetleme Komitesi"nce ele alınacağı öğrenildi.

Güney Kürdistan'daki siyasal çevreler haritaya KDP'nin karşı çıkacağını ve bu şekliyle kabul etmeyeceği belirtirken, KDP'nin özellikle "ateşkes hattında yer alacak olan diğer bağımsız Kürt gruplarının listesi" üzerinde ısrarla durduğunu bildiriyorlar.

Bu arada KDP yetkilileri, Talabani'nin 23 Ekim'de varılan ateşkes anlaşmasına uymadığını belirterek, harita düzenlemesine ilişkin kuşkuyla da dile getiriyorlar. Öte yandan, Barış İzleme ve

Ateşkes hattını belirleyen haritanın kabulü halinde bile bu görüşüyle ulaşılamayacağı söyleniyor

Denetleme Komitesi toplantılarının da planlandığı gibi yürümediği öğrenildi. Haftada bir toplanma kararına uymayan KDP ve KYB'nin

Ankara sürecinden çok ABD'nin yeni Dışişleri Bakanı Madeleine Albright'a bel bağladıkları yorumları yapıyor.

'MGK raporu hedef gösteriyor'

DİYARBAKIR- HADEP Diyarbakır İl Örgütü Millî Güvenlik Kurulu tarafından yayınlanan raporun HADEP ve Kürtlerle ilgili bölümüne ilişkin bir basın açıklaması yaptı. Açıklamada, raporun HADEP'i hedef gösterdiği belirtilerek, "kendinden başka hiç bir muhalif hareketi tahammül edemeyen rejim, halkın iradesiyle ortaya çıkan HEP, DEP, ÖZDEP ve bunların en son geleneğini teslim eden HADEP'in yeni bir komployla karşı karşıya olduğu" kaydedildi.

Açıklamada, raporda HADEP'in uyuturucu ve silah kaçakçılığıyla da itham edildiği bildirilerek şu görüşlere yer verildi: "Bu açıkça, ortaya çıkan devlet çetelerinin yap-

mış olduğu uyuturucu, silah kaçakçılığı ve faili belli cinayetlerin üstünü örtmeye yöneliktir."

Açıklamada, raporun Kürt halkının doğurganlığına ilişkin bölümüne ait tepkiler dile getirilerek de bu durumun ileride tehlikeler yaratacağı kaygısının topluma verilmesi çalışıldığı ve nüfus planlaması adı altında Kürt halkına bir soykırımın dayatılmak istendiği bildirildi.

Açıklama şöyle sürdü: "Biz Halkın Demokrasisi Partisi olarak geleneğinde şiddet ve baskıyı miras alan rejim güçlerinin, en ufak muhalif bir hareketlenmeyi katliamlar ve tutuklamalarla gözdağı vererek sindirme ve

yok etmeyi istediklerini çok iyi biliyoruz. Rejimin bu yöntemleri ülkede siyasi, politik tıkanmaların dayandığı dönemde yapması pek de şaşırtıcı değildir. Susurluk kazasıyla ortaya çıkan siyasal dağılma sürecini en ufak sıyrıklarla atlatmak, dağılan güçleri tekrar toplamak, tekrar cinayet, yargısız infaz, gözaltı, kayıp politikalarını gündeme sokmak ve devam etmek istemektedirler. Bundan dolayı milyonların desteğini almış ve her geçen gün büyüyen parti olma gücünü geliştiren partimize saldırının olması, milyonlara yapılacak saldırı anlamına gelecektir. HA-DEP olarak demokratik mücadelemizi sürdüreceğiz."

'Teşvik paketi' şevk vermedi

Aylardır sözü edilen 'paket'ten çıka Kürt illerine yönelik 'düşük faizli kredi' kararı çıktı. Bu 'teşvik'ten ilk elde yararlanması öngörülen Kürt yatırımcılar bile kararı yetersiz buluyor.

HABER MERKEZİ-

Kürt illerindeki yatırım kalmış tesisleri ekonomiye kazandıracak iddia edilen 4,5 trilyon liralık düşük faizli kredi sağlayan 'teşvik paketi' Bakanlar Kurulu imzasından çıkarak, Resmi Gazete'de yayımlandı. Karan, kredilerden yararlanması öngörülen Kürt sanayicileri bile memnun etmekten uzak olduğu belirtildi.

Diyarbakır Sanayi Odası Yönetim Kurulu üyesi Şeyhmus Diken tüm hükümetlerin Kürt illerine yatırım sözü verdiğini; "para çıktı" denildiğini fakat sözünü ettikleri paranın gelmediğini belirtti. Diken, kredilerin bölgenin sorunlarını çözmeyeceğini söyledi.

Tunceli Sanayi Odası Başkanı Celal Yaşar ise "3 yıldır devlet bize kredi vereceğini söylüyor. İktidar partisine yakın Elazığ'a büyük büyük miktarda teşvik akarken, politik nedenler yüzün-

den bize sadece 92 milyar lira ayırdılar. Zaten sanayinin canlanması için önce barınması lazım. Ürettiğimiz malı güvenlik nedeniyle bölge dışına çıkarmakta bile zorlanıyoruz. Bu şartlarda nasıl üretim yapacağız" şeklinde konuştu.

Erzincan Sanayi Odası Başkanı Muzaffer Çakar da daha önce de paketler açıldığını fakat para gelmediğini ifade ederek "bu sefer de kışkılarımız var. Paranın gelmesi durumunda mermer, tuğla ve yem fabrikaları hemen üretime geçebilir" diye konuştu.

Muş Sanayi Odası Başkanı Hüsamettin Güler ise "Bize hiç teşvik çıkmadı. Devletin halimiz konusunda hiçbir bilgisi yok. Bir defa Kalınma Bankası'ndan, o da 15 dakikahına geldi. Sonuçta politik kararlar yüzünden bize teşvik vermediler. Oysa yatırım kalmış 8 yatırımcımız var" dedi.

TC'nin yeni şöhret alanı: Kara para

HABER MERKEZİ- Türk yönetimi, Batılı ülkeler nezdinde Kürt sorununda izlediği savaşçı politika ve insan hakları ihlallerinden sonra, kara para konusunda da şöhret olmaya başladı. Avrupa, TC paralarının denetlenemeyen "kuralı"ndan rahatsız.

Avrupa'daki uyuturucu pastasının Türkiye'nin payının artmasının uluslararası çevrelerde tepki yarattığı bildirildi. Özellikle Almanya, İngiltere ve İtalya'nın Türkiye üzerinden ülkelerine uyuturucu sevkiyatından rahatsızlığı, "Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girişinde yeni bir engel" şeklinde yorumlanıyor.

Avrupalı diplomatlar Türkiye'nin kara para aklama ve uyuturucu cenneti olmaya başlamasından büyük endişe duyduklarını ifade ederken "Önem alınmazsa, bu durum, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik başvurusu gündeme geldiğinde

gözönüne alınacak negatif faktörlerden biri olacaktır" yorumları da artıyor.

Başta İngiltere ve ABD olmak üzere Batılı devletler, Türk yönetiminin bir an önce kara para aklama ve para hareketlerinin denetimi konusunda önlemler almasını istiyor. Söz konusu ülke yöneticileri, Türkiye'de kumarhaneler ve borsa kanalıyla yılda bir buçuk milyar dolar kara paranın aklandığını tahmin ediyorlar.

Uyuturucu trafiğinde daha önceleri Afganistan, İran ve Uzak Doğu'dan gelen uyuturucunun geçiş rotasında yer alan Türkiye'nin 90'lı yılların başından itibaren aynı zamanda bir "üretim merkezi" haline gelmesi, Avrupa'nın tedirginliğini artırdı. 1995 yılında Avrupa'da yakalanan uyuturucunun yüzde 60'ının Türkiye çıkışı olduğu net olarak belirlenmesi, tedirginliği üst boyuta çıkardı.

Tetikçi Kanat yine dışarda

HABER MERKEZİ- Faili meçhul cinayetlerde tetikçilik yapığı bilinen itirafçı Alaattin Kanat'ın 'tutuklu bulunduğu' Kırklareli E Tipi Cezaevi'nden iki hafta önce çıkarılarak bilinmeyen bir yere götürüldüğü bildirildi.

İstanbul'da bir 'haraç isteme' olayı nedeniyle uzun süreli Kırklareli E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan 'General Zinar' kod isimli Alaattin Kanat'ın, 13 Aralık akşamı İstanbul'dan geldiği bildirilen resmi bir ekip tarafından cezaevinden çıkarılarak götürüldüğü öğrenildi. Cezaevindeki bir kaynak, Alaattin Kanat'ın JİTEM elemanlarına götürüldüğünü söyledi.

PKK itirafçısının daha önceleri de cezaevinden alınıp götürüldüğüne ve uzun süre sonra geri getirildiğine dikkat çeken kaynak, "Biz de nereye götürüldüğüni merak ediyoruz" dedi.

Kırklareli E Tipi Cezaevi'nin müdürü olduğunu söyleyen ve

adını önce Mehmet Aydın ardından da Mustafa Pakdemir olarak açıklayan bir yetkilisi ise bu gerçeği yalanlayarak, "Kanat şu anda cezaevinde. Kendisinin sevki geldi. Başka bir cezaevine nakledilecek" dedi.

Önce üç, sonra da bir haftadır görevde olduğunu belirten aynı kişi, çelişkili açıklamalarını sürdürerek önce Kanat'ın cezaevinden çıkarılıp çıkarılmadığına ilişkin kayıtlara bakmadığını öne sürdü, ardından da "kayıtlarda Kanat ile ilgili bir haftadır böyle bir işlem yok" diye konuştu.

Kırklareli Cumhuriyet Savcılığı yetkilileri ise Kanat'ın nereye ve ne amaçla götürüldüğünü bilmediklerini belirterek, ayrıntılı bilgi vermekten kaçındılar. Cumhuriyet Savcılığı ile cezaevi yetkilileri arasında açıklanacak bilgi vermekten kaçınmalarını, "Kanat, faili meçhul olaylarda mı kullanılacak?" sorusunu gündeme getirdi.

